

(izhaja ob 4 zjutraj)

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 2.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova a.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 12. oktobra.

Vsaka vojna ima svoja pravila in zakone. Celo krvava vojna med civiliziranimi državami je v ženevski konvenciji dobila svoje omejitve. Tudi vojne političnih strank imajo kljub vsej ogorčenosti neke obzire. Vsaka stran, ki si večkrat premisli, predno jih prekoriti.

Danes je večina občinskega sveta ljubljanskega vrgla rokavico narodni organizaciji, ki je srčna in častna za vsakega naprednega in nacionalnega Slovence. Proti instituciji je šla v boj, ki nesebično iz čistega nacionalnega in Slovečanskega idealizma dela na moralnem in telesnem ozdravljenju naroda. Proti Sokolstvu je šla v boj, ki je obse priznana prva narodna organizacija z ogromnimi zaslugami za narodno probujanje in osvoboditev.

Ako bi šla v boj zoper naše školstvo z uma mečem ali s tekmovalnim, je tak boj neogiben. A šla je v boj s sredstvi, ki niti med ostrimi protivniki niso običajna. Klerikalizem ve, da je na ljubljanskem Taboru angažirana naša čast. Vidi ogromne napore Sokolstva, da si tam zgradi dostojen bram. Vidi poštrevnostno in idealizem, ki mu ona strast, katere zida mladinski dom za klerikalce, ni vredna odvzeti pentlje na obušalu. Vidi, da je tu idealen polet mladih sil, za katerega nas more zavladati, ki si ga lahko želi sebi, ki pa ga mora spoštovati, kakor so tudi nam v boju stavljeni gotove granice.

Pod predsedstvom socialista Periča je danes kleriko-komunistična zveza v občinskem svetu ljubljanskem odglasovala, da se Sokolu I. ne podaljša gradbeni rok na Taboru, z odkritim namenom, da na ta način morda dobi prostor nazaj, zapreči in oškoduje Sokolstvo tudi gmotno. Zalostno vlogo so igrali moskovski komunisti pod vodstvom zmedenega dr. Lemeža. Kot hlapeci rimskega klerikalizma so igrali tako nizkotno figuro, da so se morali gledalcem smiliti in stiditi obnem. Vezati Sokola I. s silobranom države, ko so zaslepljeni komunisti hoteli z moskovskim denarjem umoriti vladarja in razgnati državo, da se je polaste Italijani, Nemci, Madžari in Bolgari, je tako ponesrečeno, da normalni glavi ne moremo pripisovati take misli.

Hudobno so se veselili klerikalci. Njihova stvar je bila v boju, a hlapeci so se zanje borili. Strastno sovraštvo in strah pred Sokolstvom sta danes zavedli SLS v pogreško, za katero ji bo še žal. Rekli smo že, da je sokolska stvar ta nas takega značaja, da glede nje ta nas ni ne umika ne kompromisira. Kulturna vojna, ki jo začel Sokol I. proti Sokolstvu, je začeta. Sprejemamo jo in nič se ne bojimo za izid. Baš tega je našemu Sokolstvu potreba: borbenosti na nacionalnem in kulturnem boju. Sedaj mu je vsiljuje smrtni sovražnik.

Z zadoščenjem moramo ugotoviti, da je socialistični del občinskih svetovalec razun župana obnašal korektno. Način, kako je utemeljeval svoj odpor proti klerikalni strasti, je postranski važnosti. Čutilo se je, da socialisti ne marajo iti v stvari, ki je čisto kulturnega značaja, do skrajnosti in to da ljubo SLS, ki se Sokolstva boji, kakor se peklenski vladar boji križa. Medtem ko je večini narekovala glasovanje maščevalna nagajivost, so socialisti pokazali smisel za strpnost v takih vprašanjih tem bolj, ko bi morala občina biti vsakega takega napredka vesela.

Napredne grupe so nastopale povsem enotno, kar moramo tudi z veliko radostjo zabeležiti na tem mestu. Za njimi je danes cela Ljubljana, o tem ste gg. Stanovnik, Lemež, Perič lahko prepričani. In če bi jutri izprizorili plebsisti, ne vemo, ali bi razun profesorjev teologije na ljubljanski univerzi mnogo drugih ljubljancev glasovalo proti Sokolskemu domu na Taboru. Tudi s tega stališča zna SLS še glava boleti, ker je prekoračila mejo in nam napovedala konečni boj. Bilo je treba takega umazanega dejanja, kakor je osveta proti agnilnemu Sokolu I., da se je zopet enkrat videlo klerikalizem ves gol kakršne je, če ima moč. Ali so komunisti res že popolni klerikalci, da morejo kaj takega zagovarjati? Ali morejo braniti pred proletariatom svoj sumek proti Sokolstvu, kjer isti proletarijat in njegova deca zdaj telovadi in nezdruževati in nepopolnih prostori?

Če so bili komunisti Lemeževe struje dozdaj pod našo kritiko vsled svojih potrebnih vzorov in metod, smo jih vendar

Nova laška nasilja

POITALIJANČENJE TRŽAŠKIH SLOVENSkih ŠOL. — RAZPUST SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA V TRSTU.

Trst, 12. oktobra. e. Razpust Slovenskega planinskega društva (glej dnevne vesti op. ured.), je napravil silen vtis. Prefekt utemeljuje razpust, češ da društvo ne ustreza več pogojem svojega obstanka. Istočasno je izdana odredba, da prehaja premoženje našega planinskega društva v last laške «Società Alpina delle Giulie». S tem nasilniškim aktom je uničeno eno naših najlepših kulturnih društev.

Trst, 12. oktobra. e. Šolska vodstva tržaških občinskih slovenskih šol so dobila okoliščno mestne šolske oblasti, s katero se odreja, da se morajo z današnjim dnevom prvi razredi slovenskih ljudskih šol in priključiti italijanskim. Tako je popolnoma odpravljen prvi razred slovenske ljudske šole in je torej stvar postala definitivna.

Kakor se čuje, namerava oblast zahtevati tudi od slovenske zasebne šole pri Sv. Jakobu, da se tudi na tem zavodu uvede italijansko kot učni jezik v prvem razredu. Tozadevni odlok sicer še ni izdan, ali pričakovati je, da izide v najkrajšem času.

Kakor se čuje, namerava oblast zahtevati tudi od slovenske zasebne šole pri Sv. Jakobu, da se tudi na tem zavodu uvede italijansko kot učni jezik v prvem razredu. Tozadevni odlok sicer še ni izdan, ali pričakovati je, da izide v najkrajšem času.

Zasedanje parlamenta zaključeno

SEJA MIN. SVETA. — PROTICEV NAPAD NA PAŠIČA. — SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 12. oktobra. r. Narodna skupščina je danes razpravljala o predlogu vlade, kako se naj tolači § 30. zakona o sodnikih, ki se tiče starostne granice sodnikov v Srbiji. Vladni predlog je bil sprejet. Nato je skupščina prešla na prošnje in pritožbe, na kar je predsednik izjavil, da je delovni program izčrpan ter se parlament odgodi do 19. oktobra. Prihodnja seja bo sklicana primernim potom.

Beograd, 12. oktobra. p. Nocoj od 17.30 do 20.30 se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo izključno o notranjopolitični situaciji. Pašić je zaslusil mnenje vseh ministrov kako stališče bodo zavzele posamezne skupine v novem parlamentarnem zasedanju. Diskutiralo se je o vseh možnih slučajih grupiranja današnje opozicije. Vlada se ni na jasnem ali bodo Radičević prišli v Beograd. Prevladuje mnenje, da ne pridejo. Jutri popoldne ob 4. uri bo imel ministrski svet zopet sejo, na kateri bo razpravljala uredbo o razvrščanju uradnikov v kategorije.

Beograd, 12. oktobra. d. Kakor poroča «Tribuna» je predsednik narodne skupščine

ne Ljuba Jovanović te dni posetil Stojana Protića. Poset je trajal neobičajno dolgo. «Tribuna» izjavlja, da more soditi, da Ljuba Jovanović Protiću ni bil poslan s pooblaščenjem Nikole Pašića, temveč je delal na svojo roko, pri čemer je hotel doznati pogoje, pod katerimi bi se Protić vrnil v radikalno stranko.

Beograd, 12. oktobra. p. Današnje «Novosti» objavljajo izjavo Stojana Protića v zvezi z vestmi, da se namerava vrniti v radikalno stranko. Protić izjavlja, da si Pašić o tem naj ne razbija glave in ne plaši. Pašić je med seboj in njim zažgal vse mostove in da Protić nima mesta v radikalni stranki, dokler je v njej Pašić in dokler bo radikalna stranka vodila tako škandalozno politiko, kakor jo danes uganja vodstvo stranke. Pašić torej popolnoma mirno lahko piše, predlagati in izvesti zakon o Panteonu, ki mu je očitno tako prirastel na srce, da ga pri tem ne moti niti reško vprašanje niti korupcija in režim dvočelnosti, kateremu tako dostojno predseduje. — Protićeva izjava je napravila v javnosti veliko senzacijo.

Zarota na Rumunskem

Budimpešta, 12. oktobra. j. Kakor javlja «Az Est» je bilo 10. oktobra na rumunski meji prijetih več dijakov, ki so imeli namen pri avdienci umoriti ministra Bratiana. Druga skupina dijakov je imela nalogo umoriti druge člane kabineta. Namen te zarote je bil, da se proglasi fašistovska diktatura. Dijaki so na policijske vse priznali in se je nato policijske posredile najti veliko skladišče orožja, ki so ga imeli fašisti. Centrum kompleta so je nahajal v Jassyu, kjer so hišne preiskave spravile na dan važne dokumente.

KOROŠEC V AVDIJENCI.

Beograd, 12. oktobra. p. Nocoj je bil od 7. do pol 8. v avdienci pri kralju posl. Korošec.

MISIJA MINISTRA PELEŠA.

Beograd, 12. oktobra. p. Minister socialne politike dr. Peleš je nocoj odpotoval v Zagreb in Ljubljano. Včas poročevalo je doznal, da ima dr. Peleš misljo, da v Zagrebu izve, ali bodo Radičević prišli v narodno skupščino, v Ljubljani pa da poskusi izmiriti radikale, ki so se razcepili.

DEMOKRATSKI KLUB.

Beograd, 12. oktobra. p. Nocoj je imel demokratski klub sejo, na kateri je razpravljalo o reorganizaciji stranke ter o sklicanju stranknega kongresa. Nato se je klub posvetoval o taktičnih pripravah za novo zasedanje narodne skupščine.

PRED KRSTOM PRESTOLO-NASLEDNIKA.

Beograd, 12. oktobra. p. Vlada je dobila obvestilo, da odpotuje kum prestolonaslednika vojvoda York s soprogo 18. iz Londona, kamor se vrne 23.

Povodom krsta bo imenovanih mnogo višjih oficirjev, 30 polkovnikov pa za generale.

Danes so na dvoru praznovali rojstni dan grške kraljice Elizabete.

IZVOZ ČEVLJEV IZ AVSTRIJE ZABRANJEN.

Beograd, 12. oktobra. p. Naše poslanstvo na Dunaju je obvestilo ministrstvo trgovine in industrije, da je avstrijska vlada ukinila izvoz čevljev iz Avstrije v inozemstvo.

spoštovali, ker smo vsaj deloma mislili, da jih vodi Lemež. Včeraj so izgubili tudi to čast. Naj nikar ne mislijo, da oni, ki so jim zaupali, tega ne vidijo.

Stvar napredne Ljubljane je, da SLS dokaže, da se ji včerajšnjega uspeha ni veselila.

Ruske priprave

London, 12. oktobra. s. «Morning Post» javlja iz Moskve, da je sovjetska vlada izdala naredbo, ki pozivlja vse ruske vojaške obveznike, ki so v inozemstvu, naj se takoj vrnejo v Rusijo. Za več tednov se opazja živahno vrvenje v sovjetskih garnizijah ob poljsko-letski meji.

NOVI PODGUVERNER NARODNE BANKE.

Beograd, 12. oktobra. p. Danes popoldne je imel upravni odbor Narodne banke plenarno sejo, na kateri je bil soglasno za podguvernerja izvoljen član uprave doktor Guta Protić. Sklenjeno je bilo, da se otvori podružnica Narodne banke v Bitolju, ukine pa se podružnica v Zemunu.

PRIDOBITNI KROGI ZAHTEVAJO ZNIŽANJE TARIF.

Beograd, 12. oktobra. n. V ministrstvu trgovine in industrije se bo ta teden vršila konferenca o zahtevi pridobitnih krogov, da se prometne tarife od 25. septembra, ki predstavljajo znatno povišanje, ukinejo, in da se ponovno uvedejo stare tarife. Razen tega zahtevajo privredni krogi, da se v interesu naše izvozne kampanje stavi našim izvoznikom dovolj vagonov na razpolago ter uvede posebna tarifa, ki naj bi pospeševala izvoz.

MORILEC MINISTRskega PREDSEDNIKA DATA OBDOJEN.

Madrid, 12. oktobra. s. Morilec ministrskega predsednika Data, Matheo Nicola, je bil obdojen na smrt. Ostali obtoženci so bili oproščeni.

ŠPANSKI KRALJ V RIMU.

Rim, 12. oktobra. l. Španski kralj Alfonz in njegova soproga bosta posetila Rim dne 19. novembra. Spremljal ju bo ministrski predsednik general Primo de Rivera.

FERDINAND KOBURG V BLAZNICI?

Beograd, 12. oktobra. n. «Novi list» doznava iz Sofije, da so danes dospele vesti iz Pariza, po katerih je bil bivši bolgarski kralj Ferdinand Koburški poslan v umobolnico na opazovanje radi skrajne živčne razdraženosti.

PODRAŽENJE MADŽARSKIH ŽELEZNIC.

Budimpešta, 12. oktobra. j. Državne železnice nameravajo v kratkem zopet občutno zvišati osebine in blagovne tarife. Svota se bo porabila za kritje 150-milijardnega deficita.

Glad in lakofa na Nemškem

PRED ODLOČILNO SEJO NEMŠKEGA PARLAMENTA.

Berlin, 12. oktobra. s. Položaj na Nemškem postaja brezupen. Od povsod javljajo nemire in izgredo. V mestih pritiska glad. Marka je povsem propadla in kmetje jo odklanjajo ter nočejo prodajati živili. V Berlinu je danes skoraj popolnoma zmanjkalo mleka in krompirja. Na cestah se zbirajo razburjene množice. Urad za mleko more izdajati dojenčkom in nosečim ženam le eno četrtino na izkaznicah določene množine. Mestna občina je morala ustaviti izdajo zmrmznjenega mesa, ker ga ne more plačati v angleški valuti. Mestni obrati ne morejo kupiti premoga, imajo ga le še za dva dni. V pondeljek se izdajajo novi bankovci po 5 in 10 milijard. Do krvavih demonstracij je prišlo v Wiesbadenu. Več tisoč brezposelnih razbija zvečer trgovine, kavarne inzultira in ropa pasante. Policija je množico naskočila z orožjem. Podrobnosti še niso znane.

Z napeto nervoznostjo vse pričakuje jutrišnje seje parlamenta. Ni izključeno, da bo vlada pod pritiskom strahovitega položaja dobila pooblastilni zakon. Med socialisti je izbruhnila kriza in se je bati, da levica izstopi iz stranke. Ako vlada ne dobi pooblastilnega zakona, bo parlament še jutri razpuščen.

Berlin, 12. oktobra. j. Cene na vseh tržiščih so naravnost brezupne. Dvigajo se z dolarjem, ne sledijo pa ako dolar pada. Živila so skoraj nedosegljiva. Zvečer so izbruhnile v več okrajih Berlina, v Leipzigu, Elberfeldu, Wiesbadnu in drugod krvave draginske demonstracije. Brezposelnost narašča. Pred 3 dnevi je stala vožnja na cestni železnici 10 milijonov, danes 20 milijonov. Hleb kruha stane 340 milijonov, jajce 55 milijonov. Mleko se sploh ne more dobiti. Na berlinski žitni borzi se vrše notacije le v zlatih markah.

Berlin, 12. oktobra. d. Vsled vznemirljivih vesti iz vseh delov države je vlada izdala nove odredbe. Vsak izgred se ima potlačiti z največjo strogostjo.

Stuttgart, 12. oktobra. j. Vojaški pooblaščenec okoliškega poveljstva V. je razpustil vse napadalne čete in silne organizacije.

Berlin, 12. oktobra. d. Izšla je naredba, ki uvaža preračunanje davkov v zlate marke.

Dresden, 12. oktobra. j. Danes se je sestel delni zbor, kateremu se je predstavil kabinet, v kojega sta vstopila tudi dva komunisti. Min. predsednik Zeigler je v svoji deklaraciji predstavil ministrstvo kot vlado proletarske in republikanske obrambe, ki bo storila vse, da prepreči grozečo meščansko vojno.

Med Saksonsko in Thüringijo je sklenjena obrambna zveza proti Bavarski.

Inozemske borze

12. oktobra:

CURIH: New-York 558, London 25.40, Milan 25.50, Praga 16.70, Bukarešta 2.60. Beograd 6.55, Dunaj 0.0079.

TEST: Beograd 25.40 do 25.70, New-York 21.80 do 21.90, Praga 65.20 do 65.60, Dunaj 0.030 do 0.031, dinarij 25.50 do 25.80, carinski franki 85.50 do 86.

DUNAJ: Beograd 826 do 832, Berlin 0.175 do 0.195, Milan 3244 do 3256, New-York 70.935 do 71.185, Praga 2120 do 2130, lire 3210 do 3230, dinarij 817 do 823.

PRAGA: Dunaj 4.635, Berlin 8, Rim 157, New-York 34.30, Curih 620.75, Beograd 40.125.

BERLIN: Dunaj 55.461, Milan 179 milijonov 550.000, London 17.955.000.000, New-York 3.990.000.000, Beograd 46 milijonov 383.750.

Viharna seja ljubljanskega občinskega sveta

KLERIKALNOKOMUNISTIČNA VEČINA PROTI SOKOLU. — NAPREDA OPOZICIJA RAZBILA SEJO.

Ljubljana, 12. oktobra.

Zbornica ljubljanskega občinskega sveta morda še ne pomeni takega viharja, kakršen je bil na današnji seji, ki utegne postati za nadaljnji razvoj političnih razmer v Ljubljani zgodovinske važnosti. Dva ekstrema, ki pa se po enem starem reku res vedno znova družita, klerikalci in komunisti, sta navalila v bratskem objemu na najodličnejšo jugoslovansko in sploh slovansko organizacijo, na naše Sokolstvo. Naletela pa sta zato tudi na zasluženi odpor in vsa ljubljanska narodna javnost bo iskreno odobravala nastop opozicije, ki ni pustila, da bi občinski svet danes nadaljeval svoje delo še po kulturnem škandalu, ki ga je zagrešil s svojim nelojalnim postopanjem proti Sokolstvu.

Protest proti nameravani kršitvi občinske avtonomije.

Sejo otvoril župan dr. Perič ob 6-20 in da besedo obč. svet. Čelešniku, ki predlaga kompromisno protestno resolucijo, na katero so bile pristale vse stranke. Resolucija opozarja, da obsega od vlade pripravljeni zakonski načrt o samoupravi Ljubljane, Zagreba in Beograda določbo, ki krši današnjo avtonomijo teh mest in žaljivo demokratski čut prebivalstva. Zahteva zato, da se izdela tozadevni zakon samo s sodelovanjem prizadetih mest in da se pri tem čim bolj razširi občinska samouprava, državno nadzorstvo pa omeji na to, da se ta samouprava ne more zlorabljati. Župan naj stopi v svrhu skupne akcije v stike z občinskima predstavništvoma Zagreba in Beograda.

Obč. svet. Makuc prečita izjavo komunistov, da smatra njihov klub to namero vlade samo za nadaljni člen v verigi ukrepov jugoslovanske buržoazije za izvedbo kapitalistične diktature. Pravo samoodlobo ljudstva bo prinesla šele delavsko - kmečka vlada. V ostalem se komunisti pridružujejo protestu drugih strank.

Protestna resolucija je bila nato soglasno sprejeta.

Prometne omejitve na železnici.

Obč. svet. Turk stavi nujni predlog glede omejitev, ki jih je uvedla državna uprava južne železnice, in zlasti glede novih rokov za izkladanje vagonov. S temi odločbami so udarjeni ne le ljubljanski gospodarski krogi, ampak indirektno tudi vse ostalo prebivalstvo, zlasti pa mestna občina, ki sama dobiva velike pošiljke za svoja

podjetja. Zato naj občinski svet proht temu protesta. Nujnost predloga se prizna soglasno.

Obč. svet. Kralj (soc. dem.) se strinja s predlogom gosp. Turka in stavi dodatni predlog, da naj se vložijo protesti tudi proti postopanju državne železnice, ki proglašala premog za sezijsko blago in ga s 1. septembrom uvršča v višji tarifni razred.

Oba predloga se soglasno sprejmeta. Proti nameravani ukinjenju univerze.

Obč. svet. dr. Rožič (kler.) predlaga protestno resolucijo proti določbi v načrtu finančnega zakona glede ukinjenja medicinske in teološke fakultete v Ljubljani.

Obč. svet. dr. Lemež (kom.) izjavi v imenu komunistov, da se ne strinja z resolucijo, v kolikor se tiče teološke fakultete, ker je mnenja, da ta ne more tvoriti sestavnega dela najvišjega znanstvenega zavoda.

Župan prekine sejo za par minut, da se klubi pogovore. Po zopetni otvoritvi odredi, da se glasuje ločeno o obeh fakultetah. Protest proti ukinjenju medicinske fakultete se sprejme soglasno, proti ukinjenju teološke pa z vsemi glasovi razun komunističnih. Navzile svojemu načelnemu stališču napram teološki fakulteti so glasovali demokrati za predlog, ker smatrajo, da ne gre dirati v vseučiliške zadeve na tak način, kakor poskuša to sedanja vlada, ampak da jih je treba skupno urediti z vseučiliškim zakonom.

Stanovanjsko razsodišče.

Obč. svet. Mihevc (soc.) poroča, da je stanovanjski urad predlagal novo sestavo razsodišča, ker smatra, da g. Frelj ne more zastopati v njem hišnih posestnikov, ker sam ni več hišni posestnik. Po kratki debati se imenujejo v razsodišče za posestnike gg.: Slova, dr. Požar, Orehek, Pečjak in Rojina, za najemnike pa gg.: Cvek, Golmajer, Sedej, Leban, Rožman in dr. Rožič.

Licejski kuratorij.

Mesto odstopivšega dr. Breclja se po predlogu personalnopravnega odseka izvoli v kuratorij prof. dr. Rožič (kler.).

Revizija električne železnice.

Obč. svet. Pirce (kler.) poroča o reviziji in knjigovodstvu električne železnice. Revizija je dognala, da skuša tramvajska družba nelojalno oškodovati mestno občino s tem, da skriva čisti dobiček pod razne fondе, ki osta-

nejo v smislu pogodbe družbi tudi potem, ko pride tramvaj v mestno last. Tako je v zadnjih letih ustanovila kar tri nove fonde. Revizija je dalje ugotovila tudi druge mahinacije na škodo občine in na škodo tramvajskih nastaviteljev. Družba se naj zato pozove, da zadevo uredi in povrne občini povzročeno škodo, sicer naj se skliče v pogodbi predvideno razsodišče. Soglasno sprejeto.

Odlitni grobovi.

Mestna občina prevzame v oskrbo Resslerjev grob in spomenik in se zaveže, skrbeti ob prenosu kosti tudi na novem pokopališču za primeren grob. Dalje dovoli poleg groba narodnih mušnikov Lundra in Adamiča prostor za skupen grob Cankarju, Ketteju in Muru in se zaveže tudi ta grob oskrbovati. Ob tej priliki naj stori župan potrebne korake, da prideta naposled tudi Lunder in Adamič do svojega spomenika.

KLERIKALCI IN KOMUNISTI PROTI SOKOLU.

Župan preide nato na naslednjo točko, ki je stala ves čas v ospredju zanimanja in privabila tudi nocoj na galerijo množico ljudi: Sokol I. mora v smislu pogodbe z mestno občino do februarja 1924 zazidati trg Tabor, sicer zapade kupljeni svet zopet občini; ker mu vsled silne finančne krize, pod katero jeji ves naš gospodarski svet, do tega termina ni mogoče postaviti zgradbe, kakršno bi rad, prosí za kratko podaljšanje stavbnega roka.

O zadevi poroča v imenu personalno-pravnega odseka zopet obč. svet. Pirce, ki med grobno tišino s cinično hladnokrvnostjo izjavi, da je odsek prošnjo Sokola I. odklonil.

Sklepa ne utemeljuje. Vzemirjenje v vsej zbornici, nemir na galeriji, ki ji da župan prvi ukor.

Obč. svet. Turk (dem.) se oglasi prvi k debati in opozarja na ogromno kulturno delo, ki ga vrši Sokol I. v Ljubljani, zlasti nje vzhodnem delu. A pri vprašanju ne gre toliko za Sokola, kakor za Ljubljano samo, za to, da dobi mesto krasno, reprezentativno zgradbo, ki mu bo v kras in ponos, do čim bo društvo prisiljeno, da postavi slabšo zasilno zgradbo, ako mu občinski svet ne da dovolj časa za pripravo. Zato je v interesu Ljubljane same, da ugodi prošnji po podaljšanju roka, ker

Sokolovski dom bo stal na vsak način.

hodiš tak ali drugačen. (Burno pritrdjevanje cele opozicije in galerije, ki jo župan vnovič svari.)

Obč. svet. Likozar (dem.) se čudi postopanju večine, ki vendar vé, da Sokolskega doma ne more preprečiti, a vendar nagaža. Zato je njeno postopanje samo škana, izvirajoča iz nevoščljivosti in politične mržnje. (Klici: Tako je! Pritrdjevanje!)

Obč. svet. Tavčar (NRS) opozarja na sklep magistratnega gremija, da se vsteje Sokolu I. v dobro oni čas, ki ga je zamudil vsled odloga stavbnega dovoljenja. S tem sklepom so soglašali takrat tudi klerikalci in komunisti, zato je današnji predlog personalno-pravnega odseka

skrajno nelojalen,

kakršnega bi se morala sramovati vsaka stranka. Zlasti pa se čudi, da so pristali na to nelojalnost socialisti in komunisti. (Burni ugovori komunistov.)

Dr. Lemež: «Vi ste napadli Delavski dom.» Protesti opozicije: «Kdo ga je napadel? Povejte imena.» Nemir narašča. Župan zveni in kliče k miru. G. Tavčar opozarja vnovič na estetično stran vprašanja in še enkrat apelira na socialiste in komuniste, ki bodo glasovali proti Sokolu I. le, ker stoji popolnoma pod vplivom klerikalcev. (Hrup med komunisti in socialisti. G. Čelešnik (soc.): «Vi pa pod bankarskimi!» Šele po par minutah se nemir poleže.)

Besno natolcevanje Sokolstva.

Podžupan dr. Stanovnik (kler.) začne: «Nisem sovražen Sokolstvu...» Viharni smeh v celi zbornici in na galeriji ga prekinje. Gosp. Turk mu kliče: «Hlavo igrate.» Pritrdjevanje in smeh. Župan zveni in kara galerijo. Med vedno novimi protesti nadaljuje

G. Stanovnik svoj govor, v katerem znaša ves svoj gnjev nad Sokolstvom, češ, da stoji daleč pod Orlom, da se na trgu Tabor cele noči popiva, razsaja, pleše, tako da je v interesu reda in morale potrebno, da pride sokolsko telovadišče ven iz mesta. Zato naj Sokol I. stopi v zvezo z županom, da občina trg Tabor zopet odkupi, v zamejo pa da kak prostor zunaj mesta. (Smeh. Klici: «Na Posavju!»)

Obč. svet. Rupnik (NRS) umeva nasprotovanje klerikalcev in komunistov, ne razume pa, kako morejo biti tako nelojalni, da ne drže soglasnega sklepa gremija. Apelira na naprednost socialistov in komunistov.

Obč. svet. Mihevc (soc.) izjavlja, da so bili svoj čas tudi socialisti za Sokola, danes pa niso več, ker je Sokol le »beograjska lajbgarda«. Opozicija mu burno ugovarja.

Obč. svet. Ravnhar (NRS) opozarja na vzvišene cilje Sokolstva, s katerimi se mora strinjati vsaka stranka. Nasprotovanje more biti le politično in tako je tudi v tem slučaju. Trg Tabor je danes lepo urejen in je dika Ljubljane, prej pa je bil tam nekultu-

ran svet. Vsi nekdanji pomisleki proti telovadišču so že davno izginili. Zato apelira v imenu cele opozicije na večino, naj se otrese strankarskih predsodkov in v upoštevanju pravih interesov Ljubljane ugodi prošnji Sokola I. (Pritrdjevanje.)

Obč. svet. Bonač (NNS) se pridružuje kot zastopnik gospodarskih slojev predgovorniku.

Burni prizori.

Obč. svet. dr. Lemež (kom.) pojasnjuje, zakaj so komunisti proti Sokolu. Nemir, ki je vladal v zbornici med vso debato, se med Lemeževim govorom vedno večja, zlasti ko se je povsod do trditve, da so voditelji Sokolstva izglasovali Zakon o zaščiti države. Napada Orjuno in trdi, da je Sokol ž njo v tesnih stikih. Orjuna pa je napadla »Delavski dom«. Zato bodo komunisti glasovali proti Sokolu. Burni klici: «Pfuji!» «Sramota!» «Sami ste bili Sokol!» Župan zveni, ponovno opominja galerijo, ki se pridružuje protestom.

Tudi obč. svet. Čelešnik (soc.) napada Sokolstvo, obč. svet. Tokan (soc.) pa v stvarnem govoru dokazuje, da je najpametnejše, ako se župan spozna s Sokolom I., da se zgradi čim lepša, za prebivalstvo čim koristnejša zgradba, ker je iz pogodbe jasno, da se gradbe preprečiti ne da. Zato predlaga, da se zadeva vrne odseku v novo razpravo. Klerikalci in komunisti ugovarjajo, opozicija pritrjuje.

Glasovanje.

Ko se nemir poleže, odredi župan glasovanje. Na zahtevo G. Turka se glasuje najprej o predlogu G. Tokana. Za predlog je 17, proti pa 20 glasov. Za glasuje vsa opozicija, dalje gg. Ogrin, Mihevc, Tokan in Lah, proti pa klerikalci in komunisti, dočim ostali socialisti ne glasujejo. V enakem razmerju je nato sprejet predlog odseka.

Seja razbita.

Izid glasovanja je povzročil nepopisen vihar. Opozicijski svetniki vstanejo s sedežev in dalejo duška svojemu ogorčenju. «Skandal!» «Sramota!» Galerija se pridružuje in kliče v zbornico: »Fuji, fuji.« «Sram vas bodi!» «Niste vredni svobode!» V splošnem nemiru in ropanju se izgubljajo klici. Župan zaman vopu in miri. Dr. Stanovnik opozarja župana na galerijo, župan odredi izpraznitev. O. svet. Turk: «Pa jo izpraznite, če si upate». In res si ni nihče upal, ker je ostala galerija napolnjena do zadnjega, čeprav se je vedno bolj ogorčeno pridruževala protestom opozicije.

Kadar hoče župan nadaljevati sejo, zariže v desne in galerije burni klici: «Tabor bo ostal sokolski»; nov nemir in ropot in z nadaljevanjem seje ni nič. Doktor Lemež in G. Zajc (kler.) kažeta s prsti na galerijo, na ljudi, ki baše razgrajajo. G. Turk G. Zajcu: «Kaj denuncirate! Denuncirajte rajše sebe, ko ste ves dan na ulici mesto v uradu!» Buren smeh, ponoven ropot. Župan napenja pljuča, trpinči zvonec. Vse zaman. Opozicija po izvršenem škandalu ne pripusti nadaljevanja seje, ki jo zato župan naposled ob 8.30 zaključí in odredi prihodnjo za torek.

Borba se nadaljuje

Moralni portret g. Štefanoviča. — Medsebojne demonstracije in razkritja. — Policijski kot argument. — Oborožena nevtalitieta v Mariboru.

«Jutranje Novosti» prinašajo v svoji včerajšnji številki politično biografijo G. Emila Štefanoviča, da pokažejo moralno-kvalitativno organizatorja in dosedanjega glavnega tajnika NRS. Štefanović je bil sprejet v službo «Aktivskega odbora» 14 dni pred državnozbornimi volitvami z mesečno plačo 4500 Din, za izid volitev od njega dane obljube se pa niso izpolnile. Stanje organizacije je vselej silkal v najlepši luči, toda vse to so bile le Potemkinove vasi... Sploh se je, kakor pravijo «J. N.» začel Štefanović »gibati v napačni smeri«, govoril je nesposlljivo o vodilnih stranknih osebah ter na tihem pripravil revoluto. S pomočjo svojih krajevnih odborov, katerih suspekti karakter označuje Aktijski odbor z besedo, da se je o mnogih porajal dvom v raznih smerih» je hotel uzurpirati diktaturo. Štefanović, ki je še nedavno pisal fulminantne članke v obrambo Hribarja in dr. Lukana («J. N.» priobčujoče nekoliko vzorcev njegove vne) je nankrat navzli v »nevalificirani napad« baš na tiste ljudi, ki jih je prej hvalil in branil. Ni čuda, da je Aktijski odbor konsteriran nad »nezvestobo in nepokorščino« svojega službenca. «J. N.» sdiho, da tiči za početjem E. Štefanoviča »tajna gonilna sila«.

Iz Maribora nam poročajo: Izbruh radikalne korupcije v Ljubljani je povzročil med mariborskimi »simpatizerji« veliko zmedo. V torek so imeli radikalni voditelji sestanek na katerem so sklenili v vojni med »aktijskim odborom« in »glavnim tajništvom« ostati nevtralni. Dejansko so pa tudi naši mariborski radikalci že razdeljeni v dva tabora. Enega vodi bivši socialist Stanovec, drugemu krilu načeluje svak G. Štefanoviča dr. Ravnik, o katerem se je pripravedalo, da je za slučaj Lukanova odgovoda določen za kandidata na velkožupansko mesto v Ljubljani... Predsednik NRS dr. Müller vztraja zankrat v »oboroženi nevtaliteti« na obe strani.

Sinoči se je imel v ljubljanskem Mestnem domu vsiti od Štefanoviča v imenu glavnega tajništva sklicani shod. Ša

pred osmo uro se je zbral okoli Mestnega doma par sto ljudi, večinoma radovednežev, poleg njih pa tudi kakih 30 Štefanovičevih oproti. Aktijski odbor ni prišel. Zato pa je dal vel. župan Lukan konsignirati vso ljubljansko policijo. Štefanović je zborovalcem naznanil, da je njegov shod prepovedan. To je bilo celo radovednežev preveč. Čuli so se glasni protesti. Najnovejši način obrambe proti javni kritiki nikakor ni našel odobravanja. S takimi metodami ni smel priti niti gospodin Skubl. To si naj veliki in mali župan dobro zapomni. Vseled prepovedi shoda je vzbudil Štefanovićev nagovor pred Mestnim domom tem več pozornosti. Štefanović je množici razlagal, da so dr. Ažman in drugi le sluge Jadranske banke, kjer da se vodi dvojno knjigovodstvo, eno za banko, drugo za davkarjo in javnost. Klici: Goljufi! Tržaški proces! Končal je s pozivom, da naj gredo vsi pred vladno palačo protestirat. V povoriki, ki se je nato pomikala čez Prešernovo ulico proti vladni je bilo veliko smeha in zabave. Štefanovićevi pristaši so venomer kričali Dolj Lukan! «Živio Pašić!» Iz občinstva so se odzivali razni klici, med katerimi je: «Živio Rade Pašić!» izval burjo smeha.

Pred «Jadransko banko» je imel v povorki nagovor G. Podbevšek, ki je povedal, da imajo njegovi radikali 21. t. m. ustanovni zbor, ki bo vrgele »bankokrate iz stranke«. Klici: Štefanovičev pristašev: «Dol z bankokrati in Jadransko banko!» Medklici iz publike: «Vse skupaj naj vas vzame vrati Zivela Ažman in Anita Berber!» Prod glavnim vhom v vladno palačo okoli katere je bilo mnogo policije, je zopet govoril Štefanović, ponavljal svoj letak ter očital že zdavnaj znano staro resnico, da so slovenski radikalni kupljeni ekspozenti Jadranske banke. Delal je tudi: «Odkrito Vam povem, da sem stopil v radikalno stranko le, da te lopove ven vržem». Štefanovićev »govor« je bil v splošnem zelo neresen, in surov, mestoma naravnost nedostojen. Poslušalci so se polagoma razgubili, zbijajoč razne šale na račun obeh moralčnih front. Mnogi pa so zmajevali z glavami...

V Wolfovi ulici je policija zasedla poslopje Zvezne tiskarne, ker se je očividno pričakovalo Štefanovićev demonstracije pred Jutranjimi Novostmi in NRS.

Politične beležke

Grdo je morala vlada desavuirati ministra prometa Jankoviča, ki je nedavno izdal naredbo, da se naj na državnih železniških postojah ob svečanih prilikah izvedejo poleg državne tudi plemenske zastave. Posl. Svetozar Pribečević je v svojem nedavnem govoru v parlamentu najostreje nastopil proti tej naredbi, ne le ker izziva v plemensko mešanik krajih opasne konflikte, temveč tudi zato, ker pozna ustavo kot znamenje države le eno zastavo. Pod pritiskom javnosti se je sedaj vlada odločila, da korigira Jankovičovo naredbo. Minister notranjih zadev je kot vrhovni policijski šef izdal prepoved, da se ob državnih praznikih na drž. postojah ne smejo izvesti nobene druge zastave, kakor državne. Kršenje te prepovedi se bo strogo kaznovalo.

Še enkrat «črni dan». Pišejo nam: Pred vojno, ko je naša slovenska stvar v Trstu lepo napredovala, so proglasili klerikalci Trst za našo »temno točko«. Menda zato, ker ni bil avstrijski patriarh in kranjsko klerikalni. Zato so pa najbrž smatrali propadajočo Koroško za »belo točko«, ker je propadala v klerikalni temi. Zdaj so se spomnili isti ljudje na — svoj »črni dan«. 29. oktobra je propadla Avstrija. So ljudje, ki bi radi na ta dan žalovali in ker ne vedo, kako bi priklili to svojo žalost, ji hočejo dati — naroden znak. Ali ni to infamija? Zelansko leto so slavili 28. oktober kot dan, »ko se je slov. narod osvobodil«. Pa ni bilo sile. Naše ljudstvo dobro ve, da je svoboda vzrasla iz krvnih žrtv, ne pa iz revolucije. Ponosno je, da je svoboda hotelo, pa obenem trezno dovolj si priznati, da volja sama še ni dovolj. Zdaj bi radi nekateri klerikalni politiki belili dan svobode proglasili za črni dan. Res, zanje »črni dan«! Opozorjamo, da se je prvo leto svobode na ta dan nabirali t. zv. »dar svobode«, ki se je potem razdelil med narodna društva. Naj se nabira zopet — a ne za črni dan — ampak za brodoč — dan svobode neodrešenim bratom. Dnevi, ki jih vse slovanstvo slavi kot izhod iz avstrijske ječe so nam beli — črni so samo onim, ki so bili tam zadovoljni...

Priznanje in zahvala. Glasilo «Jadransko banko» izrekla hvaločnost radikalnega aktijskega odbora vsem onim listom, ki ni ne pišejo o moralnem debaku, ki ga te dni doživlja naša domača radikalija. To priznanje gre v istini le »Slovenskemu Narodu«, kateremu edinega je sveto vse, kar se tiče radikalaca. «Narod» je javno pohvalil takoj kvitiral z nesramnim napadom na — demokrate. Osobito kar naravnost dolži naš list, da je v zaveststvu s Štefanovićem, ker po svoji častnikarski dolžnosti svojim čitateljem v poduk in zabavo priobčujemo podrobnosti iz afere, v kateri se razkriva blatna morala slovenske radikalije. Licemersko toži «Slov. Narod», da se s tem slovensko »politično polje« blamira in predstavlja kot nižina. Takrat, ko je on za denar gospoda Kamenaroviča blatil in natolceval z gorostasnimi pamfleti zaslužnega slovenskega človeka, slovenskega aktivnega ministra in moža lastne stranke — takrat ta čudoviti moralist ni čutil nobenih pomislekov. Takrat je bil »zaščitenje«... «Jutro» ne bo nikdar zavrnik gospodina Štefanoviča, pri «Slov. Narodu» pa se ne ve, ali ga pojutritjem ne povzdigne zopet v svoja radikalna nebesa.

Razcep v Neodvisni delavski stranki? Kakor poroča «Nova Pravda» se pripravila v Neodvisni delavski stranki razcep. Medtem ko ostane Glas Svobode glasilo levčarjev, bodo desničarji baje pričeli znova izdajati «Delavske novice».

Po svetu

Fašistovski triumvirat. Kakor poroča iz Rima bo Mussolini mesto dosedanjega izvrševalnega odbora postavil na čelo fašistične stranke triumvirat s diktatorskimi pooblastili. V triumvirat bodo imenovani: Biarutti, kot zastopnik in zaupnik Mussolinija, direktor informacijskega urada Fredella in predstavnik nacionalističnih organizacij Marvenglia.

Carinska unija med Švica in Liechtensteinskom. Švicarski zvezni svet je s 25 glasovi potrdil med Švico in kneževino Liechtenstein sklenjeno carinsko pogodbo. S to pogodbo se kneževina Liechtenstein priključi švicarskemu carinskemu ozemlju in švicarski carinski zakonodaji. Švicarska carinska meja se preloži na mejo med kneževino Liechtenstein in Avstrijo. Poštna konvencija med obema državama je bila sklenjena že poprej.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sobota, 13.: «Juditi». Gostovanje Marije Vere. A.

Nedelja, 14.: «Smrt majke Jugoviča». Izv. Ponderelj, 15.: «Juditi». Gostovanje Ma-

Ljubljanska opera.

Sobota, 13.: «Novela od Stancar», «Zapečateni». C.

Nedelja, 14.: «Aida». Izv.

Šentjakobski oder v Ljubljani

Sobota, 13.: «Navaden človek», Nedelja, 14.: «Zenitev».

Mariborsko gledališče.

Sobota, 13. oktobra: «Zlatorog». D. Gostovanje G. Knitla iz Zagreba.

Opera. Čajkovskega Evgenij Onegin, ki je že nekaj sezon na repertoarju, je sinoči zanimal zaradi novega baritonista G. dr. Al. Riga in nove mezzosopranske gđ. Ropasove. G. dr. Rigo je imel po G. Balabanu v vsakem pogledu zelo težko stališče; v igri nespreten, včasih celo okoren, v mimiki vedno enako preizrazit, je prinesel nekatere točke svoje partije prav dobro čustveno in učinkovito, druge pa je pustil pasti. Izgovarja svoj tekst razločno. Tako je ostavil zelo neuravnovešen dojem. Vendar počakamo s svojo definitivno sodbo do tlej, da ga čujemo še v kaki drugi partiji. Gđ. Ropasova ima lep, izdaten in zvonk organ; v igri je seveda še začetnica. Predstava se je prekasno začela ter se je zaradi brezkončnih pavz zategnila preko pol 12. ure. Več prihodnjih.

Sport

Emerik Držaj. S. K. Ilirija naznaja svojemu članstvu in prijateljem sporta žalostno vnest, da je v Sarajevu na orožni vaji dne 9. t. m. preminul njen član Emerik Držaj. V Ilirijo je vstopil po razpustu ljubljanske Sparte in bil vedno zaveden član kluba in vnet sportnik. Kot agilen nogometaš je nastopil za barve našega kluba tudi parkrat v prvem moštvu. Izrekamo cenj. obitelji naše iskreno sožalje, njegovim sportskim kolegom pa ga priporočamo v trajen spomin. — Odbor.

Sturm (Gradec): Ilirija. — Graški SK. Sturm absolvirala danes ob 16. svojo prvo tekmo proti Iliriji. Jutri ob 15.30 nastopita moštvi v revanšni tekmi. Razen tega se vrši jutri ob 15.45 kot predigra tekma med Slovanom in Ilirijo rez. — Za nastop Sturma vlada velik interes. Moštvo se je povzpelo letos pod vodstvom trenerja Halsta med prve klube v Avstriji. V Gradcu nima več resnega tekmeca, Ilirija bo morala napeti vse sile ter igrati v najboljši formi, ako hoče dojeti zmagovit ali vsaj časten rezultat. Tekmo vodi sodnik iz Zagreba. — Predprodaja se vrši v trgovini J. Gorec.

Prvenstvena nogometna tekma Hermes: Jadran se vrši jutri ob 10.30 na igrišču Ilirije in sicer le ob ugodnem vremenu. Tudi ta tekma bo brez dvoma za interesirala, ker je računati na ostro borbo. Moštvi sta enakovredni in v dobri formi, izid je docela negotov.

Lahkotletit proti plavcem. V nogometni tekmi lahkotletitne sekcije proti plavalni, ki se vrši dne 14. t. m. v nedeljo na igrišču S. K. Primorje, ob 14.30 nastopijo timi v sledeči postavi: Lahkotletiti: Benedetič, Elsnar-Skrjavar, Furlan. Podkrajšek-Ravnihar, Valtrič, Koch, Kalin I., Perpar in Modic. Plavalci: Rybář M., Popović-Sancin, Strickberger-Oslag-Anžlovar, Čošnovar, Zobeč T., Zore, Debelak, Kalin D. Isti dan se vrši «I. propagandni damski lahkotletitski miting», ki prične ob 14. uri. Na mitingu starijo vse znane lahkotletitne Primorja, katerim bodo ostra konkurenca lahkotletitne Haska, Zagreb, ki je obljubil svoje sodelovanje.

Jugoslavija: Rumunska. Za nedeljo določena nogometna tekma med našo reprezentanco in reprezentanco Rumunije odpade. JNS je dobil brzojavko, da Rumuni ne pridelo. Vzrok je bale v tem,

da so Rumuni stavili take materijalne pogoje, ki jim po pogodbi ne stredo. Namesto te tekme se vrši tekmovalje za pokal saveza. Sodelovali bodo Gradjan-ski, Concordija, Hask in Sparta.

S. K. Primorje. Jutri, v nedeljo, ob 9. dopoldne trening I. moštva z rezervno K. treningu naj pridejo tudi sledeči igralci: Alič, Hafner, Sver in Anžlovar. Ob 10.30 uri dopoldne prijateljska tekma med mladinskima moštvoma S. K. Primorje s S. K. Siska.

Klub kolesarjev in motociklistov. «Ilirija» v Ljubljani. Danes, v soboto zvečer ob 20. uri strogo obvezna seja kluba v restavraciji «Novi svet» (Prešernova soba). Pozivljajo se vsi člani in direktor kluba, istotako vsi člani ostalih klubov v zadevi razdelitve daril. — Tajnik.

Seja celiskega občinskega sveta

(Nadaljevanje seje).

Celje, 11. oktobra.

Iz finančno-gospodarskega odseka se predlaga podaljšanje najemniške pogodbe za dobo treh let za mestno sejmišče. Odpise so veselili davek klubu naprednih akademikov o priliki neke prireditve. Načelno se v bodoče oprošča vsebne davka gledališke predstave, ki niso vezane z vesellicami, umetniški in pevski koncerti, tudi pri pogrujenih mlzah, in prireditve šolske mladine. Vsaka taka prireditev pa mora zasledovati edinele kulturni namen. Določi se do konca leta 1924. najemnina za uradne prostore drž. policije. V kupni pogodbi s G. Serebrjakovom za mestne parcele ob Kralju Petra cesti se dovoli, da rida čele spomladi leta 1924. Občinski odbor se izreče proti lokalni potrebi dveh novih gostilniških koncesij na kralju Petra cesti in Dolgem polju. Odsek za plinaro predloži v prihodnji občinski seji obširno poročilo o mestni plinarni in načrtu, kako povzdigniti konsum in znižati cene pri plinu.

Vsi važni sklepi občinske seje so bili soglasni in so se tekom debat pojasnile marsikatero zadevo, ki so vzbujale neopričevana domnevanja, ki izvirajo brez vsake stvarne podlage iz brezvestnih krogov in pouličnih govoril.

Seja občinskega sveta v Mariboru

e. Maribor, 12. oktobra.

Po polurni zamudi je prišel občinski svet predvsem z debato o nerednem obiskovanju občinske seje, pri kateri je končno dr. Jerovšek obljubil, da se bodo klerikalni občinski svetniki poboljšali. Župan je nato spregovoril tople besede v spomin marijevemu umrlému občinskemu svetniku dr. Vladimirju Semeču. Svetovalci so lep županov govor poslušali stoje in zaklicali umrlima trikratno slavo. Dr. Semečovo mesto v občinskem svetu je zavzel dr. Fran Rosina, katerega je župan iskreno pozdravil kot zaslužnega mariborskega narodnega prvoboritelja. Nadalje bo pozvan kot novi občinski svetnik krojač G. Matevž Klepi, pripadnik socialistične stranke. Sprejema čeških industrijalcev, ki pasirajo na povratku iz Beograda tudi Maribor, se udeležijo župan z zastopniki vseh štirih občinskih klubov.

Obširno je nato govoril župan o ogroženju občinske avtonomije z nameravanim novim občinskim zakonom ter prebral tudi obširno vlogo, ki jo je poslal ljubljanska občina v zadevi domovinske pravice pokrajinski upravi. Temeljito je razpravljaj v stvarnem govoru dr. Rosina o potrebi avtonomije za Maribor v narodnem oziru in stavil tudi tozadevne konkretne predloge. Za izvedbo spomenice in potrebnih nadaljnjih ukrepov v tem pravcu se je izvolil poseben odsek petih članov obstoječi iz župana, dr. Rosine, dr. Leskovarja, dr. Rostoharja in podžupana Druzovića. Obenem se je občinski svet pridružil spomenici ljubljanske občine.

Deška meščanska šola nujno rabi fiskalni kabinet, za katerega pa občina nima denarja. Zato si ga hoče šola v svoji rokotvorni delavnici sama napraviti i učenci, ako ji dá občina le potrebne denke, ki bi stale 2250 Din. Odobreno. — Demokratiški klub je predlagal, naj občina zahteva od države izplačilo tiskarstva, ki jo pobira mariborska carinarna, a je pošljila Upravi fondova v Beograd. Štem denarjem bi se naj tlakovali Einspelerjeva in Meljska cesta, ki vodita k carinarni. Občina bo zadevo urgirala. Drugi predlog demokratskega kluba glede prodaje kasarne je pridržal za tajno sejo.

Po dveurnih županovih poročilih je prišel končno poročati obč. sv. dr. Malec o številnih pravno-gospodarskih zadevah, pritožbah glede raznih plačilnih nevoljih, pomožniški globi, o sprejemu v občinsko zvezo in podobno.

Sledila so poročila obč. sv. Bahuna o plinarniški odsek. Mestna plinarna lahko z uvedbo novih strojev, ki jih ponuja neka dunajska plinarniška družba, prihrani v obratu mesečno nad 15 tiso Din. Kupiti bi bilo treba 8 strojev, ki bi stali okrog 204 tiso Din. Občinski svet je ponudbo sprejel ter bo občina kupnino plačevala v obrokih.

Vsi predlogi v današnji seji so bili soglasno sprejeti. Sploh je menda v tem mariborskem občinskem svetu še ni bilo tako mirne seje kot nocojšnja, ki se bo prihodnji teden še nadaljevala. N predlog G. Bahuna se bo spopolnila tudi električna razsvetljava v vpejavo tletrone luči na križiških ulic, dokler t bodo vse ulice elektrificirane.

Politični odmevi

Sedanje stanje reškega vprašanja

Ugledna francoska politična revija „L'Europe Nouvelle“ objavlja v svoji najnovejši (39.) številki sledeče situacijsko poročilo o stanju reškega vprašanja:

Paritetna komisija italijansko-jugoslovenska, postavljena, da izvede Rapalsko pogodbo, bi bila morala konstatirati svoja dela do 31. avgusta t. l. Do tega dne je ona sicer res izdelala predhodni projekt za likvidacijo vseh reških zadev. Italijanska vlada je pa prijavila nove zahteve, tihoče se reške uprave. Beograjska vlada se je nato s svoje strani sklicevala na čl. 5. Rapalske pogodbe, ki govori o arbitraži predsednika Helvetske konfederacije. G. Pašić, predsednik ministrskega sveta kraljevine SHS, je nato obiskal Pariz in izmenjal misli z gg. Poincaréjem in italijanskim poslanikom. Neki izvestni nesporazum pa je trajal še dalje.

Nato je gosp. Mussolini osebno poslal pismo gosp. Pašiću in v njem izrazil željo italijanske vlade za direktnim sporazumom s kraljevino SHS, in je formuliral konkretne predloge.

Rimski „Messaggero“ misli, da sme trditi, da je Italija predlagala obnovo direktnih pogajanj z Beogradom na naslednjih točkah:

- 1.) Italija anektira mesto Reko in njen teritorij ter prizna jugoslovensko suverenost nad Delto in Barošem.
- 2.) V jugoslovenski prid se korigira meja med teritorijem sedanje Reške države in — Hrvatsko.
- 3.) Jugoslavija dobi v reški luki svobodno cono.
- 4.) Med Italijo in Jugoslavijo se sklene trgovska pogodba.

Nasprotno izjavlja „Messaggero“, da neka peta točka ni v skladu z resničnimi italijanskimi predlogi. Ta točka naj bi bila govorila o politično - vojaški antanti obeh držav (Jugoslavije in Italije) napram ostalemu Balkanu in napram Centralni Evropi.

Tudi glede neke šeste točke, po kateri naj bi se Jugoslavija odpovedala vojni mornarici na Jadranu, zatrjuje „Messaggero“, da Italija ni nikdar predlagala nič sličnega.

Gosp. Pašić je odgovoril g. Mussoliniju in je naglasil željo beograjske vlade, da bi se uredila vsa neresena vprašanja z direktnim sporazumom obeh vlad. Izgleda, da odvarja ta odgovor prosto pot novim pogajanjem.

Prihod italijanskega generala Giardina na Reko v Beogradu ni vzbudil velikega razburjenja, ker je italijanska vlada dala formalne izjave. Generalova misija izhaja iz motiva lokalne sigurnosti na Reki, ni pa ustvarila ter ne sme ustvariti dejstva, protivnega obstoječi pogodbi.

Poluslužbena rimska „Tribuna“ javlja, da je v kratkem pričakovati odloka italijanske vlade o modifikaciji italijanske carinske linije okoli Reke. Po tem načrtu bi svobodna carinska cona obsegala razen reškega teritorija italijansko območje področje, zlasti Volosko in Opatijo in celo liburniško obalo tja do Labina ter otoka Cres in Lošinj. Tako predlaga rimski vladar general Giardino. „Tribuna“ poudarja, da bi se to bilo moralo že davno izvesti, a italijanska vlada da je oklevala z ozirom na negotovost in krizo, v kateri je živela Reka. Po mišljenju omenjenega lista Reka sama po sebi ne more živeti, zato je potrebno, da se ustvari svobodna cona okoli Reke. Italijanska vlada je pripravljena, da to izvede. Reka je pred vojno mogla napredovati, ker jo je vzdrževala Ma-

džarska. Z ustanovitvijo te svobodne cone bo sedanji omogočen neoviran promet med območjem italijanskim področjem in Reko, kar je za Reko velike koristi, a istotako tudi za Istro. Reka postane na ta način trgovski in industrijski center ter se osvobodi obroča, v katerega jo je zakuvala rapalska pogodba.

Kdo je poškodoval spomenik na Krnu?

Dragoceno priznanje laškega tiska. Gorica, 11. oktobra.

Jugoslovenski javnosti bo še v spominu strahovita gonja, ki so jo lani uprizorili fašisti proti našemu ljudstvu v kobaridskem okraju zaradi poškodbe vojaškega spomenika na vrhu Krna. Ne da bi se bila uvedla preiskava s strani pristojne oblasti in ne da bi se dal poškodovani spomenik pregledati po strokovnjakih, se je krivda kratkotrajno vrgla na slovensko prebivalstvo. V Kobaridu in okolico so pridrele od vseh strani tolpe od nog do glave oboroženih fašistov. V temni, viharni noči so prilomastili v Drežnico. S samokresi in bombami so pogrnili ubogo prebivalstvo iz hiš v gozde, dasi je bilo kakor iz škafe in se je bliskalo in treskalo, kakor da se je odprl pekel. Napol nago je bežalo prebivalstvo v viharno noč, in zgodilo se je, da so celo porodnice, ki je v tej gozdi porodila, z novorojenčkom vred morali na slamec zanesti v gozd in jo „ako rešiti“ preteče nevarnosti. Potem je zagorelo na dveh krajih. Zažgali so Drežnico z bombami.

In kaj so počeli v Kobaridu? Vrgli so vrh okoli vrata spomenika skladatelja Volariča in ga podrli na tla. Zakurili so grmado okoli lipe na trgu in z divjaškim krikom in vikom vlačili Volaričev kip na vrvi okoli grmade in mu končno odbili glavo. Z bombami, samokresi in gorjačami so strahovali prebivalstvo. V Starem Selu so zažgali prostore Bralnega društva, vložili v župnišče in vse razbili ter končno celo ukradli župniku lepo vsoto denarja. Kobaridska občina je morala na mestu Volaričevega spomenika postaviti visok drog in na njem razviti italijansko trobojnico. Župani vseh podkrnskih občin so se morali obvezati, da dajo popraviti spomenik na Krnu na občinske stroške in so pozneje morali prisostvovati pri „spravi“ slavnosti odkritja spomenika ter se zavzeti, da ga bodo čuvali. Potem, ko je bilo to končano, ko so naše ljudstvo razkrili za zločince, barbarje in oskrunjevalce onega, kar je vsemu laškemu narodu najsvetejše, ko je naše ljudstvo moralo pretrpeti vse fašistovske grozote in ponižanje, so začeli preiskovati, kako je bil spomenik poškodovan. Tedaj se je po strokovnjakih in oblastveni komisiji ugotovilo, da je spomenik poškodovala — strela!

Kljub tej ugotovitvi pa so bili pred gorškim okrožnim sodiščem — pod fašistovskim pritiskom — obsojeni pastirji iz podkrnskih vasi, češ, ker so oni poškodovali in oskrunili spomenik!

A glejte! Sedaj je spomenik na Krnu zopet poškodovan, da, popolnoma uničen. Današnji „Piccolo“ je poročal, da je strela 5. t. m. trikrat udarila v spomenik in ga popolnoma razsula. Priče temu razdejanju so bili vojaki, ki so bili tedaj slučajno na Krnu. Poročilo o tem dogodku se glasi:

„Prebivalstvo v Kobaridu še ne ve nič o razdejanju, ker se je ta novica prikrivala prav zato, da ne bi dala priložnosti za domnevanja in govorčenja, kakor ob priliki prvega razdejanja!“

Tako torej isti „Piccolo“, ki je lani klical ogenj in žveplo na naše slovenske podkrnsko prebivalstvo in na ves

naš narod zaradi „zločinov oskrunbe“ spomenika, sedaj vendar javno priznava, da je tudi prvo razdejanje spomenika na Krnu prišlo od strele in da so bila le „domnevanja in govorčenja“, ki so našemu slovenskemu ljudstvu v kobaridskem okraju naprtli oni „zločin“ in zaradi njega vse strahote fašistovskega besa. Sedaj priznavajo resnico, ki so jo lani tajili s tako srditostjo, da so prislili celo sodišče, da je kljub vsem neovrgljivim nasprotnim dokazom potrdilo njihovo laž. Sedaj se je pravica izkazala: ali se bo naša sedaj kaka italijanska oblast, ki bo našemu narodu vrnila ukradeno

last in poštenje, ki mu bo povrnila škodo, ki jo je pretrpel po fašistovskih grozodejstvih? Ali se bo našel kak italijanski list, ki bo dvignil svoj glas v popravno našemu narodu storjene vnebovpijoče krivice?

Nikar ne mislite kaj takega! Lah napram Slovincu ni bil in ne bo nikoli pošten, in mi tu doli smo prepričani, da je „Piccolo“ in vsem, ki trobijo v njegov rog, edino le žal, da tudi tega razdejanja krnskega spomenika ne morejo naprtiti nam, da se ne morejo zopet „maščevati“ nad „prokletimi ščavili“. Tako je in prav nič drugače!

Naši kraji in ljudje

Slovenski živelj v Italiji

Mirovne pogodbe, ki so poravnale račune svetovne vojne, so pahnile naš narod v položaj, čigar lice postaja šele danes očita v vsaj svoji neprijazni in trdi resničnosti. Poleg korokih Slovincem je bil prepuščen tujcem velik in važen kos narodnega organizma na jugu, čigar životarenje postaja od dne do dne pomembnejše za nas vse. Par dni bivanja v Julijski Benečiji zadostuje, da spoznaš osnovnost razmerja Slovincem do italijanske vlade, oziroma obratno, ki je za današnji čas karakteristična, za naše plemo pa bridka in usodna. Naravni razvoj je izpodrežan; prostih potov enakovrednih sodržavljanov de facto ni. Slovensko plemo ni zastopljeno in tiščano k tlom od slučajnosti, od periodičnih izbruhov nacionalnega sovražništva, pač pa je življenjsko ogroženo od točnega, v podrobnosti izdelanega programa. Italijanska vlada je zainteresirana na tem, da uniči v ozemlju, ki ji ga je vojna vrgla v naročje, domače plemo in z ozirom na ta svoj interes je uredila svoje ravnanje s Slovinci. Ne naravni pritisk močnejšega, pač pa smoteno uporabljanje vseh sredstev uničevanja, ki jih nudi nevezano, neomejovano nasilje — to je danes karakteristično italijanske politike proti našemu plemenu.

Skoro vsi utripi vsakdanjega življenja nudijo nebroj dokazov za resničnost navedenega. Znan je položaj izobražencev in iz drobnih vesti dnevnega časopisa že seva, kako se zna italijanska vlada otresti vsakogar, ki ji ni pri sre. Upokojitve slovenskega uradništva vseh strok so na dnevnem redu in česar ne izvrši oblast oficijelno, dopolni fašistovska organizacija na svojo roko. Organizacija šol je uničena in z njo tudi organizacija vzgoja domače inteligence. Delovanje kulturnih organizacij niha neprestano med nedoločeni možnostmi protidržavnih pogreškov ter je tako izročeno samovoljnemu nadzorstvu tujcev. S tem pogreša seveda tudi najvažnejše — namreč pravno podlago in zaščito s strani državnih oblasti. Tako se ovira delovanje čitalnic, čitalniških odrov, tiskanje listov itd. Kjer gre za pravno upravičenost domačinov, se skrije politična oblast za hrbet fašizma in daje miže svoj placit za razmere, ki bi bile v vsaki drugi civilizirani državi nemogoče. Razumljivo je, da je posledica takšnih razmer v prvi vrsti ogromen moralni pritisk na vse sloje. Posebno in najprej v mestih, v trgovskih in obrtniških krogih, kjer ubija strah za imetje in življenje ponos in odpor. Ravnotako ne prija slovenski fašisti o zdravem moralnem vzdušju, bodisi, da jih je dobičežalnost ali pa kak drug vzrok zavedel v fašistovske vrste. V kolikor pa ne zastuplja moralno že obstoj fašizma sam po sebi, pomaga še vlada, ki po svoje demoralizira ljudstvo. Po šolah na deželi, na primer prisegajo otroci vsak teden dvakrat na italijansko zastavo. Najmarljivši učenec je odlikovan s tem, da drži zastavo. Vzbuditi podobno ambicijo v otroku ni težko, posebno, ker imajo starši za vsako nasprotovanje vezane roke.

Označeni dve smeri italijanskega nasilja — kulturna in moralna — sta nerjani predvsem proti inteligenci in njenemu kulturnemu delu. Njun uspeh, ki bo v enem ali dveh desetletjih gotovo dozor, če ostanje razmere kakor so, bo ta, da bo slovenska inteligenca izgubila tla in pa tudi možnost neposrednega stika z ljudsko celoto. Umakniti se bo morala počasi tujcem ali pa popolnoma kloniti v predpisani red. Globlje pa ti uplivi najbrže ne bodo posegli. Par odpadnikov tako zdrav organizem, kot je naš na jugu, že še preboli; da bi se posrečilo potujčiti ga v celoti s temi sredstvi, pa dvomim, ker ga krepe zoper celotno kulturno nasilje preveč močne tradicije lastnega kulturnega življenja. Tudi če bi moral resignirati na svoj svet izobražencev, bi gotovo životaril ob silah lastnega organizma in ne izgubil svojega samostojnega, plemenskega značaja. Hujše je, če je napaden živec organizma, njega eksistenčna možnost. In tu tiči naš največja tragika našega ljudstva v Italiji, ker so Italijani zasekali v korenine, ki ga vežejo z njegovo zemljo.

V celji Julijski Benečiji je gros našega naroda vezan skoro izključno na težko delo svojih rok in na produkte svoje zemlje. Le redki so kraji, kjer je doma blagostanje in kjer ni trdnost hiše neprestano odvisno od letine, od prodaje ali pa od obilice dela. Ljudstvo ne razpolaga z nobenim večjim kapitalom. Živi se od tega, kar mu daje vinograd ali pa od svoje obrti. In dokler je zemlja, kjer prebiva, značila zaradi svojih darov za kos zaledja blagoslovljen kraj, je živel sorazmerno dobro. Kakor hitro ga je pa italijanska državna meja odrezala od onih krajev, ga je obenem pahnila v konkurenco, ki je nikakor ne more vzdržati. Italija producira sama toliko vina in sadja, da je vsa produkcija slovenskih krajev potisnjena popolnoma v ozadje. Seveda je italijanska politika izbrala razmerje še posebej in oprla nanj vsaj pol programa za gospodarsko uničenje Slovincem. Trgi Julijske Benečije so preplavljeni z blagom iz južne Italije, izvoz je za branjen, gostilničarjem pa ukazano, da kupujejo italijansko vino. Svoješas je italijanska vlada ponudila Slovincem prostvo vožnjo v Ameriko, če se izselijo in zapuste svojo zemljo. Toda kmet je ostal. Danes ga je pa pretirano zlobno nasilje tako daleč, da mu baš ta zemlja kmalu ne bo več nudila ono minimalno, kar rabi za življenje.

Istotako so odrinjene delovne moči od udeleževanja in zaslužka. Vsa reparacijska dela so na primer poverjena italijanskim trdkam, ki niso zaposlile nobenega domačina. Zgodil se, da ostanje prej tedne družine marsikateri dan brez grizljaja kruha. In ni čuda, da odhajajo zidari delati v Švico in na Francosko in da je izseljevanje v Aleksandrijo zopet na dnevnem redu. Kam pahne naše ljudstvo ta brezobzirni gospodarski pritisk, se danes ne da določiti. Perspektive, ki se odkrivajo, so resne in naravnost usodne, v toliko bolj, ker so v tem boju primorski Slovinci popolnoma brez moči in brez sredstev odpora. Pomoč bi morala priti od drugod; nujna pomoč, ki bi se opirala ob velikopotezen program. Vprašanje je seveda, če so naše politične organizacije danes zmogne take akcije, dasi bi služila enemu najboljši peregih in najresnejših vprašanj naše politike. Konstatiram le

dejstvo, da Julijska Benečija potrebuje pomoči, naše pomoči, ker gre za življenje enega dela našega naroda, da pa bi bila ta pomoč brez obsežnega kapitala kaplja v morje, neresna, površna spekulacija v eksistenco onstran meje živečega slovenstva.

dejstvo, da Julijska Benečija potrebuje pomoči, naše pomoči, ker gre za življenje enega dela našega naroda, da pa bi bila ta pomoč brez obsežnega kapitala kaplja v morje, neresna, površna spekulacija v eksistenco onstran meje živečega slovenstva.

Pismo iz Amerike

(Od našega stalnega poročevalca.)
New-York, 27. septembra.
V New-Yorku se je pred kratkim ustavilo Ameriško-jugoslovensko društvo, čigar smoter je, vzpostaviti in ustaliiti politične in gospodarsko-ekonomske zveze z Jugoslavijo. Predsednik društva, z uradnim naslovom „American-Jugoslav Society“, je general Tasker H. Bliss, bivši šef generalnega štaba armade Združenih držav. Za tajnika je bil izvoljen John A. Kingsbury, Albert H. Wiggins pa za blagajnika. Eksekutivnemu odboru pripadajo: Hamilton Fish Armstrong, William M. Chadbourne, Charles Mac Veagh in dr. Albert Shaw.

Častni podpredsedniki so: podadmiral Philip Andrews, Nicholas Murray Butler, univerzitetni profesor in prezident Columbia vseučilišča; Livingston Farrand, profesor in prezident Cornell vseučilišča; Mrs. John W. Frothingham; madama Gruič, John Grier Hibben, profesor in prezident Princeton univerze; profesor Douglas Johnson, Right. Rev. William Lawrence, Frank L. Polk, znani politični in državnik in dr. Albert Shaw.

Kakor je razvidno iz gori navedenih imen, so se zavzeli za zblizanje med mladostjo Jugoslavije in tukajšnjem veliko demokracijo najodličnejši sinovi ameriškega naroda. Pač vesel pojav, ki mora vztrajati vsakega iskrenega Jugoslavanca, kajti Amerika je neoporečno prva svetovna velesila, če ne politično, pa gotovo gospodarsko. In to velja nekaj, zlasti sedaj, v dobi, ko je skoraj vsa Evropa na robu gospodarskega propada.

Pred dvema letoma je bil ustanovljen v New-Yorku „Jugoslovanski klub“, ki ima svoje prostore v palači milijonarja Standford Whiteja na vzhodni 23. cesti. Namen in smoter kluba je, gojiti in pospeševati našo tukajšnjo domačo umetnost, delovati za kulturno in družabno zblizanje tukajšnjih Jugoslovancev itd. Poleti prireja klub svojim članom in prijateljem izlete na parnikih po ogromni reki Hudson, jeseni in pozimi pa ples, zabavo in družabne sestanke. Glasbeni užitek nam preskrbujejo domači umetniki, katerih umetnost in dovršenost res zasluži, da bi se proizvajala na večjih odrih in pred širšim občinstvom. Tako imamo našega pridnega in neumornega pianista-virtuozu Mr. Milana Trošta, doma iz Knežaka; tu je dalje Mr. Veber, dovršen čelist ter par izbornih pevcev-solistov, med katerim naj bosta omenjena Mr. Ivan Ribič, I. tenor in Mr. Blaževich, bariton. V zadnji sezoni je priredil klub poleg drugega tudi Čehovo enodejansko „Medveda“, ki sta jo igrala Mr. Rajner Hlaša, uradnik tukajšnjega Ameriško-jugoslovanskega informacijskega urada, svojačasni član tržaškega gledališča in gospa Avgusta Danilova, ki je dovolj dobro znana. Prireditelj je uspeja sijajno.

V bližini New-Yorka je ogromna tvornica aeroplanov, kjer je zaposlen v tehničnem oddelku tudi Slovenec Mr. George Kreigher, tehnik in bivši poročnik-aviator jugoslovanske vojske. Nedavno je ta tovarna izdelala nekaj letal, tako zvanih „gliderjev“ (aeroplanov brez motorja) katere je preizkusil rojak Kreigher. S temi letali je dosegel lepe uspehe in veliki ter vplivni newyorški dnevniki so se jake laskavo izražali o njegovi letalski spretnosti. Mr. Kreigher je član znane narodne rodbine iz Hrašč pri Postojni.

Končno še par besed o naši politični situaciji.

Mesec dni so bile izvešene ameriške zvezdaste-progaste zastave na poldrogu, v znak narodnega žalovanja za predsednikom Hardingom. Sedaj je žalovanje ofi-

A. P. Čehov: Iz dnevnika knjigovodskega pomočnika

Dne 11. maja 1863. Naš šestdesetletni knjigovodja Glotkin je z ozirom na svoj kašelj pil mleko s konjakom in je pri tej priliki padel v delirij. Zdravniki zatrjujejo z njim lastnim samozaupanjem, da jutri umre. Končno vendar postanem knjigovodja! Mesto mi je že dolgo obljubljeno.

Tajnik Kleščev je nekega prosilca, ki ga je nazval birokrata, pretepel, in se bo moral za to — to je gotovo — zagovarjati pred sodiščem.

Jel sem piti zeliščni čaj proti svojemu želodčnemu katarju.

Dne 3. avgusta 1865. Knjigovodja Glotkin je zopet obolel na prsih. Kašlja in pije mleko s konjakom. Ako umre, pripade mesto meni. Upam, seveda le lahko; zakaj delirij se očividno ne konča vedno s smrtjo!

Kleščev je nekemu Armencu siloma vzeml menico in jo raztrgal. Mogoče pride stvar pred sodišče.

Starka Gurjevna mi je včeraj dejala, da nimam želodčnega katarja, temveč zlato žilo. Prav lahko mogoče!

Dne 30. junija 1867. Časopisni poročajo, da divja v Arabiji kolera. Mogoče se zanese v Rusijo; potem bo mnogo mest praznih. Morda umre takrat tudi stari Glotkin in jaz nastanim

mesto knjigovodje. Trdoživ človek! Tako dolgo živeti je po mojem mnenju naravnost neodgovorno.

Kaj naj uporabim proti svojemu želodčnemu katarju? Ali naj enkrat poskusim s setvarjem?

Dne 2. januarja 1870. Na Glotkinovem dvorišču je vso noč tulil pes. Moja kuharica Pelageja pravi, da jo to zanesljiv znak, in govoril sem z njo do dveh ponoči, da si kupim, kakor hitro postanem knjigovodja, kožuh in spalno suknjo. Morda se potem tudi poročim. Seveda ne z mlado deklico — to se ne spodobi za moja leta —, temveč z vdovo.

Včeraj so Kleščeva izključili iz kluba, ker je glasno pripovedoval nedostojno anekdoto in se norčeval iz patriotizma gospoda Ponjuhova, člana trgovinske zbornice. Kakor se čuje, ga bo tiral Ponjuhov pred sodišče.

Radi svojega želodčnega katarja pojdem k zdravniku Botkinu. Baje ima mnogo uspeha pri svojem zdravljenju.

Dne 4. junija 1878. V novinah čitam, da pustoši v Vetijski kuga in da trupa kar leže po tleh. Glotkin radi tega pije poprovo žganje. No, tako staremu možu poprovo žganje komaj pomore. Ako se priptee kuga sem, postanem gotovo knjigovodja.

Dne 4. junija 1883. Glotkin leži na smrtni postelji. Bil sem pri njem in sem ga s solznimi očmi prosil, naj mi onostli, da sem nestrono čakal njegove

ve smrti. Med solzami mi je plemenito odpustil in mi svetoval, naj pijem proti svojemu katarju želodno kavo.

Kleščev bi bil zopet kmalu prišel pred sodišče; zastavil je judu izposojen klavir. In navzlic temu ima že red sv. Stanislava in čin kolegijskega asessorja. Čudovito je, kako se godi na tem svetu!

Osem gramov ingverja, šest gramov galgantovega korena, štiri grame solitarne kisljine; vse dobro zmešati, namočiti v litru žganja in izpiti vsako jutro na teš želodce kozareček proti želodčnemu katarju.

Dne 7. junija istega leta. Včeraj smo pokopali Glotkina. Ah, smrt tega starega moža mi ne prinaša blagoslova! Prikazuje se mi ponoči v sanjah, v dolgem, belem oblačilu in mi žuga s prstom. In gorje mi, gorje mi nesrečnejši! Knjigovodja nisem postal jaz, temveč Čalikov. Nisem jaz dobil tega mesta, nego ta mladi človek, ki ga je protežila generalka, njegova teta. Vse moje nade so uničene!

Dne 10. junija 1886. Knjigovodji Čalikovu je skrivoma pobegnila njegova žena. Zalosti se ubogi revež. Mogoče si iz žalosti kaj prizade. Ako štori to, postanem jaz knjigovodja. Govori se že o tem. Torej mi še ni treba izgubiti vsega upanja; lahko še doživim in mogoče ne bo več dolgo, da dobim kožuh. Kar se tiče ženitve, ji nisem protiven. Zakaj naj bi se ne

poročil, ako se ponudi ugodna prilika? Le posvetovati se moram s kom; zakaj to je vendar zelo pomemben korak.

Kleščev je namenoma zameril svoji galoši z onimi tajnega svetnika Lirmana. To je škandal!

Vratar Pajsi mi je svetoval, naj vzamem proti svojemu želodčnemu katarju sublimat živega srebra. Sedaj poskušam s tem.

Kulturna 150letnica poljskega naroda

Danes, dne 13. oktobra praznuje vsa Poljska 150-letnico postanka „Edukacijske (Vzgojeslovne) Komisije“, ki je na njo poljski narod po pravici lahko ponosen.

Stara poljska država je v drugi polovici 18. stoletja umirala od — prevelike svobode. Soedni vladarji nemške krvi, ki niso poznali nikakršne svobode, namreč pruski kralj, avstrijska cesarica in ruska carica so si na zvrzovani način začeli med seboj deliti poljsko zemljo. Prišlo je leta 1772. do prve delitve Poljske, enega največjih političnih zločinov novejšje zgodovine.

Poljaki sami so spoznali nevarnost, a tudi svoje napake, ki so sosedom omogočile zločin ter so začeli misliti o njih popravku. Prevzgojiti treba ves narod; le če mu dobi vse duševno življenje popolnoma novo podlago, postane zopet

gospodar svoje politične moči. In tako se je dne 11. oktobra 1773. ustanovila „Komisija Edukacijska“, ki so v njej sedeli prvi in najplemenitejši možje svoje časa, in ta se je že 24. oktobra obrnila do vse javnosti s pozivom, naj vsakdo, ki hoče služiti domovini, pove, kako bi trebal preustroiti pouk in vzgojo. (Značilno je, da ustavno misleče in v slovenski svoji namavi zelo demokratični poljski narod svojih vzgojnih problemov ni reševal v kabinetnih pisarnah, ampak s sodelovanjem najširših vrst naroda). Bil je to čas, ko je bil jezuitski red ukinjen in zato dana prilika, namesto jezuitskih šol, ki niso uvaževale narodno-vzgojnih pridobitev časa, postaviti povsem drugo šolstvo. Na Poljskem je v tem oziru storil znaten korak le piarist Stanislav Konarski s svojim šolskim statutom (1773.—5.), moč, ki ga zgodovina imenuje „učitelja Poljske“; doher, živ vzgled je bila tudi „Viteška (Rycerska) šola“ v Varšavi (1766.), oficirska šola, ki je iz nje izšel Kožuško. Na tej poti je šla Edukacijska Komisija dalje, uverjena, da velja načelo Lockovo o „nepopolnani tablici“ mladega človeškega duha, ki na njo lahko vzgojitelj napiše, kar hoče. Komisija ni ostala pri teorijah, kakor so se od nekdaj razpravljale pri raznih narodih, ampak je prešla k činu ter poljsko šolstvo dejanski preustrojila po načelih, ki jih je spoznala za časn primerne. Komisija sama je bila kakor razširjeno ministrstvo prosvete,

celjono končano. Hardingov spomin se po- greza v morje pozabljenosti. V usodi ameriškega naroda pokojnik ni igral ab- solutno nobene vloge. Dasi močan po- stav, je bil mož brez volje in brez — globljega znanja; navadna reprezentativ- na figura in slepo orodje veleindustrijal- cev in multimilijonarjev v Wall Streeta. V Beli hiši v Washingtonu sedi sedaj njegov naslednik, Calvin Coolidge, dose- danji podpredsednik Združenih držav. Tudi ta mož je jedva brleča politična luč- ca, ki lahko vsak hip ugasne in bo naj- brž ob prihodnjih volitvah dogorela. O njegovih političnih zaslugah ali njegovem političnem delovanju in udejstvovanju ni dosedaj še slišala živa duša. Na podpre- sedniško mesto je bil izvoljen istočasno s Hardingom, po zaslugi velekapitla, strnjene v republikanski stranki. Ob nastopu svojega urada je obdržal vse Hardingov kabinet in sedaj vodi svoj državniški voz po Hardingovem kolovo- zu. Dosele novi predsednik ni še ničesar ukrenil iz lastnega nagiba, niti smernice svoje bodoče politike ni objavil. Ali se bo tudi on zavzemal, po vzoru Hardinga, za pristop Amerike kot članice k svetov- nemu tribunalu? Kdo ve! Kadar pride to vprašanje na površje, so Amerikanci glu- bi na obe ušesi: izužila jih je zadnja voj- na in sedanja poveljna doba. Uvidevajo pač, da so rezultati in cilji svetovnega vojnega meteža povsem drugačni od onih, za katere se je Amerika borila in ka- tere je zapisala na svoje vojne prap- ore. Velešile, ki ob vsaki priliki tako ošabno rožljajo z orožjem, so ji dolžne ogromne vsote, a jim ne pade niti na um, da bi odplačevale svoje obresti, kam- li posejane glavnice! Zato je danes parola Amerikancev: Keep your Hands out of Europe! Amerika first! To je: Roke proč od Evrope! Amerika je prva!

A. S.

Glasbena Matica v Krškem

Krško, 10. oktobra.

Iskrena želja Krčanov je bila, da ju- Źejo enkrat v svoji sredi zbor ljubljanske Glasbene Matice. In baš v tistem času, ko so se ob trgatvi jela razlegati zdravi- ce po dolenskih gorah, so obiskali naše mesto Matičariji z ravnateljem Hu- badom samim. Dne 7. oktobra popoldne je pohitel skoro vse mesto — mnogo okoličanov in na ta dan zborujočega učiteljstva — k sprejemu na postajo, kjer je vznemirjen pozdravil goste pred- sednik krške Glasb. Matice g. L. Levstik. Sledilo je še par iskrnih pozdravov in sprevid je krenil ob najlepšem jesen- skem solcu čez Savo v mesto.

Koncert se je vršil v napolnjeni dvo- rani. Pred začetkom se je poklonila z izvršnimi kiticami nadučiteljeva hčerka našli pesmi in njenim predstavnikom. O zborovem izvajanju smo čuli poleg navdušenih aplavzov tudi najodličnejše po- hvale strokovnjakov. Ocenjati niti ni nihče nameraval, kakaj sloves, ki ga uživa ravnatelj Hubad s svojim zborom, je že zdavnaj prešel meje naše domovine. Uveljavile so se docela vse pesmi od La- jovičevega »Lanu« preko Adamičevega »Mladega junaka« in Mokranjčevega »Rukoveta« pa do Hubadovega »Izara«. Ravn. Hubad so poklonili meščani kra- sen venec.

Po koncertu se je razvila res pristrana zabava, ki je mogla le med veselimi Dolenjci. Matičariji so poskušali ob zvokih krškega orkestra, ki mu je dirigiral župan g. Pfeifer, izvrstno dolensko kap- ljico. Ob 8. uri zvečer so pa meščani in okoličani zasedli vse prostore do zad- njega kotička, in zabava je neprisljčno potekala do polnočnega vlaka. Vrstile so se napitnice: ravn. g. Hubad je na- zdravil župana, meščanom in prireditel- jem; zahvalil se mu je nadučitelj gosp. Levstik; g. Premk je saljivo »pokadil« orkestru in njegovemu dirigentu; g. Ra- pe je lepo primerjal našo pesem kot re- šiteljico naroda. Sledile so pesmi zdra- vice in nekaj točk moškega zbora. Raz- položenje je zrastle do vrhunca, a med- tem so morali gostje na vlak. Želimo iz- srca, da jim ostanejo ure, ki so jih pre-

živeli med nami, v najlepšem spomnu. Priložnostna pesem, katero je zložil g. Tone Gaspari in s katero je hčerka g. Levstika pozdravila drage goste je na- pravila globok vtis. Glasl se tako-le:

Pesem naša — med sestrami lepota — je samevala ob gorah zapuščena, žalost ji je senčila še mlada lica, luč oči bila je v temo potopljena.

Pesem naša — ptička drobna, nobog- ljena — si v neurju davnem je peruti strla, in od tuge silne večkrat razbolena kljunček sladkim glasom svojim je za- prla.

Pesem naša — poť od solca razsvet- ljena — se napotila je krom domovina, v smeri tuji je sirota izgubljena spet obstala sama sredi neme tmine.

Pesem naša — danes lepa si med nami, deklica bogata, živa ptička slata, solnčna pot med bregom, dolom in go- rami, v katero vodijo povsod srebrna vrata.

Pesem naša — pravilica, povest in bajka, ki si sok nam srđni v slasti pravi, ki si nam sestrica, bratce, otec, majka — tisočkrat pozdravljena ob krški Savi!

Kulturni pregled

„Materija in energija“

Pred vojno se je pričela mnogo obe- tajoča koncentracija slovenskega znan- stvenega življenja v Gorici okoli »Vede«. Tam je začela izhajati »Prosvetna knjiž- nica« — žal, v enem samem zvezku — ki še sedaj nima nasledce. Ustanovlje- na je bila tudi »Goriška Socialna Matic- a«, ki je vsem naročnikom ostala v pri- jetnem spomnu.

Vojna furija je razdrila prosvetno og- njilko za znanost v Gorici. Zatrila je »Vede«, pretrgala nit življenja »Prosvet- ni knjižnici« in ustavila tako dobro za- početo delo »Goriške Socialne Matice«. Naša znanstvena publicistika se je ne- nadoma, preko noči znašla gola, bosa in brez strehe na cesti.

Ko se je bližal polom Avstroogrške se je med vojno v Ljubljani osnovala »Tis- kovna zadruga« z idealnim založniškim programom. Začela je izdajati izvrzna dela in prevode, prozo, pesniške zbirke in drame, znanstvene publikacije in po- ljudno pisane knjige. Ena najbolj razve- seljivih zbirka te naše veleznalužne za- ložbe, ki po intenziteti dela prekaša vse druge, je postala skupina z naslovom »Pota in cilji«.

V »Potih in ciljih« je Tiskovna zadruga poklonila Slovencev zgodovino Sr- bov, Hrvatov in Slovencev, zemljepis Jugoslavije, bogato Prijateljstvo študijo iz ruske literature »Utemeljitelji in pred- hodniki ruskega realizma«, Stifirnega spisa o Simonu Gregorčiču, Vebrovo raz- pravo »Znanost in vera« in drugo. Zad- nja publikacija v tej vrsti je Cermelj- vojno poljudno znanstveni spisa »Materija in energija«.

Dr. Lavo Cermelj si je s svojim res- nim znanstvenim delom na polju nara- voslovnih ved pridobil izvrsten glas in morda ni bil danes poklican nihče tako kakor on, da razloži Slovencev in poljud- ni besedi vse, kar spada v okvir poj- mov »materija« in »energija«. Na 186 straneh je prof. Cermelj svojo težko na- logo krasno rešil. Opisal je atome in mo- lekule, ione in elektrone ter žarkovno energijo kakor more storiti le strokov- njak, ki obvlada poleg svojih znanstve- nih disciplin tudi metodo poljudnega razlaganja.

Cermeljova knjiga vpreže bralčovo po- zornost takoj na prvi strani. Hote ali ne- hote ji mora slediti do konca. Pisatelj opisuje atomiste starega veka, kvanti- tativno kemično analizo, konstanco ma- terije, moderno atomsko teorijo, periodič- en sestav prvih, izotopnost, mehanično energijo, prvi glavni zakon termodina- mik, konstanco energije, kinetično teo- rijo plinov, atomistiko, termodinamiko, entropijo itd. Vse to je obdelano v pr- vem delu.

V drugem delu se nahaja razprava o katodnih žarkih, o elektroni, elektro- magnetni masi, ionizaciji, elektrolizi, io- nih, radioaktivnih prvinah, različnih žar- kih ter umetnem razkroju atomov.

Končno ti avtor pod zaglavljem »Zar- kovna energija« razbistri pojme o teo- riji svetlobe, različnih žarkih, o etru in Roentgenovih žarkih, o spektroskopiji, zakonih šarenja, vrtilnih številkah pr- vin itd. itd.

Laika naj ta imena nikar ne oplakijol! Če prime knjigo v roke, mu bodo v krat- kem prav nazorno pojasnjena, četudi ni- koli ni študiral fizike. To je baš največ- ja vrtilna knjiga, da je dostopna stro- kovnjaku in nestrokovnjaku. Temu je v prvi vrsti namenjena Cermeljova po- ljudna beseda je srečno ubrana in pojas- njuje na preprost, sigurn in šudovito miren način vsa dogajanja v prirodi, ka- terna obravnava znanost pod imenom »fi- zika«. Kdor se je kdaj učil fizike, pa je nanjo z leti pozabil, pa tudi kdor ni imel z njo nikoli opraviti — vsak bo z velikim zanimanjem in veliko koristjo prečital Cermeljovo delo in bo vesel, da se je enkrat iz slovenske poljudno znan- stvene knjige nekaj poštenega naučil.

»Materija in energija« se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Stane 60 Din, katere naj si za obogatitev svojega znanja utrže po močnosti vsakdo. sk.

Med revijami

»Ljubljanski Zvon« je izdal svojo 9. številko ter posvetil uvodnik umrelemu slavistu Vatroslavu Jagliču, o katerem priložuje nekaj pisem prof. dr. Nahtigal. Marija Kmetova nadaljuje roman »V me- težu«, Anton Novčan se predstavlja ob- činstvu s prozo »Peter Kobula«, Jus Ko- zak piše dalje novelo »Dotas«, Ivan Zo- rec pa spis »Kraljevič Marko«. Dr. Pa- vel Breznik priložuje zadnji del svoje razprave o bretonskem slovstvu. Pesni- štvu zastopa Ovetko Golar, ki priložuje spev »Z mikro in kadilom«, kjer se obra- ča k domovini v svojem priznanem poet- skem žanru. Pavel Karlin prispeva krat- ko pesem »Noč«, B. Vdovič pa posreduje prevod Krylovo basni »Osel in slavec«. V književnih poročilih beremo recenzije izšlih knjig, slovenskih, hrvatskih in čeških, v kroniki pa posveča pisatelj Zorec nekoliko spominskih vrst dr. M. Ogričoviču.

»Nova Evropa« je izšla dne 11. okto- bra v dvojnem zvezku ter obravnava naše gospodarstvo in denarne zavode. O krizi našega gospodarstva piše I. B. Za njim se bavi z našimi gospodarskimi vprašanji prof. Kostrenčič. Vlogo borze v našem gospodarstvu obravnava M. An- tič, pošni čekovni promet F. Pavlič, najnovejši razvitek našega denarstva Ivo Belin, pregled jugoslovanskega de- narstva in bankarstva dr. M. Marković, aktivnost beograjskih denarnih zavodov dr. D. Mišić, denarne zavode v Črni Go- ri J. M. denarne zavode in davke pa H. Vodopivec. Številka je ne samo obširna, ampak tudi izširna. Z veseljem bo segel po nji vsak narodni gospodar.

»Jugoslavenska Njiva« prinaša v 7. številki druge letošnje knjige na uvod- nem mestu sestavek »Tragedija Rusije«, iz peresa Grigorija Petrova. Pod naslo- vom »Djakovnije« prispeva Branko Ma- šić interesantno prozo, Ivan Nevistič pa obravnava temo »Filozofija in življenje«. Milan Marjanović nadaljuje razpravo o Nazoru kot nacionalnem pesniku. Pri polni pesniški tvornosti nam kaže Iva Vojnoviča pesem »Pismo onoj koja ode«. Iz speva odseva bogata Vojnovičeva vsestranska kultura, ki nam je ustvari- la že toliko prekrasnih umotvorov. — V

»Pregledu« najdemo poročila o umeto- sti in politiki: feljkon je oskrbel Ivo Ve- likanović. V beležkah je več zapiskov, med njimi je najzanimivejši oni o Va- troslavu Jagliču.

»Savremeni« je izdal številko 8. in 9. v skupnem zvezku. M. Nehajev posveča nekrologu Milanu Ogričoviču na čelu re- vije. Nikola Andrić obravnava Vatrosla- va Jagliča, Vi. Blažković prispeva »Peri- petijo Ivana Radeka«, Miroslav Križica novelo »Vražji otok«, Josip Kulandžić pa »Blago smrti«. Avgust Cesarec poro- ča o gledališču in ruski revoluciji, Branislav Truhelka o astronomskem delu. Pesmi imajo: Vladimir Nazor pod naslo- vom »Krk«, Dobriša Cesarić, Dragan Težak in Petar Jurčić. Feljton, polemika in beležke tvorijo ostalo vsebino za- grebškega glasila »Društva hrvatskih književnikov«.

»Socialna misel« obdeluje v 10. števil- ki zadnji katoliški shod, probleme orlov- stva in jezuitske redukcije ter zaključuje zvezek z domačimi zadevami, svetov- no politiko in versko obnovo.

Sancinov koncert v Kamniku. Dne 6. oktobra sta na obiskala vrli vijolin- ski virtuozi g. Karel Sancin in njegova gospa Mira Sancinova. Ze prvi Sancinov koncert dne 12. maja 1923. je bil sijajen, a sedanja produkcija je bila še boljša. Sancin igra na gosli s takim občutkom in nedosegljivo intonacijo, da mu je za- gotovljena neomajena udanost poslušal- cev. Griegova Sonata je bila najzve- žja skladba, v modernem duhu in sem in tja za občinstvo nepojmljiva, ker se pose- mezne epizode v njej hitro menjaajo in se stvar vleče na dolgo. Vendar je bil končni efekt prav dober. Bachovo arijo na g-struni smo z vidnim zanimanjem poslušali in občudovali spretnost in čisto intonacijo umetnikovo. Pravo prese- nečenje pa je nudil Pugnanijev Preludij na allegro. Vesela prikupljiva skladba. Wienawaska nežna Legenda, poskčni Ditterdorfov Menuett, Kreislerjeva »Lju- bezni bolest« in Dvořakova Humoreska so pripravili občinstvo do frenetičnega

navdušenja. Navdušenje se pa ni hotelo podeliti, ko je umetnik odigral Smetano- vo: »Iz domovine«. To divno skladbo je prejšnje dobe, ki jo je umetnik tako le- po in srčno igral, je občinstvo navdušilo. Priznanja ni hotelo biti konca ne kraja in tako je g. Sancin dodal še svojo sklad- bo: »Spomin na dom«. Mehka iz duše igrana kompozicija je izvala mnogo navdušenja. Občinstvo je zapustilo štali- niško dvorano s najlepšimi čustvi in gor- ko hvalečnostjo ter navdušeno pozdra- vilo umetnika in njegovo gospo sopro- go, ključo jima na skorajšnje svidenje.

Umetniška šola »Prohude« na tehni- škli srednji šoli v Ljubljani. Ponk na umetniški šoli se prične dne 23. oktobra vsak dan popoldne in zvečer. Par dni poprej se pa odprla šolska razstava, vsa- bujoča dela slušateljev prejšnjega šol- skega leta. Med časom razstave in takoj od 20. oktobra dalje, bo pa vpisovanje in sprejemanje dam in gospodov s pri- merno šolsko izobrazbo na tehn. sredn- jši (prejšnja obrtna), pritišče desna. Sluštateljem je treba plačati primerno ukovino (honorar) mesečno naprej in pa vpisnino, katere višina se bo pravočas- no določila ter bo razvidna na šolski deski in pa pri vodstvu šole. Znižanje honorarja ali pa celo brezplačno, je iz- ključeno toliko časa, dokler prošlee ne pokaže sposobnost in pridnost na šoli, obenem pa tudi dokaz, da je nezmožen plačevanja. Šola bo obsegala vse pre- pogoje akademične izobrazbe ter zabele- žuje letos že 4. leto svojega obstoja. Učiteljski zbor sestoji iz najboljših stro- kovnjakov, umetnikov in znanstvenikov. Poučevalo se bo: risanje in slikanje pon- treta, akta, draperije in kompozicije, Pa- lje narodna ornamentika in grafika. Pre- davanja: anatomija, perspektiva, arh- tektonsko oblikoslovje, umetna zgodov- na, razvoj naše ljudske umetnosti, bar- na kemija in barvosnanstvo. Posneje se bodo otvorili še drugi prepotrebni tečaj- iz umetniških panog kot so nadaljnji kulturni razvoj Slovencev, n. pr. fresko in drugi. Voditelj šole in šef šolskega odeska Franjo Sterle, akad. slikar.

Iz življenja in sveta

Hipnotični upliv na tele- fonistke

Z ozirom na naš članek pod tem naslo- vom v 238. številki »Jutra« smo prejeli iz krogov telefonistinj sledeči spis:

Citate smo v vašem listu, da trdi ame- riški učenjak, profesor Münsterberg, da zavisi pozornost telefonistinj od upliva čustvenosti, zlasti pa od glasu naročnika. Temu se ne da oporekati. Znanja stvar je, da se je marsikdo do ušes zaljubil v nepoznano telefonistko in še celo telegra- fistko, pa tudi obratno, ne da bi se vi- dela kdaj poprej. Pač pa jako, jako dvo- mimo, vsaj po evropskih centralah, da bi dobili mladi naročnik s toplim in prijaz- nim glasom spoj točnejše in koreknejše nego starejši gospod, četudi z ostrim in zapovedujočim glasom, seveda glavni po- goj je, da razumemo oba enako razločno.

To je pa druga. Telefon, oziroma mi- krofon prenaša mehke, nežne, recimo ženske glasove veliko izrazitejši, kakor močne, zadržljive, rekli bi raskave moške besede. »Lepa beseda pa najde tudi lepo mesto«, kajti tisti osorni glasovi telefo- nistko, zlasti mlajšo, začetnico razburijo in takrat se pogosto zgodi, da pride na- pačna zveza. Glasove klasificirati po vseh niansah se dá pa menda samo v Ameri- ki, kjer imajo najbrž precizne in fine ter najfiniješne aparate, pri nas pa smo zado- voljni, da je razločimo in razumemo na- ročeno številko, oziroma naročnika, ker naši sedanjí aparati pač ne sodijo med najnovejše in prvostvne. Kar zavidati moramo ameriške tovarišice, da iščejo ta- mošnji psihologi vzroke za napačne zveze v »kompleksiranosti duševnosti«, pri nas pa iščejo dlako v jaju, da grede vse na- pake v aparatih ter na vodih na rovaš- telefonistk, ker te — seveda po sodbi

naročnikov — spe v centrali in štali- romane.

Torej občinstvo naj si zapomni nasel- ameriškega lista in naj se poslušaže tiste- ga toplega in prijaznega glasu, pa morda res pojde boljše navzile vsem drugu- nedostatom.

Iz ledene dobe naše zemlje

Znanstveniki cenijo, da je trajala leda- na doba naše zemlje okoli enega mili- jona let in samo njen zadnji (IV.) del je trpel več kot 20.000 let. Takrat so ne- izmerne množine ledu pokrivalo vse Se- verno in Srednjo Evropo ter segale tja preko Rusije v ravnine Severne Amerike.

Danes imajo le še najvišji vrhovi gor- ledene kepe in celo v centralnih Alpah se moramo vspeti zelo visoko, ako hoče- mo pred seboj videti ledenike; saj po- kriva večni sneg le gore in njih vrhove, ki so navadno višje nego 2800 do 3000 m. V ledeni dobi je pokrival večni sneg v Julijskih Alpah gore že v višini od 1400 metrov naprej. Celo alpsko gorovje je bi- lo eno samo morje ledu. Na severni stra- ni Alp so segali ledeniki do današnje Is- neznice, ki veže Monakovo v Augsburg, na jugu pa tja do bojišča pri Sol- ferinu in pri Kustoci.

Velike ledene mase so napolnjevale tu- di glavne doline Save, Drave in Mure. Obe saski dolini sta bili pokriti z le- denikom tja do Radovljice. Ledenik Soke je segal do Sv. Lucije, ledenik Drave do Celovca. Njegov jezik je bil tamkaj 35 kilometrov širok. Po ožjih dolinah je bi- led ledenikov tudi 1500 m visok. Najno- večji računl znanstvenikov pravijo, da je v ledeni dobi pokrival zemljo v Evropi čez 1000, v Ameriki pa čez 2000 m visok

prvo svoje vrste v Evropi. Načeloma je bilo važno njeno stališče napram pouku morale in verstva. O čemer se je v dru- gih narodih mnogo pozneje šele debati- ralo ali pa niti to ne, to je poljska Edu- kacijna komisija pred 150 leti dejansko izvršila; uvedla je namreč v šole, počeni- ki od osnovnih, pouk morale in prava, ki se je navadno imenoval »državljanski pouk«, vendar ni tradicije popolnoma prelomila, marveč poleg moralnega pou- ka v šolski program dela tudi »krščan- ski nauk«.

Novi šolski red je dvignil vesplošno prosvetno stremiljenje ter se lepo ujema- l z duhom kralja Stanislava Avgusta, ki je sicer pomagal uničiti politično Poljs- ko, a je ustvaril kulturno Poljsko. Ko- misija je po prvi razdelitvi Poljske po- stala ognjišče, okoli katerega se je zbra- lo vse, kar je bilo najboljega v narodu, kar je zares ljubilo domovino; zbirali so se okoli tega prosvetnega tedišča ne sa- mo pedagogi, ampak tudi politiki, eko- nomi, publicisti, vsi, ki so želeli »boljši- kanje obupnih stvarih«. Izvireval se je notranji duševni prekrat, praviat v mo- ralnem naziranju pred vsem odločujoče »slahite« in to je bil naraven predpogoj za politično reformo, ki se je pokazala v sprejemu konstituciji z dne 3. maja 1791., z dne, ki je zaradi nje postal pol- jski narodni praznik.

Mi čestitamo danes poljskemu narodu ob njegovi znameniti kulturni slavi.

Paberkiz prošle sezone

Praga, v jeseni 1923.

Gledališča pričenjajo novo sezono. Pri nas smo sicer malo zakasneli, v primeri z drugimi mesti, vendar je pozdravil tudi nas širok program za bodoče leto. Ti programi so vsepo- vsod nekaj vselega, svečanega, kar daje slutiti sveže, zaupajoče energije. Interes publike se znova koncentrirra kraj gledališča. Z ozirom na to po- življeno zanimanje, objavljamo par razgledov v preteklo sezono praških gledališč — par podatkov o češkem gledališkem svetu.

Češki diletantski odri.

Zanimanje za gledališče je bilo v češkem narodu, bodisi po mestih ali pa na deželi, že od nekdaj nenavadno živo. In kolikor bolj se je narod oja- čal in prebujal k novemu življenju, tem širše in skrbnejše se je oddolžil temu svojemu interesu. Naravno naj- razkošnejše v srcu češkega življa, v Pragi, kjer je bilo z narodnim premo- ženjem zgrajeno »Narodno divadlo«, danes prvo češko gledališče. Toda mesto samo je potrebovalo več. »Na- rodno divadlo« so se pridružila še druga gledališča in stvorila z že ob- stoječimi gosti mrežo praških hramov gledališke umetnosti, od ridanih stavb do tistih tipičnih praških predmestnih gledališč — stromnih lesenih barak — kjer si je nredmetatje vsililo svojo gle-

dališko žejo, in kjer je pričel v zad- njih letih predmestni repertoar nevar- no omahovati pod pritiskom širših in višjih stremiljenj. Pod lesenimi stre- ham se je razmahnil ritem Shakespe- arjevih verzov, ali, zavznela n. pr. prosodna proza Strindbergovih dram. — K Pragi se po gledališki pomembno- sti družl Brno in v novemsem času Bratislava. Za njimi pa vrsta manjših mest z večjimi ali manjšimi gledali- šči. Kakor pa meče Praga svoje gle- dališke zanjke do poslednjih pred- mestij, tako sloni ves mestni gledali- ški svet na mnogo večjem, skoro ne- preglednem omrežju trških in vaških diletantskih odrov, ki vežejo v skup- nem interesu celo češko provinco, da posleduje kače.

Oder in dvorano ima danes menda vsak večji kraj; zanimivo pa je nji- hovo delovanje in medsebojno raz- merje. Nemoč in otroška doba dila- tantskih odrov je v kraju, kjer sem jih imel priliko videti, skoro že minu- la. Cel okraj ima nekakšno skupno upravo, ki — sama sicer celotna or- ganizacija — slušajno ali pa po na- rtu podpira napore posameznih odrov daleč naokoli. V okraju je v prvi vr- sti posejvalnica kostumov, ki razpo- laga z bogato zalogo. Je sicer malce draga, vendar vedno obilo zaposlena. Vasi imajo lastne odre, večji del v sokolskih telovadnicah; nekateri iz- med njih, novejši, se odlikujejo po svoji prostornosti in zložitni. Kadar

je le mogoče, se uporablja električna razsvetljava, za kulise pa skrbí do- mač umetnik. Ljudi, ki imajo po- sebno ljubezen do gledališča, je ve- liko; iz njih se rekrutirajo režiserji. Med njimi so tudi taki, ki jim ni predrago, voziti se dvakrat na teden v Prago, da si ogledajo vse zanimivo- sti in novosti, proučujejo scenerijo in kostume in se skušajo potem doma s skromnejšimi sredstvi približati ob- žudovanim obrazom. S tem se seveda neti medsebojno tekmovanje posa- meznih vazi, posebno, kar se tiče igralskega osvoja. Od teh so vsi, veči- noma delavsko ljudstvo, s celim sr- cem pri svojih ulogah; nekatere vasi imajo že svoje stalne igrance za raz- ne vloge, ki so si priborili v ostri tek- mi svoje mesto in katerih imena so znana celemu kraju. — Repertoar se običajno ravna po okusu in nagnjenj- rejzerjev, zato sreča posebno po- vojni — na teh odrih autorje, ki bi zanje nikdar ne mislil, da so v teh gorskih krajih znani in priljubljeni. Podkrkonoški okraj goji n. pr. z ve- liko ljubeznijo jugoslovanske drame, Vojnovičev »Ekvinokcij« je bil že leta pred vojno z zanimanjem sprejet. Au- tor se je priljubil glavnim režiserjem, spominl med vojno so jih še tesneje speli z jugom in tako je bila letos uprizorjena tudi druga Vojnovičeva drama »Smrt majke Jugovičev«. Igra- li sta jo dve vasi, vsaka s svojim ansamblom. V Boskovicu celo štiri no-

delje zaporedoma. Vas leži na hribu, znana kot slavna božja pot. Priredi- tev je uspela kakor morda niti v me- stih ne. Ljudje so prihajali iz cele okolice, do dve uri hoda, vstopnice so bile od nedelje do nedelje že na- prej razprodane. Uprizoritev sama je imela točno oni okvir, kakor ga ji je dalo »Narodno divadlo« v Pragi. Le na gotovih mestih se je režiser poslu- žil primernejših kombinacij. Sceneri- jo je po praškem vzoru izdelal do- mač slikar. Ker se da na podlagi do- nekterih navdušenost v dveh skozin- skoz diskretnih, nežnih in pristrčnih figurah. Prireditvi ni manjkalo za- okroženosti niti pesniške vznešenosti, ker je samo po sebi zabrisalo nekat- ere pomanjkljivosti, povzročene vsled nepopolnih tehničnih sredstev.

Tesno po uprizoritvi tega dela sta se ansambla obeh vasi oprčila študi- ja Vojnovičeve »Dubrovniške trilo- gije«.

ed. izračunali so, da je značilni takratni led okoli 80 milijonov kubičnih metrov. Kako strašno so te množice in kako velika je bila njih teža, si samo približno lahko predstavljamo, ko pomislimo, da masa n. pr. pritisk 800 m visokega ledu na 1 kvadratni meter 225.000 kg.

Prof. —ak.

Kako nastajajo solnca

Po Kant-Laplaceovi teoriji so naša zemlja in ostali planeti nastali vsled ohlajenja in zgoščevanja ognjeno tekočih plinastih mas, ki so odpadle od solnca. Laplace je opisal svojo domnevo na sedanjem stanju solnca, ki sestoji v bistvu iz takih snovi. Nadalje je opozoril na nekaj planetov, ki se še sedaj nahajajo v zaračnem stanju.

Njegovo hipotezo so v gotovem oziru podprli najnovejša raziskavanja kosmosa. Zvezdni katalog navede 9369 takšnih meglic. Razkrila jih je v prvi vrsti fotografirana plošča, kajti skoz daljnogled jih vidimo le malo in še to nerazločno. Fotografija pa nam je tudi pokazala njih oblike in premikanja. Njih sestavo nam je pa pojasnil spektroskop, ki kaže, da sestoji solnca iz ogromnih žarečih plinovih mas.

Zvezdne meglice so v nasprotju z zvezdami najredkeje v bližini takozvane rimske ceste. Največ jih je na severni nebesni polobli, posebno v ozvezdju »Dejvice«. Na južni poluti pa tvorijo celo s prostim očesom vidne »Magellanske« oblake.

Razločujemo različne oblike zvezdnih meglic. Najzanimivejšo med njimi so svedrasto zavite. Pri njih vidimo natančno, da se kot ogromne, biljone kubičnih km razsežne žareče mase neprestano vrtijo. Med njimi je posebno pomembna znamenita meglica v ozvezdju »Lovskih psov«. Najnovejši fotografski posnetki jo kažejo sestavljeno iz dveh spiralastih vej, katerih ena je močno podaljšana proti jugu in na koncu kroglasto zavita. To popolnoma potrjuje našo teorijo o zgoščevanju.

Stopinjo višje v tem procesu očituje spiralna megla v »Velikem vozu«. Tudi ta sestoji iz dveh vej. Središče pa, krog katerega krožita, je že dosti bolj zgoščeno in zaključeno. Kako se bodo spalne megle nadalje razvijale nam kažejo takozvane »planetarične« megle. V daljnogledu jih vidimo kot motne ploščice z zelo majhnim premerom. Obdaja jih vedno tenka meglena plast. Planetarične megle so že blizu stanju našega solnca in torej tvorijo prehod k zvezdam stalnicam, ki niso nič drugega kot neizrečeno oddaljena solnca.

Ruska vas

Moskovska »Pravda« slika v nizu podfotografij življenje ruskega kmeta. Z vladno je baše popolnoma zadovoljen, vznejevaljavo pa ga sovjetska vzorna gospodarstva. To so prejšnje graščine. Vlada je opustila lastno režijo in zemlja se daje v najem vaškim bogatašem. Kmetje nimajo kaj prodati in tudi ne morejo nič kupiti, ker so cene blagu neverjetno narasle. Obkole in perilo so obrabili, cenejšega blaga pa ni na trgu. Zato se kmetje začeli sejati več lanu in ne prodajajo nič ovčje volne. V veliko čast so prišlo stare babice, ki se znajo prestil. Izdeluje se zopet domače volneno in platneno blago. S tem je vsaj za prvo silo pomagano največji potrebi.

Bombaževino se kupuje le v skrajnem slučaju n. pr. o priliki svatbe. Takrat izda gospodar vse svoje prihranke. Še bolj trda kakor za blago pa gre za kožo. Na dežel je malo ljudi, ki se razumejo na strojarsko obrt. Škornje si kupi kmet samo enkrat v letu. Za en par mora dati 160 do 180 kg moka. Otroci hodijo bos ali pa v zaprkih starih čevljev.

Zelo primanjkuje tudi gospodarskega orodja. Zelenih plugov ni menda več nego 15 odstotkov kakor pred vojno. Vse drugo je domač izdelek iz lesa. Zelenih bran ni videti. Lesene brane nimajo več železnih zob, temveč losene kline. 25 odstotkov vozov za kmečko uporabo je popolnoma iz lesa ter nimajo ne okovanih koles ne žebeljev. Konjska oprema je napravljena največkrat iz domače konopje. Verige in jermena nadomestuje motvoz, Kovska obrt je v Rusiji na deželi skoro izumrla. Sekiro ima sicer vsak kmet, toda žage so redka prikazen in pile si seljaki izposojajo drug od drugega.

Toaletna ženska v Tunisu

Orientalke prekašajo v umetnosti lepoticanja celo Parižanke. Umivanje, napitivanje, šminkanje itd. vzame ženi v Tunisu dnevno več ur prostega časa. Najprvo namaže služabnica celo telo gospodarice s tefalom — neke vrste prahom iz ila, kateremu primešajo vijolice, rož in šmarnice ter ga potem skoz celo poletje izpostavlja solncu. Ko je ilovica vsrkala ves vonj cvetk vase, jo raztolčejo v močnjariju, ki je omočen z jasminovim vodo. Iz tega nastane mehko mazilo, ki napravi kožo voljno kot svilo in blestečo kot marmor. Orientalci pravijo o taki koži: »edhi kot vrt spomladani«.

To pa še ni vse. Sok sladkorja in citrone odpravljata nepotrebne obličje s obraza in rok. Nato frotirajo obličje s cizaro (italijanski grah), katero parfumi- rajo s klinčki. Potem se pomažejo s »šegundo«, to je mazilo iz ambra. Slednjič si umijejo lice z diskirjem, ki sestoji v bistvu iz soka rož, jasmina, cibeta, ambre in moškata. Na koncu pridejo na vrsto očli. Te si olepšavajo ženske z mazilom,

ki ga napravijo na stedeči način: stolcen antimon zmešajo z rožno esenco, posuše na solncu, mu pridenejo stolčenega muškata, korali in biserov. Vse to pomešajo s ostanki v olju sežganega netopirja. To dragoceno olepševalno sredstvo nanesejo s tenkimi stebelci iz aloje med trepalnice. Od tega se očli mistično svetijo. Obrvi si lepšajo s tinkturo iz zogljenele smerekovih storžev, ključev in grafitu. In zdaj sledijo še tri manjvalice. Prva je barvanje rok s pomado »he- nas«, druga šminkanje ustnic in tretja prašenje vratu.

Iz tega popisa drage čitateljice lahko razvidite, da je težje postati lepa kot biti lepa.

× Slovanska oaza v Italiji. Sredi Italije severno od Napolia leži mesto Mo- lise, ki je s svojimi okoliškimi občinami popolnoma zapuščen. To je ena najbolj zapuščenih pokrajin Italije. V treh občinah tega kraja in sicer v Acquavivi, Colleccegru in S. Felice Slavo živi okoli 5000 duš, ki govorijo slovansko narečje, popolnoma slično našemu jeziku. Gallia- no de Fanis piše o teh Slovanih v listu »Piccolo della Sera« pravi, da so ti ljudje popolnoma pozabili odkod izvirajo in kdaj so se njih predniki naselili v teh krajih. Toda isti pisec poroča, da se je italijanska kraljica razgovarjala s tem narodom v svojem jeziku in da se je z njim izvrstno razumela. Okolica teh občin je popolnoma italijanska in je torej pravi čudež, da so ti ljudje ohranili svoj jezik čist in nedotaknjen. Smatra se, da so se ti Slovani doselili v Italijo po posredovanju družbe sv. Jeronima. Pozvani so bili iz Dalmacije in Srbije, da obdela- jo prostrana zemljišča, katere je imel red sv. Jeronima v Molisu. Prvo vest o taki emigraciji iz Srbije in Dalmacije najde- mo v buli papeža Bonifacija VIII. To je torej bilo pred šestimi stoletji. Dosele- ni Slovani so pridni poljedelci ter treni in pošten ljudje.

× Žene — zdravniki. Doktorica me- dicine Melanija Lipinska piše v svoji zgo- dovini o ženskih zdravnikih, da medicina nikoli ni bila ženskam popolnoma ne- dostopna. Do francoske revolucije je bi- lo že mnogo žen, diplomiranih na medi- cinski fakulteti, a že leta 1850. je žensko energično zahtevalo, da se mu dovoli ob- skovati vse medicinske fakultete. Na čelu tega pokreta so bile žene iz Zedinje- nih držav in Poljske. Za časa krimske vojne je angleška vlada poverila zdrav- nici Miss Nottingham upravo bolnice. Le- ta 1821 je bila prva Američanka sprejeta kot redna slušateljica na medicinsko fa- kulteto. Radi neke napake svoje sestre pa je bila takoj izključena z univerze in trebalo je pet let moledovanj in brezup- nih poskusov, da je bila zopet sprejeta na univerzo v Chicagu. Prva evropska univerza, ki je odprla vrata tudi žen- skam, je bila univerza v Curihu. Pariz ji je sledil l. 1868., s štirimi slušateljci- cami. L. 1901. je dobilo absolutno na medicinski fakulteti 25 slušateljic. Tega leta pa je bilo v Angliji že 288 zdravnic, od teh 22 samo v Londonu.

× Komplikirana rodbina. V neki go- renjski vasi se je premožen, 68 let star kmet oženil z 22letnim dekletom. Sin iz prvega zakona se je zaljubil v mater svo- je mače, tašča svojega očeta, torej v svojo novo babico. Ona je postala nje- gova žena in on tast svojega lastnega očeta. V običajnem roku je mlada žena starega kmeta doživela majheno deklico, ki je takoj bila dedična dostojanstva sva- kinje svoje babice. Če ta v prihodnosti pokloni svojemu zetu in možu novoro- jenčka, potem bo pač precej težavno pre- sejati sorodstveno razmerje.

× Stari ljudje. Pisko časopisje po- roča, da je nedavno umrl v bližini Poljs- ke na meji Litve človek, star 168 let. Ves čas svojega dolgega življenja je moč ohranil svoje telesne in duševne si- lo pri popolni svežosti. Rodil se je leta 1755., bil vojak ruske cesarice Katarine II., služil pod carjem Aleksandrom in se udeležil številnih krvavih bojev. Nikolaj I. mu je podelil dosmrtno pokojnino. Kot 93 letni starček se je v tretjič oženil in je imel s to ženo, s katero je živel še celih 50 let, 3 otroke. — Te dni je slavil 101. rojstni dan Cornelius Cole, bivši se- nator Zedinjenih držav. To je edini še ži- veči Američan, ki se more pohvaliti, da je čul govor predsednika Zedinjenih držav Abrahama Lincolna. Povodom te redke proslave je bila na čast senatorja prirejena slavnostna večerja. Ob tej pri- liki ga je neki tovariš vprašal, na kak način je mogel doseči tako visoko sta- rost. Cole je odgovoril: »To je prav eno- stavno. Jaz sem trikrat na dan, toda redno. Jem vse, kar mi ugaia. Nikoli ni- sem svojega življenja otežkočeval s si- stemi posebnih abstinenc in specialnih režimov, ki življenje komplicirajo. Kar se tiče alkoholnih pijač, mislim, da jih je tre- ba zmerno uživati. Evo, dragi moji, to je moj recept. Držite se ga, in dolgo življenje vam je zagotovljeno!«

× Važnost maščobe. Naše gospodi- nje dobro vedo, da se porabi pozimi več masti nego po leti. Človeško telo potre- buje moč in življensko energijo, da lahko kljubuje raznim boleznim, ki ga čisto napadajo. Prehranjevanje človeškega te- lesa z maščobnimi snovmi je velikega pomena in je zelo potrebno za razvija- nje toplote. Znano je, da predpisujejo zdravniki skrofuloznim ljudem ribje olje, slabokrvnim pa smetano. Mnogi ljudje tudi zelo ljubijo kruh namazan z ma- slom. Vendar maslo ni tako redilno in je razen tega dražje nego druge maščobe. Še bolj redilne maščobe so oljčno olje, leneno olje, gosja mast in lot. Te vrste

maščobe ugodno upravlja na mlado telo in lajšajo staro telo. Maščoba tudi po- spešuje prebavo hrane. Lečo, krompir in druge zelenjave je dobro obilno zaliti z maščobo. Tudi slanina ima mnogo hra- nilnih snovi v sebi in pospešuje prebavo. 90 odstotkov slanine se pretvarja v člo- večko meso in kri. Radi tega je treba slanino visoko ceniti.

× Žilavost želve. Navadno se trdi, da so mačke zelo žilave, toda v Angliji so nedavno ugotovili, da jih po žilavosti želve daleko prekašajo. Kako ubijemo najhitreje in brez bolečin želve? S tem vprašanjem se je bavilo londonsko dru- štvo za zaščito živali, kateremu je te dni neki človek prinesel žvelo, ki je imela

razort oklep in katero so morali radi te- ga ubiti. Uradniki instituta so mislili, da bodo povsem lahko ubili žvelo. V sobico, kjer se je nahajala žvela, so spustili do- zo dušilnega plina, ki je bil tako močan, da bi usmrtil psa. Ko so se uradniki vr- nili v sobo, je žvela še živel, kakor da se ni zgodilo nič. Spustili so v prostor drugo dozo plina in ko tudi to ni poma- galo, so vprašali za nasvet predstojnika londonskega zoološkega vrta. Dejal je: »Žvelo lahko ubijete na razne načine ali težko tako, da pogine brez bolečin. Če žvelo odrežete glavo, bo še vedno hodila. Zdi se mi, da je najboljšo sredstvo za usmrtilitev želve veliko in težko kolo, ki žvelo pogazi.«

Gospodarstvo

Novela k trošarinskemu zakonu

Beograd, 11. oktobra.

Finančni minister je včeraj predložil narodni skupščini novelo k trošarinskemu zakonu, ki obsega važne spremembe. Predvsem se ustreza stari želji industri- je piva in šprita s tem, da se večjim industrijam, ki proizvajajo trošarinsko predmete, dovoli pol-, eno-, dvo- in tri- mesečno obračunavanje trošarine, pivovar- nam pa do šestmesečno. Dovoljenja izdaja in varščine predpiše finančni mi- nister. Dovoljenje odklanja od slučaja do slučaja različnim različno in odpira vrata strašni korupciji. *Rajši krajše roke, a enaka prava vsem!*

Kazni za trošarinski tlhotapstvo so bi- le prehude. Mesto desetkratne trošarine bo kazen odslej petkratna. Direkcija ne- posrednih davkov jih more, če gre za vi- no ali žganje, na pritožbo znižati o pri- liki razprave na petino. To je nekakšna milostna pravica. Ako se bo izvajala pra- vično, je to napredek, sicer pa odpira pot korupciji. Tlhotapstvo orodje in ti- hotapski predmet ne moreta več zapasti, ampak se zadržita le kot jamstvo za ka- zen. S pologom varščine se morejo ti predmeti oprostiti. Tlhotapstva v žganju do konca 1921. če kazni še niso plačane, se amnestirajo. Plača se v tem slučaju le redna trošarina.

Globe, ki so doslej dajale: eno četrtino fondu finančne stroše, eno četrtino držav- ni blagajni, dve četrtini pa ovdaitelcem, se razdele odslej takole: dve četrtini v državno blagajno, eno četrtino organu fi- nančne kontrole, ki je krivica dobil, ali ovdaitelju, poslednja četrtina pa se raz- deli: en del Savezu finančne kontrole, 2 dela pa Fondu finančne kontrole.

Trošarinske oblasti so: Generalna di- rekcija posrednih davkov, finančne upra- ve (direkcije), okrajne uprave finančne kontrole s svojimi oddelki. Kontrolo vrše tudi posebni tehnični kontrolorji.

Trošarina za sladkor (800 Din za 100 kg), za kavo (400 Din), za pivo (5 Din), doslej v tej višini predpisana je s finanč- nim zakonom, prehaja sedaj v trošarin- ski zakon sam.

Neljubo mora dirniti, da se izenačenje trošarine na pivo v Srbiji, kjer se od 100 l plačuje 50 Din ne glede na kakovost piva, s prečasnno trošarino, kjer plača- mo 5 Din od hl — stopinje, zopet odla- ga do 1. avgusta 1924. Ta premija se mora absolutno odpraviti. Za izvedbo izenače- nja ni najmanj tehnične ovire. Take ne- enakosti so naravnost protustavne.

Prisilno gospodarstvo z mlaso se uki- ne. To je napredek. Ostanke le kontrol- ne določbe, da se zabrani proizvodnja vina iz mlasce. Kontrolna pristojbina za denaturiranje šprita ostane 1 Din od ene ga litra alkohola. Prodaja in upotreba metilnega alkohola za gorivo je zabra- njena.

Najbolj dalekosežna je sprememba trošarine na žganje. Še nismo tako daleč, da bi se ta trošarina uvedla v Srbiji. Za- to pa se v prečasnih krajih omiljuje. Odslej bo obdavčeno le žganje, ki pride v promet in trgovino in to o priliki, ko gre v promet. Plaćanje od kotlov odpa- de. Na žganje kuhano iz lastnega pridel- ka in z lastnega zemljišča plača trošari- ne le oni, ki ga od producenta kupi. Na žganje, kuhano iz kupljene sirovine, pla- ča proizvajalec trošarino le, če ga proda naprej. Proizvajalci, ki kuhajo žganje iz kupljenih sirovin in radi trgovine, plača- jo trošarino po št. 14 tarife (20 Din od hl-stopinje). Če producent žganje iz si- rovine z lastnega zemljišča prodaja na debelo ali na drobno, ali toči ali predela- je, se mu odredi količina za lastno po- trebo, ki je prosta trošarino.

Koncem hmeljske sezone

Hmeljska sezona v Savinjski dolini se bližava svojemu koncu. Povpraševanje je še živahno, vendar nedostaja blaga. V pr- vih rokah se nahaja mogoče komaj še 10 do 15 odst. pridelka, in to so največ ve- like partije. Včeraj je bila prodana ena največjih partij po 138 Din za kg.

Kropko so se pričele cene popravljati pri nas šele s početkom oktobra, to je istočasno kakor v Zatu (Češkoslova- ška), in so te dni sunkoma narasle pri- nas in v Zatu, znamenje, da se razvoj cen v Savinjski dolini bil odvisen od trž- nega položaja v Zatu. Nakupovali so savinjski hmelj največ češkoslovaški in nemški kupci.

Pridelek hmelja v Savinjski dolini le- bil večji, kakor se je cenil tik pred obir- anjem, in je dosegel gotovo 12.000 sta- rih centov (stari cent je enak 50 kg). S pridelkom v Bački, ki se cenil na 20.000 starih centov, ter s posameznimi parti- jami v drugače nemeljskih pokrajinah Ju-

goslavije bi znašal celokupni pridelek v naši državi okroglo 34.000 starih centov, kar odgovarja katere Češke izvozne hmeljske družbe, cenile cenitev svetov- nega pridelka smo nedavno objavili. Za- nimivo pa je, da je po mišljenju čeških hmeljarjev svetovni pridelek hmelja ko- mal dosegel razne cenitve čeških, nem- škkih, belgijskih in drugih hmeljskih firm. Gori omenjena družba je cenila svetovni pridelek na 663.000 starih centov, dočim so bile nekatere cenitve tudi pod 600.000.

Radi tega je veliko naraščanje cen raz- umljivo. Pričelo je skakanje cen v Zatu, ki je uplivalo na vsa ostala hmeljska tr- žišča. Letos je Zatec s svojim prvovrst- nim in daleč po svetu znanim hmeljem bil sploh vodilen na hmeljskem svetov- nem trgu. Zateški hmelj je radi svojega slovesa dosegel cene, ki so bile (izraču- nano po Theodorju Gaubi v »Prager Tag- blattu«) dne 1. t. m. za 18 — 66,5 odst. nad svetovnimi cenami, kar je razvidno iz nastopnih podatkov o povprečnih ce- nah v raznih državah dne 1. t. m. (v Din za 1 kg) preračunano po tečajih istega dne):

Jugoslavija: Savinjska dolina: 115 Din (460 K); Bačka: 110 Din (440 K).

Češkoslovaška: Zatec: 168 Din (3100 — 3300 K) za 50 kg; Outek (nemško Auscha 145 Din (2600 — 2900 K) za 50 kg; Roudnice nad Labem (Raudnitz): 150 Din (2700 — 3000 K) za 50 kg; Du- bá (Dauba): 124 Din (2250 — 2500 K) za 50 kg.

Nemčija: 70 Din (15 — 16 milijonov mark za 50 kg; cene v naši valuti nizke radi padca marke).

Francija: Alzacija: 150 Din (okrog 1400 francoskih frankov za 50 kg).

Belgija: Poperinghe in Alost 70 Din (700 — 750 belgijskih frankov za 50 kg).

Poljska: Volinija: okrog 95 Din.

V Ameriki in Angliji so bile mnogo ni- zje cene nego v Zatu.

Glede kakovosti v posameznih hmelj- skih produkcijskih področjih pravi Theo- dor Gauba v »Prager Tagblattu«: »Rast je skoro v vseh pokrajinah nekaj manjša nego lani, a barva je povsod zelenjša. Le bavarski hmelj je glede barve neko- liko zaostal. Vrste hmelja iz Jugoslavi- je imajo nekoliko majhne kobile, v ka- kovosti in barvi pa so zadovoljive ter tekmujejo z zateškim hmeljem na sve- tovnem trgu. Angleški hmelj je baše do- ber, a je lgaast (rjav). Ameriški hmelj v Oregonu je popolnoma odrekol ter je majhen in črnikast, v Kaliforniji pa je lep. Izredne kakovosti glede barve, ras- ti, lupulinske vsebine in drugega je za- teški in sploh češki hmelj, radi česar so ga kljub povprečno 40 — 50 odst. višjim cenam nakupovale inozemske pivovar- ne rajši nego drugod.«

Za nas je važno to priznanje češkega hmeljarja o kakovosti našega hmelja. Si- cer ni omenil razlik med savinjskim in baškim hmeljem, vendar je tu gotovo v prvi vrsti mislil na savinjski hmelj, ki je boljši nego baški. Zato pač lahko ponov- no povdarimo, da ima naš hmelj vse pogoje, da dobi na svetovnem tr- gu svoje lastno ime, kar bi nam držalo tudi v slabših letinah primerne cene. Po- trebno pa je, da imajo naši hmeljarji več smisla za organizacijo, nego so ga imeli doslej. Če pri tej mali zavednosti hmeljar- jev je moglo Hmeljarsko društvo v Za- tu doseči lepe uspehe. Če bi bili organi- zirani vsi hmeljarji, bi imelo društvo tudi več sredstev za propagando.

Savinjska dolina je obogatela s hme- ljem, ki bo tudi v bodočnosti eden naj- važnejših poljskih pridelkov, zlasti, kadar se dvigne poljedelstvo v ostalih pokrajinah države na višjo stopinjo in se takrat pri- delovanje drugih poljskih plodov v Sa- vinjski dolini, ki nima zemlje za žito, ne bo več izplačalo. Sicer se prerokuje, da bo tudi hmelj izgubil svoj sedanj pome- n, vendar pa je pri hmelju navadno tako, da dobre cene enega leta odtehtajo slabe za več let. — P. O.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (12. t. m.). Pšenica: baška, 78 — 79 kg, 3 vago- ni 355; baška, 79 — 80 kg, 2 odst. du- plikat baška, 12,5 vagona 350 — 355. Rž: baška, 74 — 75 kg, ponudba 280. Ječmen: baški, 68 — 69 kg, 1 vagon 262,5; baški, 70 kg, 1,5 vagona 290; 66 — 67 kg, du- plikat kasa 1 vagon 280. Turšica: baška, 70 kg, 1 vagon 250; v storžih, 6 vagonov 150 — 155; mare-april, dupli- kat kasa, 10 vagonov 265; april-maj, 20 odst. kasa, 1 vagon 260. Fižol: bel, baški, po-

nudba 500. Moka: »Or«, ponudba 560; »Or« duplikat kasa, 3 vagoni 565. Otrubi: v jutrnih vrečah, ponudba 180; v papirni- tih 145. Tendence nespremenjena.

Hmeljska tržna poročila

Zatec, (Savinjska dolina), 12. oktobra. Danes je bila prodana ena največjih hmeljskih partij po 138 Din (552 K) za kg (lastnik dr. Stribar iz Drešnje vasi). Kupčija je zelo živahna, seveda v ozkih mejah, ker je že zelo malo blaga. Sezons- se bliža koncu.

Zatec (Češkoslovaška), 10. oktobra. Cene so narasle na priložno 3700 K za 50 kg. Veleprodanci zahtevajo 4000 K za 50 kg. Tu se nahaja zelo mnogo nem- skih kupcev, ki nakupujejo za izvoz.

DOBAVE IN PRODAJE.

Dobava telegrafskega orodja in in- ventarja. Pri ravnanstvu državnih že- leznice v Subotici se vrši 26. t. m. ponov- na ofertalna licitacija glede dobave tele- grafskega orodja in inventarja.

Prodaja barake »Dunaj« v Maribo- ru. V pisarni inženirskega oddelka Drav- ske divizijske oblasti v Ljubljani, Kon- gresni trg 1 se vrši 26. t. m. ob 11. dop. javna ustmena dražba za prodajo barake »Dunaj« v Mariboru.

Prodaja Dravske kasarne v Mariboru. V pisarni inženirskega oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Kongresni trg 1 se vrši 27. t. m. ob 11. dop. javna ustmena dražba za prodajo Dravske kasarne v Mariboru.

Dobava kalum-ferocijanatuma. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subo- tici se vrši 26. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 1000 kg kaluma-ferocijanatuma.

Dobava lesa za tla. Pri upravi dr- žavnih železnic v Beogradu se vrši 27. t. m. ofertalna licitacija glede dobave le- sa za tla.

Prodaja pepela. Pri ravnanstvu dr- žavnih železnic v Subotici se vrši 26. t. m. ponovna dražba približno 150 vago- nov pepela.

(Predmetni oglasi so v trgovski in obrt- niški zbornici v Ljubljani na vpogled.)

== Osvoboditev Industrijskih podjetij, oddajanje priprave in rekvizicije prevo- znih sredstev za vojaško službo. Po čl. 283 točka 3 zakona o ustroju vojske ima ministrstvo vojske in mornarice s poseb- nim pravilnikom o sporazumu s pristoi- nim ministarstvi določiti, katera indu- strijska podjetja se imajo oprostiti od dajatev živine in vozil za mirodobno službo in za primer vojne. Ministrstvo trgovine in industrije je v svrhu sosa- tve predlogov za ta pravilnik pozvalo trgovsko in obrtniško zbornico v Lju- bljani, da predloži seznam podjetij, ki bi prišla za oprostitve v poštev. Ker je zbornici v to svrhu določen zelo kratek rok, pozivlja trgovska in obrtniška zbor- nica vsa industrijska podjetja, ki reflekt- tirajo na to ugodnost, da ji nemudoma najavijo število prežne živine po posa- meznih vrstah, dalje število in vrsto vo- zil in drugih prevoznih sredstev, ki bi prišla za vojaško službo v poštev, s po- drobno in konkretno utemeljenim pred- logom, koliko bi jih bilo treba oprostiti od vojaške službe. Obenem naj podjetja navede, ali in koliko so uživala toza- devne ugodnosti že med svetovno vojno.

== Poučen izlet v Mehanično vrvarno, terilnico in predilnico lanu in konopje. Anteo Sinkovec d. d. v Grosupljem je pridobil Slovensko trgovsko društvo »Merkur« preteklo nedeljo. 120 izletni- kov, članov in prijateljev društva, si je ogledalo vse naprave tega podjetja, ki obstoji že od leta 1884. in je imelo pr- votno svoj sedež v Kranju, kjer se na- haja sedaj še vrvarna. Že pred vojno se je takratna trdnja vsled dobre kakovos- ti blaga in solidnega kupčevanja povs- pela na prvo mesto v Sloveniji, po vojni pa je sedanj vodja ustanovil poleg vr- varne v Kranju še novo velikopotezno podjetje v Grosupljem, to je terilnico in predilnico in tovarno motvozov. Baš pred kratkim se je podjetje preosnovalo v delniško družbo. Podjetje je opremljeno z modernimi stroji ter izdeluje pod vo- dstvom predsednika družbe g. Sinkovec, ki je svoje znanje izpopolnil v inozem- stvu, predvso iz lanu in konopje, prejo za platno in domače platno kakor tudi vse vrste vrvarskih izdelkov od najfina- šega motvozov do debelih transmijskih in ladijskih vrvi. Izdelujejo se tudi pa- eovi (gurte) in mreže v poljubnih dimen- zijah. Imenom društva »Merkur« se je zahvalil podjetju in v prvi vrsti g. pre- dsedniku Sinkovcu g. Kavčič, poudarja- joč, da je vodstvo pokazalo obilo smisla in razumevanja za naš rodušal izlet.

== Dovoljena zamenjava novčane v prvotni. Iz Sibenika poročajo, da je komisija, ki je vršila zamenjavo novča- nje v prvi coni, končala delo. Vsega je izmenjano za okrog 40 milijonov Din.

== Obratunski urad na zagrebški borzi. Iz Zagreba poročajo: Na zadnji seji bor- znega sveta se je sklenilo osnovati obra- čunski urad pri zagrebški borzi.

== Assicurazioni Generali v Trstu ima dne 27. oktobra glavno skupščino, na kateri se bo predlagalo porisanje glav- nise od 12,23 milijona na 40 milijonov.

== Ruska žetev. Ruska brozajna agencija je dobila od ruskega centralne- ga statističnega urada podatke o žetvi v Rusiji, po katerih se je na celotnem ozemlju sovjetske Rusije pridelalo 2163 milijonov pudov žita (1 pud je preko 16 kg). Ako se k temu prišteje še pri- delek krompirja in drugih poljskih pro- duktov znaša celokupna proizvodnja 2500 milijonov pudov.

Sainclairova navada ni bila, beliti si glavo z neplodnim ugibanjem. Tudi sedaj se ni vpraševal, kam ga utegne Doroteja pripeljati; odločen je bil, da gre za njo toliko časa, dokler se ne ustavi, bodisi da pride do svojega skrivališča, ali pa da se ne bo več spoznala v labirintu velikega mesta. Medtem je imel dosti prilike opazovati jo: bila je po videzu še mlada, vitke, nekoliko šibke postave, a vendar mnogo bolj krepka, kakor so navadno ženske iz Porenja, ki je po Sainclairovem mnenju bilo njena domovina.

Vendar se Sainclair nemalo začudi, da si je bil pripravljen na vse, ko došpe zasledujoč Dorotejo, s Corsatom in Piloujem na lyonski kolodvor, kjer zahteva ona vozni listek drugega razreda do Marseille. Najmanj je pričakoval, da se bo Nemka napotila proti Sredozemskemu morju!

Njen oster naglas, ki ga ji bivanje v tujini ni niti najmanj ublažilo, kroji njene obleke in moda čevljev, noša klobuka, skratka vse na tej ženski je pričalo, da ni preteklo niti teden dni, odkar je zapustila obale Rena. Zdaj pa, mesto da se vrne v svojo deželo, jo nese vrag v Marseille!

«Za njo!» pravi Sainclair in vzame tri listke drugega razreda do Marseille.

Ni se mu zdelo vredno niti zdaj, med vožnjo, ugibati in iskati več ali manj verjetnih možnosti, kaj naj išče poslanka Luciferja v Marseille. Začel je raje opazovati njo samo: napravila je nanj vtis utrujene, mlačne odjudne in dolgočasne potnice, njen energičen, odločen in nepriljuden nastop je pričal, da ni prišla prvič s svetom v dotik. Kupila si je na kolodvoru modni žur-

nal in časopis, ki prinaša vse in zavzema v literaturi podobno mesto kakor pot-pourri v glasbi. Nekaj časa je čitala, pa se je kmalu naveličala, zagledala se je skozi okno in začela opazovati mimobiteče pokrajine; hipoma se spomni na jedilni vagon in odide obedovat. Ko pride nazaj, ne strpi dolgo na sedežu, temveč odide na hodnik stat. Ko se tudi tega naveliča, se stisne v kot in skuša zadremati...

Vlak privozi v Marseille ob tričetrt na deset zvečer. Doroteja izstopi. Pred kolodvorom čaka pet, šest hotelskih omnibusov. Doroteja vstopi po kratkem premišljevanju v najbližjega.

Sainclair pokliče izvoščka in mu pove naslov hotela, ki ga je prečital na Dorotejinem omnibusu. Corsat in Pilou prisedeta in voz oddrda. V hotel dospo še pred Dorotejo in Sainclair ujame celo številko njene sobe. So sednjo sobo, ki je bila še prosta, dobi on sam, Pilou in Corsat pa sobo v istem nadstropju.

Drugi dan, 9. maja, ob pol desetih zjutraj se odpeljejo v Antibes, lepo mesto ob vznožju Morskih Alp. Tu izstopi Doroteja, njej takoj za petami pa Sainclair in njegova spremljevalca. Doroteja se nameri v neki bližnji hotel bolj slabe kakovosti, v bližini kolodvora. In tako glasno, da jo more razumeti Sainclair, pravi upravljatelju hotela:

«Ostanem tri dni tu. Hrano mi prinesite, prosim, v mojo sobo.»

Sainclair in njegova tovariša sedejo za mizo v malem vrtiču pred hotelom in natakara jim prinese zahtevano limonado in tri čaše. Ostale mize so bile prazne.

«Corsat!» pravi gospodar, «ti ostaneš v hotelu; bodi vedno ali v salonu

an pa tu na vrtu, da boš imel pregled čez celo pritličje... Ti, Pilou, pa pazi, kdaj pojde Doroteja iz hiše, in glej, da ji boš vedno za petami. Pravi, da ostane tukaj tri dni.»

«Tri cele dni! Bog i bogme!» vzkligne Pilou in na glas se ni videlo, da govori sluga z gospodarjem. Pa tudi Nyctalope ni nikdar kazal napram Corsatu in Pilouju, da je on gospodar; vsi trije so si bili kakor prijatelji. «Tri cele dni!... Dajte, gospodar, da se veselimo, veste, tukaj je kos moje domovine...»

«Vem, vem,» ga prekine Sainclair, «tvoj rojstni kraj je Vallauris... Torej sta me razumela? Da mi ne izpustiš Doroteje izpred oči, niti za trenutke!»

Mene najdeta povsod tam, kjer bo treba. Kadar pridemo skupaj, mi bosta poročala. Če pa me kdo izmed vaju ne bi videl ves dan, naj napiše kratko, a jasno in izbrpno poročilo v naši dogovorjeni pisavi in naj ga skrije v oni stari časopis, ki je v predalu moje nočne omarice. Razumela?»

«Da, gospodar!» se odzoveta oba hkratu.

«Dobro!» Jean de Sainclair vstane in odide. V par korakih dospo pred morskim zaliv Saint-Roch. Morje je bilo čudovito mirno in nekam blede-modro. Počasni koraki hodi ob obrežju v smeri proti staremu mestu, prekorači pristanski nasip in se začne vzpenjati po stopnicah, ki vodijo na teraso. Odtod je krasen razgled na morje in mesto.

Ko dospo na vrh, se zagleda navzdol: tu blizu je Fort-Carré, tam-le morsk svetilnik, osamljene barke plavajo po morju, le v malem pristanu je vsidranih nekaj večjih ladij... Odrta se lepemu pogledu in gre s šetajočim korakom dalje po bulvaru Fronts de Mer.

Diven majski dan je: nebo je globoko modro, zrak čist in jasen, solnce milo, in vsa narava nudi sliko razko-

nega zadovoljstva. Na levi Nizza s svojim krasnim zalivom, ki se srebreno-belo blišči v visokem popoldanskem solncu, nad njo pa se vzdigujejo vijoličaste Alpe s snežnimi vrhovi; na desni Antibeski zaliv in rtič z valovitimi pobočjem, poraslim z borovjem in palmami in z brezštevlnimi cveticami vseh barv, ki se na njih opaja vetrič... Prizor, ki ga čuteča duša uživa z naslodo; Sainclair pozabi ob tem pogledu celo na tajinstveno Dorotejo in skrivnostnega Luciferja!

On uživa in obnavlja spomine iz najlepših dni svojega življenja in uživa...

O, Antibeski rtič in ti bela vila, ki se skrivaš med bori in eukalpti, med palmami in cveticami; ti Juan-les-Pins s svojim bajnim morjem; o Vallauris s prekrasnimi nasadi, deročimi vodami in sadnimi vrtovi...

«Kako sem te ljubil!...» mrmra Sainclair naslanjaje se na ograjo in upiraje oči v belo vilo z ravno streho, ki se sveti na pobočju Antibeskega rtiča... «Tu sva živela... In nihče ni vedel ne tvojega imena, ne mojega... Tvoja mati in tvoji prijatelji v Parizu so mislili, da si pri prijatelji... a ona je bila najina zaveznica. Tri tedne!... In v tem času sva se naučila uživati, i jaz i ti, jaz v tvojem objemu, ti v mojem...»

Oh, ljubljena, kje si?... Laurence, moja edina ljubezen... Ti lepa, ti krasna, ti bajna!... Mar sva imela prav, da sva se prostovoljno odrtala drug od drugega, sredi neskaljene sreče, ko se še nisva do siteda navzila in se najina ljubezen še ni jela potapljati v banalno vsakdanjost? Zakaj sva hotela, da bodi ljubav med nama kakor cvetka, ki nam jo veter iztrga iz rok, preden ovne? Zelela si, naj nama bo najin objem spomin za bodoče puste dni in prazne noči, sladke živ spomin, brez žolča... In glej, Laurence, kadar se te spominim, koprnim po tebi in te kličem... Koliko

časa se že nisva videla! Ti si medtem postala slavna Paill, jaz pa sloviti Nyctalope. In ves ta čas se nisva ne videla, ne srečala in kakor da sva se pozabila... Kje si sedaj, ljubav moja z Antibeskega griča, iz Juan-les-Pinsa, iz Vallaurisa, ljubezen morja in rož, bistrih potokov in dehtečih vrtoev, li-vad uvelih nageljev, v katerih se je kopalo tvoje lepo telo Sirenino? Kje si? Na katerem odru se pripravljáš, da boš zvečer triumfirala?... Laura, ljubezen moja, hotel sem te pozabiti. Zakaj si me, Usoda, po tako čudnih potih pripeljala sem, v ta kraj samih vil, pod to sinje južno nebo, na to divno morje, na vznokje te vile z zaprtimi okni?...

Jean de Sainclair se skloni in se zamisli. Toda takoj se zopet vzravna. «Dovolj je sanjarij,» pravi glasno, «vrnimo se na delo!»

Hitrih korakov gre preko bulvaru Fronts de Mer ter dospo po labirintu ulic na Narodni trg in pred pošto. Tu odda šifrirano brzojavko na naslov Aleksandra Prillanta v Parizu, Kleberska ulica:

«Sem v Antibesu, kjer ostanem tri dni.»

Nato se vrne v hotel.

Na vrtu je sedel Corsat sam, pred seboj je imel še vedno steklenico limonade in tri čaše. Sainclair se z vprašujočim pogledom skloni k njemu. «Odšla je pred kakimi petimi minutami,» pravi Burgundec. «Pilou ji je za petami.»

«Dobro!» Sainclair odide v svojo sobo in zaklene za seboj vrata. Nato odpre pritiski na različne gumbe svoj koveč, vzame iz njega nekaj malih instrumentov in odpre z njimi brez truda vrata, ki so vezala njegovo sobo s Dorotejino.

Doroteja si je kupila v neki trgovini marseilleskega predmestja mal zvezek, v katerega je med vožnjo s svinčnikom prav pridno pisala.

Oglas

„Kupimo Trboveljski kosovni premog“ tem potem preklicujemo, posebno ker nam Trboveljska premogokopna družba zagotavlja dobavo premoga, kar do sedaj vsled stavke, raznih drugih ovir, kot: nezadostna števila praznih vagonov in drugo, ji ni bilo mogoče vse mnogoštevilne naročnike po želji zadovoljiti, in priznamo, da se Trboveljska premogokopna družba trudi v prvi vrsti domačo industrijo podpirati.

Cementna tovarna Zidani most je bila primorana vsled pomanjkanja premoga svoj obrat ustaviti; obratuje pa sedaj zopet, in s 16. t. m. prične s pošiljatkami cementa kot apna.

**Ravnateljstvo
tovarne cementa Zidani most.**

5363

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje l. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

POZOR!

TRGOVCI IN TOVARNARJI V JUGOSLAVIJI.

Začel sem izdelovati različne zaboje po naročilu, po primerni ceni po dogovoru.

Se priporoča: 5286

TVRDKA FRAN ŠVIGELJ,
resna industrija na Bregu, pošta Borovnica.

ПОЗОР!

Трговци и творничари
у Југославији.

Почео сам израђивати различите сандуке по наручбини, уз примерену цену према договору. — Препоруча се твртка **ФРАН ШВИГЕЉ**, индустрија дрвенина на Брегу, пошта Боровница. 5286

AND. JAKIL
tovarna kož in čevljev, d. d.
174 prodajalna
Ljubljana, Poljanska cesta 13

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boka v vseh bojah, govejega boka in rjave kravine.

Solidno delo! Znižane cene!

Pravi „Golser“-čevlji, čevlji za smučarje ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarški delavnici

J. BRAJER LJUBLJANA
Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuvaj, od najpreprostejših do najfinišne izdelave. 125

Cene solidne! Postrežba točna!

Premog
iz rudnika Trbovlje
cement
stalno v zalogi pri
H. Petrič
sedaj Gosposvetska cesta 16
nasproti Kolizaju. 6197

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
naj inserira v „Jutro“

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica 154
Ivan Bricej
Dunajska cesta 19
se priporoča.
Izvršitev točna. Cene zmerno.

Lončene peči
sobne, kmečke in štedilnike
ima vedno v zalogi večjo množino

Anton Gregorec
pečarinja 5359
Mengeš, Slovenija (SHS)
po najnižjih cenah
Vzorci in barve po izbori.
Postrežba točna in solidna.

Kupujem
po najvišjih cenah star zlat in srebrn
denar,
staro zlatnino in srebro tudi v kosih in drage
(zlahtne) kamene

R. Almoslehner
zlatar in juvelir
Celje, Gosposka ul. 14
Popravila se izvršujejo točno in solidno v lastni delavnici. 213

Naprodaj je
hiša v Ljubljani
na Gosposvetski cesti šte. 5
dvonadstropna, z visokim pritličjem, z dvoriščem, dvema skladiščema in vrtom.

Več pove odvetnik **dr. D. Majaron**
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 18.

KOLIZEJ-Oprema stanovanj
družba z o. z.
Ljubljana, Gosposvetska cesta 13
(prej Brata Sever) 5193
priporoča
bogato izbero pohištva
od navadnega do najfinjšega, prevzame vsa naročila, tudi za celotno opremo stanovanj.
Zaloga vseh vrst modrocev in drugih tapetirskih del.

DIAMANT

F. ČUČEK & Cie
PREJ W. HINTZE
PTUJ

ARMSTRONG - WHITHWORTH
(JUGO-SLAVIA)
obveščajo

da so otvorili svojo pisarno v palači Jugoslovenske banke, Kolarčeva ulica št. 1, Beograd

in da so začeli sprejemati naročila za naslednje, kakor tudi mnoge druge predmete, katerih popis se lahko na zahtevo dobi: 5020

Parne kotle, proizvodi iz medi (mesinga) in drugih metalov kot medene (mesingaste) plošče, šipke od rumene medi itd., mostove, drobne predmete iz litega železa in druge predmete litega železa. Premog in koks, instalacije za rudnike, vse vrste dvigal, instalacije za električno razsvetljavo in električne centrale, razne stroje, železne kovane predmete, instalacije za vlečenje (prenos), hidravlične stroje, instalacije za razvijanje hidro-električne moči, lokomotive in železniški material in njihove rezervne dele, strojno orodje, motorna prevozna sredstva in njih dele, pnevmatično in drugo orodje, instalacije za proizvodnjo papirja in za predelavo materiala za papir, pumpe, sprave za konstrukcijo potov, brodogradilišča, jeklo in železo, jeklene konstrukcije za stavbe, instalacije za izdelavo jekla, orodja, žice in metalne vrvi, bor-stroje, okrogle železne šipke in poluge, jeklo visoke tensije, jeklene vagone.

Detaljna poročila se lahko dobijo na zahtevo od zgornjega naslova.

Tudi se obveščajo zainteresirani, da imamo v zalogi velike količine strojev na prodaj in da je to ugodna prilika za nabavo različnih instalacij v odličnem stanju in po zelo nizki ceni.

Naročajte, čitajte in razširjajte
dnevnik „JUTRO“!

ARKO Liqueur Triple Sec

Domače vesti

Demokratska stranka v mariborski oblasti priredi te dni sledeče sešanje: Sobotna 13. t. m. v Gornji Radgoni občni zbor krajevne organizacije. Nedelja 14. t. m. sešanje sodelavcev iz St. Lj. in Ceršaka v St. Lj. v Slov. Goricah, Dne 21. t. m. okrožna konferenca za Dravsko dolino v Rušah. Isti dan srezna konferenca za dolinokrajanski srez v Dolnji Lendavi, srezna konferenca za ljutomerski srez v Križevcih. Dalje isti dan ustanovitve krajevne organizacije JDS v Veržej. Podrobne informacije so dobili zaupniki.

Novi poveljniki dravske divizije pukovnik Stojanovič je včeraj iz rok dosejdanega komandanta pukovnika Vučkoviča prevzel vodstvo divizije.

Persekucije koroških Slovencev. Kakor čitamo v «Prager Presse», je bil slovenski župan koroške občine Vrba odstavljen, ker je pri zadnjem ljudskem štetju slovenskim pripadnikom svoje občine v številnih polah vpisal «slovenski občevelni jezik». Vseled dvadseh dveh članov nemške organizacije «Bauernbund» je deželna vlada v Celovcu odpovedala v Vrbo nekega uradnika, ki je pri 275 občanarjih v omejenih rubrikah številnih pol samovoljno izpremenil dotični vpis, ne da bi se bil najprej o tem prejšel sporazumel. Kot občevelni jezik je vpisal «deutsch». Ko je župan proti takemu postopanju protestiral ter dotične slovenske občanarje poklical kot priče, ki so znova izrekli željo, naj se jim kot občevelni jezik vpiše «slovenski», mu je deželna vlada poslala dekret, s katerim je bil suspendiran kot župan. Županske posle je moral v 48. urah izročiti nemškemu županskemu namestniku. Te dni pa se je na Dunaju oglašila slovenska deputacija, obstoječa iz omenjenega župana in deželnega poslanca Krajgerja. Deputacijo je vladni predstavil državni poslanec Čeh Machát, ki je prosil, naj se v zadevi takoj potrebuje ukrene. Uradni funkcionarji so sicer priznali, da je koroška deželna vlada zakrivila neutemeljeno šikanacijo, izgovarjali pa so se, da nasproti deželni vladi nimajo nobene moči. Sele ko je deputacija izjavila, da bo zadevo predložila Zvezi narodov, je kanclerjev urad obljubil čim prejšnjo ureditev tega dogodka.

Nov zemljevid za srednje šole. Znan profesor beograjske univerze dr. Jovan Cvijić je napravil načrt za nov zemljevid, ki je namenjen srednjim šolam. Izdaja tega atlasta se že pripravlja v dunajskem geografskem inštitutu. Ker je ravno geografsko polje, ki se je z ozirom na meje po svetovni vojni bistveno izpremenilo, doslej pogrešalo takih učnih pripomočkov, bo novi atlast zlasti v šolskih krogih dobrodošel.

Slavnostna akademija Saveza dobrovoljcev v Sloveniji se vrši nocoj ob 8. v veliki dvorani hotela Union. Z njo proslavljajo naši najidealnejši borci za svobodo in ujedinjenje spomin na slavne dni v Dobruži in petletnico hrišćanskega proboja na solunski fronti, ko je zmagovala naša vojska s srbskimi, hrvaškimi in slovenskimi dobrovoljci na čelu raztrgala sovražno fronto ter pričela svoj junaki pohod v domovino. Kdor v srcu občuti iskro one globoke hvalečnosti, ki smo jo dolžni svojim junakom, ta bo pohitel na nocojšnjo akademijo, ki bo v umetniškem in družabnem oziru nudila obilo užitka. Z mnogobrojnim obiskom dobrovoljske prireditve počastimo tudi spomin na vse one Slovence, Hrvate in Srbe, ki so v prostovoljni službi Domovine žrtvovali svoje življenje na poljanah Dobruže in v gorah Makedonije.

Jubilej znamenitega srbskega učnjaka. Te dni je praznoval profesor na beograjski univerzi gosp. dr. Sima Lozanić, ravnatelj kemičnega inštituta na beograjskem vseučilišču, kjer deluje že od leta 1872., svoj 50letni jubilej. Od leta 1897. do 1899. je bil dr. Lozanić minister za poljedelstvo in pozneje srbski poslanik v Londonu.

Slovenski tečaj na tehničnem inštitutu v Vidmu. Kakor doznava «Edinost», se je zadnje dni mudil pri predstniku tehničnega inštituta v Vidmu ravnatelj ukrajinske idrijske realke, profesor Znidaršič, da se po naročilu vlade dogovori o ustanovitvi nižjega slovenskega tečaja pri omenjenem inštitutu v Vidmu. Premestitev se bo v najkrajšem času izvršila.

Slovensko planinsko društvo v Trstu razpuščeno. Tržaški prefekt je Slovenskemu planinskemu društvu v Trstu poslal odlok, s katerim ga razpušča. Kot pretevo za razpust si je prefekt izbral trditve, da «društvo ne dosega več pogojev svojega obstoja». Seveda ne — v obeh potomev rimskega imperija.

Državni izpit iz glasbe. Na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se je vršil začetkom meseca julija in oktobra državni izpit iz glasbe pod predsedstvom predstojnika tukajšnjega oddelka za prosveto vladnega svetnika dr. Janka Bezjak. Člani izpraševalne komisije so bili: ravnatelj konservatorija Matej Hubad ter konservatorijski profesorji dr. Mantuani, Stanek Premrl, Janko Ravnik in Josip Vedral. Julija meseca so naredili izpit. Slednji kandidati: Josip Brnobič, Janka Fedrantsperg, A. Vida Mencin. Raz-

dovan Prosene in Valentin Svirkarič; v oktoberskem terminu pa mati Egidija Mencin, Viktor Schweiger in Angela Trostova. Vsi imenovani so nastavljeni kot strokovni učitelji petja na srednjih in strokovnih šolah v Sloveniji.

Poučni tečaji v Beogradu. Po vzgledu pariških profesorjev bodo nekateri profesorji beograjske univerze tekom zimskega semestra otvorili brezplačne poučne tečaje. Predavali bodo o diplomaciji, novinarstvu, ekonomiji in višji trgovinski matematiki.

Rjavčeva koča na Vršču se, kakor nam javlja SPD, zatvori 13. oktobra.

Zatvoritev pomožne pošte Poljanec. V področju pošte Toplice pri Novem mestu se je zatvorila s 13. septembrom pomožna pošta Poljanec. V Poljanecah je uvedena dostava pošiljk na dom po selškem pismonošju.

Čitve za ogrožene kraje. Prejeli smo: Iz nekega jako ogroženega kraja je došla prošnja, da naj se tamošnji čitalnici pošlje slovenske knjige. Obačamo se do našega rodoljubnega občinstva, naj bi odstopile stare letnike «Zvonca», «Slovana», «Dom in sveta» itd. za omenjeno čitalnico, ki vrši svoje prosvetno delo v kljubu teroru sovraga. Knjige naj se pošiljajo na Kolo jugoslovanskih sester, šolski drevoed št. 2 v Ljubljani.

Jadranska Straža v Ljubljani. Poročajo nam: Na vsestransko zanimanje od strani občinstva za naše prireditve, je sklenil glavni odbor, da priredi tekom leta razen predavanj in družabnih večerov, tri večje prireditve. Prva bo sonarje s plesom dne 20. t. m. v veliki dvorani Uniona. Druga večja prireditev se bo vršila dne 12. januarja 1924. istotam; kot tretja pa bodo «Mornariški dnevi» v začetku avgusta, ki se bodo vršili istodobno po vsej državi in bodo trajali tri dni. Dalje je sklenil glavni odbor «Jadranske Straže», da se društvenim članom zniža vstopnina za vsako prireditev na polovico, dijaštvo pa na četrtino. Z ozirom na to vabi odbor vse člane, da se v častnem številu udeležijo prve društvene prireditve dne 20. oktobra.

Na naslov uprave južne železnice v Ljubljani. Pišejo nam: Dne 9. t. m. je na postaji Litija vstopil v vlak, ki vozil zvečer od Zidanega mosta proti Ljubljani, neki mož, ki je peljal solno na grizi bolno ženo v ljubljansko bolnico. Vkljub temu, da je mož zahteval za bolnico na postaji Litija osebni odtok v vlak, se njegovi prošnji ni ugodilo ter je morala bolnica vsled prenapolnenega vlaka sedeti, odnosno na pol ležati na sprovodnikovem sedcu na hodniku. Ne samo, da je tako postopanje nehumano, ono tvori za potujoče občinstvo tudi nevarnost okuženja. Zahtevamo v tem pogledu korenite remedure.

Hišna preiskava v «Hrvaškem seljaškem domu». Po nalogu stola sedmorice je predvčeršnjim v to določena sodna komisija prišla v prostore zadruge «Hrvaški seljaški dom», da izvrši očitno ter dožene: da li zadruge sploh vodi kako knjigovodstvo in, če ga vodi, da li je v redu; da li so vključeni deleži zadrugarjev in da li je nadzorstveni odbor pregledal knjige, spise in blagajno ter končno, ako in kdaj je bila gotovina naložena. V prostorih zadruge navzoči podpredsednik dr. Maček je proti postopanju komisije protestiral ter zahteval pojasnila, na kar je vodja komisije izjavil, da je postopanje odrejeno na podlagi ovadbe zagrebške policije, češ, da obstoji opravičena sumnja, da je denar zadruge ponesržen. Sodni funkcionarji so vzeli s seboj knjige in glavno strazo zadruge. V zagrebških krogih je dogodek vzbudil veliko senzacijo.

Samostanska vzgoja. Iz Maribora nam pišejo: Mariborske šolske sestre imajo v svojem internatu iz vseh krajev Slovenije ljudsko in meščansko šolske otroke in učiteljice. Starši pošiljajo deklice v zavod radi šole in nadzorstva izven pouka. Ko so minulo soboto zvečer priredili mariborski Orli bakljado, so postavile šolske sestre svoje gojenke, nedozvo- lele otroke, na Strossmayerjevo ulico, kjer so morale med 19. in 20. v temi čakati bakljade da so šli Orli po tej ulici skozi njihov spalir. Starši pa niso dali otrok v zavod, da se jih izrablja kot štafeto za klerikalne ponočne prireditve! Ali višja šolska oblast nič ne poreče?

Iz Bele Krajine nam poročajo: Minuli teden smo imeli čast pozdraviti prvič v naši sredi oddelku našega slikarja gospoda Maksima Gasparija. Kakor čujemo, je nabral mnogo lepih skic in tako smemo pričakovati, da ovekoveči tudi našo lepo Belo Krajino, ki jo poznamo danes le še po raznih skupinah, ki prihajajo v Ljubljano in po lepih adlešičkih pisanih. Kasneje je obljubil priti za dalje časa in potem upamo videti tudi na kak razstavi idilično Belo Krajino, ki je ostala vsaj še v jugovzhodnem delu ob Kolpi res bela.

Nekaj o stanovanjski bedi v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo: V Gregorčičevi ulici št. 8, v III. nadstropju, se nahaja iz pet sob in kuhinje obstoječe stanovanje, žigar najemnik je pa stalno v Ptuju in prihaja v Maribor le tedaj, kadar pobira najemnine od dveh tujih gospa, katere je sprejel kot podnajemnici v stanovanje, čeravno je stanovanje vpisano na njegovo ime. V gornji Gosposki ulici je oddala nekda gospa eno prazno sobo za 1100 K. Ta gospa pa kuri z drvmi, katere si je nabavila podnajemnica za zimo, češ, da na ta način lažje izhaja. Dne 8. t. m. si je ogledal neki mladi zakon- ski parček 18 onemrjenih sob in marš-

kateri si mu bila prav všeč, toda povsod so temu parčku rekli, da žensk ne marajo v stanovanju. Dr. S. se je pred kratkim poročil in njegova žena mora ostati radi pomanjkanja stanovanj pri svojih starših, on pa mora stanovati drugje. Kje naj torej stanujejo ženske? In kaj pravi k temu stanovanjski urad?

Pogumna hčerka češkega umetnika. V Opatiji biva že delj časa glasoviti češki godbenik Jan Kubelik. Zgodilo se je te dni, da je v bližini Kubelikove vile neznan mladenič v samomirnem namenu skočil v morske valove. Ko se je že potapjal, je smrtni kandidat začel obupno klicati na pomoč. Setenci na obrežju so sicer opazili grozni prizor, a nikdo ni imel poguma, priskočiti na pomoč potapljajočemu se neznancu. V tem kritičnem trenutku se je Kubelikova hčerka Mary zagnala v valove in s težkim naporom nezrelega obupanca rešila gotove smrti. Izkazalo se je, da je mladenič skočil v morje, ker ni mogel dobiti nobene službe. Zaukrat je našel delo pri Kubelikovi rodbini.

Iz Murske Sobotice. Klerikalci so imeli že dalj časa v Murski Soboti svojega političnega tajnika za Prekmurje, nekega Svirkariča, ki je bil tip klerikalnega zagrizenca: hujškal je ljudstvo proti vsemu, kar je bilo jugoslovanskega. Noč in dan je organiziral Orle, predvsem pa delal zdražbe in pisal je denunciacije proti naprednemu uradništvu in zlasti učiteljstvu po «Straži» in Kleklovih «Novinah». Bil je zato ponovno obsojen pred sodiščem. Glavno besedo v vodu SLS. v Prekmurju je imela njegova soproga, neka Dunajčanka. Končno pa so bile Svirkaričeve mahinacije le premastne in tako so ga morali SLSarji sami odstraniti, kar so tudi javili po časopisih. Toda Svirkarič ni bil zase neumen. Zadržje Kleklove «Novine» javljajo, da nabira Svirkarič po ameriških listih med prekmurškimi rojaki dolarje za ubogo SLS. v Prekmurju, kar je baje razglasil brez strankine vednosti. «Novine» svari pred pošiljanjem dolarjev Svirkariču, češ, da so ga čle vun vrgli. Vse za vero, dom, cesarja!

Nocoj ob 8. vsi na AKADEMIJO SAVEZA DOBROVOLJCEV V VELIKI DVORANI HOTELA «UNION»!

Strelna sopet razbila spomenik na Kruu. Kakor javljajo iz Gorice, je te dni zopet treščila strelna v spomenik, postavljen na Kruu v spomin italijanskim alpskim borcem, ter ga močno poškodovala. «Piccolo» javlja, da so vojaki bili žalostne priče elementarne neizpade.

Parasiti. Iz krogov naših upodablajo- jih umetnikov smo prejeli dopis sledeče vsebine: Že delj časa je med nami opaziti umetnostne zajedalce, ki jih k nam importira tujina. Zadnje čase se je pojavil v Sloveniji neki Sch., ki krošnjarji s svojimi izrazitimi kiči po naši zemlji ter ponuja svoje nestvore ljudem v nakup. V interesu domače umetnosti je, da javnost takim umetnikom ne naseda, temveč da v prvi vrsti upošteva svoje ljudi!

Stražki čevljarski pomočniki je izbruhnil v Ljubljani in to radi tega, ker čevljarski mojstri niso mogli ugoditi protiranim zahtevam pomočnikov. Radi tega prosijo mojstri svoje cenj. naročnike, da malo potrpijo s svojimi naročili, dokler traja stavka. Obenem naznanja zadruga svojim članom, da se vrši sešanje mojstrov v nedeljo, t. j. 14. t. m. ob 10. uri dopoldne pri g. Mraku, Rimska cesta. Pridite v velikem številu.

Posledice rudarske stavke v Trbovljah. Rus Josip, rudar v Retju pri Trbovljah je 12. septembra skušal z nepremišljenim nagovarjanjem odvrnati druge delavce od dela ter jih pozival, naj gredo raje na kmeto. Nadalje je strasil hrvaške delavce, da bodo morali po končani stavki delo zapustiti. Ko so nekateri delavci zopet hoteli iti na delo, je prinesel iz Hrastnika nakazilo za brezplačno dobavo živil v krščansko socialnem konzumnem društvu. Razdeljeval je tudi med stavkujoče listke, češ, naj vtrajajo, ker dobivajo v kratkem iz inozemstva 4 milijone dinarjev v pomoč. Končno je metal letake s podbudo za stavko v rudarsko kuhinjo. Obtožen radi pregreška zoper zakon, varnost in red je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen na šest tednov poostrenejega zapora.

Grozna nevihta v vipavski dolini. V vipavski dolini je prošle sredo razsajala silna nevihta. Nalivi so povzročili ogromno škodo, ki se povzraha ceni na 200.000 lir. Naliv je spremenil močno grmenje. Voda je kmalu narasla za dva metra nad normalno gladino. Največjo škodo so trpe- li mlini ter poslopja blizu potokov. Komunikacije so po večini uničene. En most je voda odnesla, dva pa skoraj popolnoma porušila. Ljudstvo je obupano.

Služkinja z 25.000 dolarji. V Subotici je neka Terezija Vereš, služkinja, katere oče je ponesrečil v neki tovarni v Ameriki, prejela od ameriškega konzulata v Beogradu uradno obvestilo, da ji je od tovarne prisojena odškodnina v znesku 25.000 dolarjev. Obenem ji je nakazana omenjena vsota.

Tatinska sodrga. Ulomljeno je bilo v noči od 10. na 11. t. m. v pisarno šolskega vodstva na Ledini in ukradeno 156 Din gotovine in vrtnarski nož. — Avgustu Zadniku v Slomškovi ulici št. 8 je bilo odnešeno iz podstrešja precej obleke perila in drugih stvari v skupni vrednosti 3425 dinarjev.

Izposojal je državni denar. V Pančevu je bil te dni aretiran blaginjak tam- kašnjega davčnega urada Laza Draziče-

vič, ker je iz državne blagajne vzel 750 tisoč dinarjev. Kakor je preiskava dognala, je Drazičević omenjeno vsoto posodil posestniku Savi Zanu proti visokim obrestim. Zan je izjavil, da je res prejel posojilo, da mu pa ni bilo znano, odkod je denar.

Tihotapstvo avile. V Simpon-ekspresu so kontrolni organi prišli te dni na sled veliki količini svilenih tkanin, ki so potom tihotapstva dospela v našo državo. Pošiljatelj je bila namenjena za Osjek. Tihotapcem so se naložile obšutne denarne globe, svila pa je bila zaplenjena.

Razne neizpade. Pri sekkanju dreves v gozdu se je vsekval v desno nogo delavca Matevž Braniselj iz Dolenje vasi pri Cerklju. — France Tomšič, čevljarski mojster iz Tacna je tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko. — V trgovini Zalta in Zilla na Dunajski cesti je vrgel tamkajšnji uslužbenec mimoidoči ženi kovača Ani Bida iz Bukovce približno 20 kilogramov štukovine na glavo. Zdobila je težke notranje poškodbe, valed česar so jo morali pripeljati v bolnico.

Teška nesreča. Na stavbi zgradbe okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti se je zgodila včeraj dopoldne okrog 11. ure velika nesreča. Na nepojasnen način se je nenadoma podrl oter, na katerem so istočasno delali 4 delavci. Vsi štirje so padli na tla, pobli pa se je skoraj do smrti samo 46letni delavec Spaho Zureškovič, medtem, ko se ostalim ni ničesar zgodilo. Zureškoviča so takoj prepeljali v bolnico, vendar je malo upanja da okreva.

Po šestih mesecih prišel pod ključ. Pred šestimi meseci je bila v Vrhu ople- njena železniška blagajna, iz katere je ropar odnesel 350.000 dinarjev. Storilcu se ni moglo priti na sled. Te dni pa se je povodom aretacije neke tatice slučajno prišlo na sled tudi zlikovcu, ki je oropal železniško blagajno. To je tamkajšnji železniški skladiščnik Copovič, ki je dejanje tudi priznal. Pri njem so našli še 90.000 dinarjev. Ostali denar je že zapravil.

Radi težke telesne poškodbe se je zagovarjal pred celjskim okrožnim sodiščem Iv. Vengust, delavec iz St. Pavla pri Preboku. Iz podivjanosti in osebne mržnje je vdril dne 26. junija t. l. v stanovanje Ivana Tarkuš, kjer je najprej pretepel njegovo ženo, nato tolkel Tarkuša po glavi ter ga pognal s tako silo iz postelje, da si je pri padcu strl levo roko. Za ta silni izbruh jeze je dobil Vengust dva meseca poostrenejše ječe.

Razne tatvine. Maksu Treclju na Starem trgu v Ljubljani je bilo ukradeno iz stanovanja: polsilen dežnik tem- norjav površnik, zlata enokrovnna ura in zlata verižica z obeskom v skupni vrednosti 18.750 kron. — Cirilu Sršenu v Ljubljani je neznan tat odpeljal iz Sod- ne ulice 6000 kron vredno kolo znamke «Waffenrad». — Posestniku Ivanu Zakotniku iz Zg. Šiške so tatovi odnesli v noči na 5. oktobra pet panjev siste- ma «Znidaršič»; od teh 2 polna čebel v vrednosti 13.000 kron. Izsledilec dobi 1500 kron nagrade. — Posestniku Seidlu iz Skomera je ukradel nekdo iz hleva 27.000 kron vrednega vola.

Roparski napad v Ljubljani. Na Poljanski cesti je v četrti pri belem dnevu neznan mož skušal izvršiti rop, ki pa se mu ni posrečil. Visok črnooblečen možki je prišel v čevljarsko delavnico Dermast- ja, kjer se je nahajala gospodarjeva žena sama. Neznanec je sunil ženo v stran, pograbil par novih čevljev, ki so bili na mizi, ter hotel z njim pobegniti. V tem trenutku pa je stopil v delavnico neki vo- jak, katerega se je ropar ustrašil ter jo, spustivši čevlje na tla, naglo odkuril in se izgubil med pasanti.

Objave

× Dobrovoljci! V nedeljo dne 14. ok- tobra se vrši v areni «Narodna doma» ob 9. uri dopoldne zborovanje. Udeležba obvezna.

× Kulturno in gospodarsko društvo na Barju priredi v nedeljo dne 14. okto- bra vinsko trgatve v gostilni pri «Uni- ku» na Rudniku, Dolenski cesti. Obilo zabave in smeha bo od 5. ure popoldne do polnoči. Vstopnina 3 Din.

× Klub esperantistov v Ljubljani, na- znanja, da odpravi kurze iz esperantskega jezika v torek dne 16. oktobra ob 7. uri zvečer v šentjakovski šoli, II. nadst. Uč- na pristojbina bo znašala 10 Din, za di- jako 5 Din mesečno. Ta dan naj pridejo tudi vsi člani in lanksi učenci. — Odb.

× Koncert. V kavarni «Evropa» danes v soboto koncert Dravske godbe. Za- četek ob 9. uri. Vstop prost.

× Članice Kola jugoslovanskih sester bodo nabirale za svojo Božičnico daro- ve na pole, na kojih bo žig društva in podpis predsednice. Pole brez žiga Kola jugoslovanskih sester in brez predsedni- činega podpisa naj se kratkoma za- vračajo. — Odbor Kola jugosl. sester.

× Kam nocoj? Nocoj gremo vsi na veliko vinsko trgatve «Bratstva», ki bo ob 8. uri zvečer v vseh prostorih hotela «Lloyd». Pravijo, da bo izborna zabava

Vremensko poročilo.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	761.2	14.5	sever	več obl.	—
Ljubljana .	14.	760.7	18.3	jug. vzh.	—	—
Ljubljana .	21.	759.2	16.2	brezvetra	oblačno	—
Zagreb . .	7.	761.8	13.0	—	—	—
Beograd . .	7.	—	—	—	—	—
Dunaj . . .	7.	761.2	9.0	—	dež	10.0
Praga . . .	7.	759.2	8.0	jug. zapad	—	8.0
Inomost . .	7.	762.5	4.0	brezvetra	jasno	—

Ljubljani barometer nižji, temper. visoka. Sonce zahaja ob 6.12, zahaja ob 17.20

s plesom in da se bo dobila lepoma kap- lica, zato vsi nocoj k Lloyd. Nocoj vsi na trgatve k Lloyd!

× Kino «Ideal» prične z predvajanjem krasne drame «Lise Fleuron» od Viktor- ja Bianchi prirejeno po istoimenskem ro- manu Georga Ohnet. Ze ime pisatelja samega zadostuje, da se občinstvo na vsebino drame povsem lahko zanese, osobito pa se lahko hvali ta drama že s tem, da igra v glavni vlogi «Lise Fleu- ron», znamenita igralka Francesca Berti- ni. Občinstvu se poset te drame toplo priporoča. Predvajanje se prične v nede- ljo dne 14. oktobra in se predvaja tudi še v ponedeljek, torek in sredo ob na- valnem času in navadni vstopnini.

× Ali že imate karte za tombolo, ki jo priredi Udruženje vojnih invalidov v Mariboru na Glavnem trgu v nedeljo dne 14. oktobra ob dveh popoldne? Ako ne, potem si jih nabavite takoj, ker je rok do igre jako kratek in bo kart kmalu zmanjkalo. Pet glavnih tombol ter ne- broj dobitkov n. pr. 3 sežnje drva, 1 voz premoga, 1 vreča najfinejše «00» moke, mnogo usnja, podplatov, svilenih oblek, prvotnega perila, platna, blaga, vol- natih oblek, mesa in drugih izvrstnih jestvin ter mnogo različnih drugih kras- nih dobitkov. Svira vojaška godba. Kar- te se dobe pri g. Zlati Brišnikovi v Slo- venski ulici in v vseh tobačnih trafikah.

× Klub ljubiteljev pitčarjev priredi v nedeljo dne 14. oktobra tekmo pitčarjev, na katero opozarja lovce in sploh prija- telje psov. Zbirališče je v nedeljo ob 7. uri na vrtu restavracije Južni kolodvor, odkoder je po izvršeni smotri psov od- hod v klubovo lovišče Ježica, kjer se vr- ši tekma. Dan pred tekmo je ob 8. uri zvečer pozdravni večer na čast gostom in udeležnikom tekme v hotelu Union (v «Rožah»). Ravno tam je v nedeljo zvečer po tekmi razdelitev daril.

× Izredni občni zbor Slov. zdrava- društva v Ljubljani se vrši dne 18. ok- tobra ob 17. uri v vseučiliški dvorani bivšega dež. dvorca s temle dnevnim redom: 1.) Čitanje zapisnika poslednje- ga obč. zbora. 2.) Poročilo podpredse- nika o odstopu celokupnega odbora. 3.) Volitev novega predsednika. 4.) Volitev ostalega odbora. 5.) Slučajnosti.

× Društvu slepih v Ljubljani so da- rovali gg.: Rajh, tovarnar v Ljubljani 258.5 Din, trgovec Omerza v Ljubljani 100 Din, Anton Krapš 100 Din, dr. Fran Fran 200 Din, tvornica mineralnih voda 250 Din, oboje davčnega urada v Kam- niku 160 Din, inž. Pretl s soprogo 100 Din, Artur Lokar 100 Din, Vuković v Veliki Nedelji 20 Din, uradniški zbor to- bačne tovarne 100 Din, neimenovana go- spa vsak mesec po 20 Din, neimenovani g. kaplan vsak mesec 50 do 200 Din, ne- imenovani iz Švice že večkrat po 20 do 80 Din. Vsem srčna hvala! Posnemajel!

Rešimo sokolski Tabor!

Domače borze
12. oktobra:

ZAGREB. Na efektivnem tržišču je bil danes zopet manjši promet. Tečaji so se v glavnem obdržali. Na tržišču z devizami so bili tečaji neznanato čvrstejši v devizah Pariz, Dunaj in Švica. Blaga je bilo do- volj ves čas sestanka in po borzi. Notirale so devize: Dunaj 0.12123 do 0.12223, Bu- dimpešta 0.49 do 0.52, Italija 398 do 394, London 292 do 293.5, Pariz 525 do 535, Praga 258.5 do 259.5, New-York 85.75 do 86.25, Curih 1545 do 1550; elektri: Hrvat- ska eskomptna 173.5 do 175, Hipotekarna 130 do 134, Jugoslovanska 156 do 156.5, Prašedion 1120 do 1130, Ljubljanska kreditna 204 do 215, Slavenska 109 do 110, Eksploatacija 245 do 252.5, Sečerana Osi- jek 2280 do 2290, Gutmann 1825 do 1900, Trbovlje 940, 7 odst. investicijske 70.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani, Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra», Odgovorni urednik Fr. Brozovič

Listnica uredništva. Trst. Hvala za poslano. K.

Izjava

Z ozirom na razmere, ki vladajo v ra- dikalni stranki, sem spoznal, da niso v korist naših narodnih interesov, in izsto- pam z današnjim dnevom iz radikalne stranke.

Franc Cuznat
lesni trgovec.

Zahvala.

Vsem pevcem, ki so v cerkvi in ob grobu moj pokojni soprog, gospe

MARJETI OBREZA

zapelj zadnji pozdrav, se najiskrenee v imenu žalujočih zahvaljujem.

MATIJA OBREZA
župan v Cerklju.

Dopisi

TRŽIČ. Letošnje leto je prineslo Tržiču kopico najlepših praznikov. Jubilej polarne brambe, šolska slavnost in še mnogo drugih. Tem se pa pridružijo v nedeljo, dne 14. oktobra najmanj enakovereden dan. Tega dne priredi namreč v Sokolnici ob treh popoldne pevski zbor «Glasbene Matice» iz Ljubljane končno svoj menda že štirikrat preložen koncert, ki ga tržiška dolina ne more dočakati. Koliko je bilo povpraševanja in tudi godrnjanja, ko so se dnevi prestavljali kot kmetje na šahovnici, sedaj pa so lepaki razobeženi, vabila razposlana in dvorana bo razprodana v čast in zahvalo ljubim gostom. Okoličane pa še posebej opozarjamo, da ne izpuste redke prilike ter obiščejo ob ugodni železniški zvezi koncert naše «Matice».

BOHINJSKA BISTRICA. Ker iz našega kraja šujete le malo novic, sem se odločil, da vam napišem nekaj vrstic. Naš župnik g. Andrej Krajo se v zadnjem času, dasi je že precej star, prav rad razburja nad mladimi devojkami. Tako je pred kratkim srečal na cesti neko 14-letno deklico, ki se je peljala s kolesom. Smatrajoč, da je to nedostojno, jo je pahnil s kolesa, pošteno oklofutal in konfisciral kolo. S tem pa je le pokazal svojo olikanost, katero mu le kazenski sodnik v kratkem opili. Povedati hočem še nekaj zanimivosti o našem orlovskemu domu. Stavba je že do vrha betonirana, streha pa še ni napravljena, menda zaradi tega, ker so gospodje darovali les prodali in ker pravijo, da je beton trdnjši, čim bolj je namočen. Nekateri kmetje so objavili veliko denar-

ja in lesa v podporo, a sami hodijo prosjači k šumski upravi, ki jim je šla tudi v polnem obsegu na roke. Kaj se je zgodilo? Na najlepši gozdni parceli v Ukaneh na ravnom ob cesti so dali našim Orlom 110 kubnih metrov lepega debelega lesa po 35 Din za kub. meter. Ti pa so istega takoj prodali trgovcu g. Meaniju in sicer po 350 Din za kub. meter, torej z dobičkom čuje in strmiti 215 Din pri kub. metru. Skupni dobiček znaša torej 34.650 Din. Res lepo darilce! Ako pa primerjamo položaj naših bednih bistriških pogorelcov, se nam nudi povsem druga slika. Ti niso dobili lesa na ravni, ampak visoko v gorah in to po 50 Din za kub. meter. Ali je to usmiljenost verskega zaklada šumske uprave, da odira siromašne pogorce, ki so že itak popolnoma uničeni? Bog zna, kaj bi rekli v Beogradu, ako bi kateri gospodov poslanec poljski te ne naš plemenite zadere.

TRBOVLJE-VODE. V «Jutru» od torika sta se rudniška mesarja dobro postavila v svojem «Poslanem». Nas izredno vesel, da sekata v zadnjem času in na pritisk rudokopskega ravnatelja meso po 80 K. Tudi trdita, da ga lahko dobimo po 64 K, toda ne povesta: kje in kakšnega. Pisec teh vrst je videl in užival v Celju prvovrstno meso po 64 K; to meso ni bilo morebiti kakšnih starih krav, ampak volovsko. Sploh se pa Trbovelj pri fari tudi pritožujejo, da njihova mesarja T. in K. koljeta isto živino kakor v Celju in jo sekata po 96 K. Nam Vodencem je pomagalo rudniško ravnateljstvo, vam naj pa pomaga občinski svet in naj postavi svojo mesnico, kjer se bo lahko sekalo meso po 60 K. Vse se lahko stori, samo

če je dobra volja, katere menda ne primanjkuje našemu — občinskemu sovetu. Bomo videli!

MARENBERG. V «Oillier Zeitung» napadajo vsenemški-narodni marenberški purgerji naš občinski odbor, češ, da ta zapravlja občinsko premoženje. Smoter teh vesti je povsem jasen, kajti Nemci bi imeli radi nemškega župana ali pa nove volitve. Gospod, ki so se za tekli k «Oillier Zeitung» bodi povedano, da naš občinski odbor o kakoli prodaji nepremičnin še ni definitivno sklepal pri občinski seji. Če pa bi občinski odbor kaj takega sklenil, tedaj bo županstvo izvršilo sklep gotovo po predpisih občinskega reda in bo prišel tudi vsak volilec do besede. Razburjenje je torej povsem nepotrebnost. Kako vrnemo pa je bilo prejšnje občinsko gospodarstvo pod vodstvom Nemcev priča najbolj dejstvo, da je bilo ob času predaje leta 1919. na občinskih zemljiščih nič manj nego 200 tisoč kron dolga, v občinski hranilnici pa se je nahajal namesto denarja papir o avstrijskem vojnem posojilu za okoli 3 milijone kron. Tukajšnji davkoplačevalci so po vsej pravici razburjeni zaradi teh treh milijončkov, ki jih imajo na vesti razni nemški tovariši.

Speša Dolenjska

(Dopis.)

Iz Zorenjske in Notranjske nam prihajajo zadovoljivi glasovi o konsolidaciji naprednih vrst. Naj se tudi gotovi voditelji branijo z vsemi štirimi, koncentracija napreduje. Prav je, da so v tem oziru demokrati vodilni in da so v osebnih in taktičnih vprašanjih bolj popustljivi. Spore treba olajšati, prepade zasuti.

Radikalci pač ne bodo na defeti nič opravili. Neresen njihov nastop je v napredu vse pokvaril. Najbolj jim škoduje nepošteno postopanje v narodnih stvarih. Narodna zavest pa je po deželi tako razvita, da stranke predvsem merimo po tem, kako se obnašajo v narodnih vprašanjih. In tu je JDS brez madeža dosledna. Držala je Nemce v njihovih pravnih mejah. Radikalci pa so se začeli ponujati Nemcem, kupovati njih glasove z narodnimi interesi. Tako je bilo na Kočevskem in na severni meji. Povsod so Nemci dvignili glavo. To mi dobro vidimo. Radikalci so s tem, da mečejo Slovence in Nemce v en koš in da razglašajo, da so v njihovi stranki ravno tako lahko Nemci kakor Slovenci, zaigrali vsako bodčnost pri nas, ne glede na še druge nečednosti, ki jih uganjajo. V Novem mestu so bolnim ambicijam združbarjev in ljubo odstavili župana. Pa se zelo motijo, če mislijo, da bo to kaj koristilo. Celo zdravo je. Kajti čim bližje jih spoznamo, tim preje pojde ta bolezen mimo. Podobno je v Višnji gori.

Opazja se precej razočaranja pri klerikalcih. Zmigujejo z glavami, češ, da voditelji vodijo slabo politiko. Seveda z avtonomijo ni nič in sedaj sami trde, da so s tem samo plašili. Voljki niso prišli domov, pač pa smo dobili kuluk. Ko se je začelo popisovanje delovnih moči in vozil za kuluk, se je potreslo tako hudo, da je SLS v strahu izdala okrožnico: naj občine protestirajo zoper kuluk. Sedaj ko je prepoznano! Ko pa je šlo za ustanovitve vlade, so klerikalci spravili radikale na noge. In ko je bilo glasovanje o kuluku, so v parlamentu klerikalci bežali iz dvorane!

Vse to nas naveda, da se bolj in bolj uvideva, da treba krepkejši delati na združitvi moči. Zelo je razočaralo na deželi, da je SKS šla med srbske zemljoradnike. S tem je šlo po vodi upanje, ki so ga vsi trezni krogi po deželi gojili, da pride do združitve demokratov in SKS. Danes že zdavnaj noben več ne misli, da bodo zemljoradniki sami mogli voditi boj s klerikalizmom.

Vključ temu koncentracija napreduje. Žal, da je Dolenjska tako zaspala. Brez odpora domačih činiteljev, se pušča prosto pot nasprotni agitaciji. Trebalo bi, da bi JDS osnovala po deželi tajništva, ki bi stala v neprestani dotiki z vsemi volilci.

Ne gre, da bi poprijeli šele ob volitvah, potem pa bi drug drugemu delali očitke. Sedaj je jesen, sedaj je čas. V mnogih naših krajih sede napredni možje, a za delo zagrabiti, jim ne gre. Če oni nočejo ali ne morejo, kje je mladina? Očitno je tu in je dovolj, če hoče. Saj ni treba, da je doktor ali uradnik. Kmetje, obrtniki so poklicani, da sami vzamejo delo v roke. Ali bi ne moglo osrednje tajništvo JDS za bistr napredne mlade moči prirediti posebnih tečajev, da se izvežbajo?

Dolenjska je dobro polje in ni treba misliti, da so Dolenjci tako nazaj, da bi ne znali ločiti pšenice od ljuljke. Velika večina daje v srcu prav demokratu in le želi, da se okrog njih zbere vse dobro in pošteno. Dolenjci na noge! Vi Ljubljani čani pa, ne kregajte se med seboj, in pridite nam v pomoč!

ga

Rešimo sokolski Tabi!

Mali oglasi

stanoje z državnim davkom na inšerate vred do 20 besedi Din 5.—, vsaka naslednja beseda 50 par. vč., — Pile se vedno naprej (lahko tudi v znakah). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložena znanja za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe (dobe)

Učence
poštenih staršev, močan, s primerno šolsko izobrazbo, sprejme v trgovino s mešanim blagom pri trdnici Šumer & Herlich, Laško. 12250

3-4 stroj. kličavničarji
samostojni in sposobni delavci, se iščejo za takoj v tovarno furnirja Radosa, žel. postaja Rožni dol-Priboje, Dolenjsko. 12206

Čevlarskega pomočnika
mlajšega, za boljše delo sprejme takoj Matija Šolc, Trbovlje 1. 12158

Sprejme se brivski vajence
Ozira se le na one, ki imajo hrano in stanovanje pri starših. Naslov pove upr. „Jutra“ 12154

Zanesljivo intel. damo
iščem kot oporo gospodini (pospravljanje sob). Reflektira se na starejšo, ki zna šivati in ročno delati. Ponudbe pod „Rešitve“ na upravo „Jutra“. 12150

Čevlarskega pomočnika
boljšo moč, iščem za takojšnji nastop. Plača 400—500 kron tedensko, hrana in stanovanje. Dela se od 7 jutraj do 7 večer. Delo trajno. — Matjaž Štritar, čevlarski mojster v Domalah št. 60. 12166

Železninar
trgovski nastavitelj, prvo vrsta moč s daljšo prakso, se pod dobrimi pogoji sprejme. Stanovanje na razpolago. Ponudbe pod „Železninar“ na upravo „Jutra“. 12063

Knjigovodja
popolnoma samostojen, ob enem tudi korespondent za slovensko, nemško, evnt. tudi italijansko ali francosko, se takoj sprejme. Ponudbe s priporočili pod „Knjigovodja“ na upr. „Jutra“. 12040

Službe (iščejo)
Češkoslov. državljani
absolvent trgovske akademije v Pragi, 25 let star, sam, s večletno prakso, isče v Pragi, iste primerno mesto v državi SHS v banki, industrijskem podjetju ali veletrgovini. — Cenjene ponudbe pod „J. K. 1902“ na upravo „Jutra“. 12288

Gospodična
s znanjem slov. ter nem. jezika, strojeplaj, korespondence ter nekaj knjigovodstva, išči primerno mesto. Prva dva meseca gre brezplačno. — Ponudbe pod „Porabna“ na upravništvo „Jutra“. 12250

Službo oskrbnika
ekonoma, poslovodja, pisar, uradnika ali podobno prevzame agencije in podjetja s srednjim let. ima dolgotrajno prakso v omenjenih strokah, je smolen jezikov in jako delaven. — Pismene ponudbe pod „Trezen“ na Adama Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 12289

V pisarniško službo
kot korespondentja, šeli vstopiti gospodična s nekoliko košarno prakso, s vso oskrbo v hiši. Gre tudi na delo. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Ljubljana“. 12264

Poslovodja
železninar, tudi v špecijalni ter barvni stroki veziran, starejša samostojna moč, agencije in referencami, šeli premeniti mesto. — Prevzame vodstvo podružnice na deželi. Predpogoji: malo stanovanje. Delo pod šifro: „Poslovodja 2630“ na upravništvo „Jutra“. 12283

Deklica
stara 15 let s primerno šolsko izobrazbo, šeli vstopiti kot učenka v trgovino s mešanim blagom v mestu ali na deželi. Nastopi takoj. — Ponudbe pod šifro „Pridna učenka“ na upravo „Jutra“. 12109

Inštrukcije
iz vseh predmetov za srednje šole, slasti matematiko, fiziko in opisno geomo, daje tehnik višjih semestrov. Ponudbe se posiljati na upravo „Jutra“ pod „Matematika“. 12118

Kot praktikantja
v manufakturno trgovino ali trgovino s mešanim blagom šeli vstopiti biserka trgovca s delom v svrhu izpolnitve učne dobe. Cenjene ponudbe pod „Trgovčeva biserka“ na upravo „Jutra“. 12179

Knjigovodja
korespondent, s večletno prakso, perfektno bilancist, šeli premeniti mesto za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod „Zanesljivo“ na upravo „Jutra“. 11902

Prodajni
se prodaja v Siskovrti ulici št. 11 v trgovini. 12306

250 papirnatih vreč
od 100 do 50 kg, rabljene, se po ugodni ceni prodajo skupno. Naslov pove uprava „Jutra“. 12255

Več starih vozov
primernih za kovače in kolarije za predelavo, velika blagajna, železna (Sommer-meyer Comp. preje Gutsmuths Comp.), za shranjebo trgovskih knjig in manjša slarnozrenca, se prodajo. Ponudbe pod šifro „Dežela“ na upravo „Jutra“. 12298

Po zelo nizki ceni
nudim cenj. damam barbu-naste in filc klobuke, športne Cepice, štapane in dr. za šolske mladince. Sprejem v modernizirane vse zgoraj navedeno in v to stroko spadajoče delo. Priporoča se J. Stemberger, Dunajska cesta št. 9. 12309

K. Widmayer
pri „Solincu“ za vodo. Velika izbira volnenih jop in depe. Raznovrstno perilo. Svilnati in drugi robci, serpe. Manufakturno blago. Ob-lekce in prepaniki. Vsa oprava za novorojenčke. Majje, nogavice domačega izdelka. Venci in šopki za novejste, odeje. Edina zbirka abtahov (peče) itd. Na de-belo primeren dopust. 215

Različni predmeti
n. pr. postelja, omara, mize, stoli, okvirji, slike, okna, vrata itd., se prodajo. Pokrve se v brivnici Francišandana ulica. 12318

Lepa jedilnica
(mahagoni), se prodaja radi pomankanja prostora po zelo ugodni ceni. Naslov pove uprava „Jutra“. 12151

Lep muft in kožuh
za suknjo (marder), se prodajo. Informirajte se v skladišču „Baikan“. Dunajska cesta 33, vsak dan od 8—6 popoldne. 12160

Mizarsko orodje
kompletno, zelo primerno za mojstre začetnike, prodam po jako nizki ceni. — Je skoro novo ter zelo malo rabljeno. Naslov pove uprava „Jutra“. 12169

Kupim
Elektromotor
na vrtilni tok 10 HP, se nujno kupi. Ponudbe s navedbo cene, se posiljati na naslov: Jože Ukari, kovačev, Gorje nad Dilemom. 12260

Tramove
stare, dobro ohranjene, 18/21, 20/20, 21/26 dolžine, 3—3/20 m dolge, kupim vsako množino in 5 cm debela smrekovih plošč. Takojšnje ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Dobro ohranjene tramovi“. 12326

Suhe gobe in fižol
Sever & Komp.
Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 12312

Dvokolesa
malih motorji, otroški vozički, šivalni stroji in povermatika najceneje „Tribuna“. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 12312

Motorno kolo
s drema prestavljamo, 3-4 HP, dobro ohranjeno, se kupi. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Motorno kolo“. 12002

Enodružinsko hišo
ali vilo z vrtom v Ljubljani kupim. Pismene ponudbe do 20. oktobra na upravništvo „Jutra“ pod „Rečni kupec 35“. 12331

Majhna hiša
pripravna tudi za letovišče ali upokojenca, 3 sobe, kuhinja in hlev v prijazni Gorenjski, 25 minut od Kolodvorske, se prodajo. Zdrav. vrt, sadna vrta. Cena po dogovoru. Ponudbe pod „Hiša 40“ na upravo „Jutra“. 12262

Trgovina
na dobrem mestu in stanovanje s 5 sobami, sobe za družino, 7 skladišnih prostorov, klet, hlev za 5 konj, goveje živino in svinje, vse še potrebne druge prostore, vrta, ježi na železnici, je za prodajo. Vpraša se pri upr. „Jutra“. 12293

Vila na Bledu

s velikim vrtom, se radi izselitve zelo ugodno prodajo. — Radi s 1. novembrom v veljavo stopilnih taka je prodaja nujna. Ponudbe pod „Iselstvo“ na upr. „Jutra“. 12342

Hiša
zidana, s hlevom, vrtom sadonocnikom, čebelnjakom, velikim vrtom in njivo, se prodajo po nizki ceni. Več pove Franc Koropec v Studenčah pri Poljčanah. 12258

Hiša
zidana, nahajajoča se v dobrem stanju, z delavnico in vrtom, porabna za vsakega obrtnika, se prodajo. Več pove Franc Koropec, Studenčah pri Poljčanah. 12252

Lepo posestvo
od 6 jutrov, ex Tandler v šmihelu št. 24 pri Novem mestu, obstoječe iz velike prostorne hiše, hleva, poda in lepega travnika ter svinj in sadnega vrta, vse ograjeno, se prodajo. Julija Berlin Tandler v šmihelu št. 24 pri Novem mestu. 12280

Prodajni hišo
s gospodarskim poslopjem (1 hlev, 2 svinjaka in kozolec) v dobrem stanju, k temu pripada 2 orala, njiva in travnik. Oddajeno 20 minut od žel. postaje, pri cesti na progi Ljubljana-Zidani most, 5 minut od farne cerkve in pokopališča. Cena 400.000 K. Blizu je okrajno glavarstvo in okrajno sodišče, primerno za trgovino ali kako drugo obrt. Natančnejše informacije daje Franciška Štritar, posetnica na Dregu 10, podkita Loka pri Zidanem mestu. 12285

Lepo posestvo.
Hiša s prostim stanovanjem in velik vrt s zelenjavo in sadnim drevjem, čez 2 orala, se takoj prodajo za 100.000 Din. Oddajeno je 20 minut od Maribora. Pismene ponudbe sprejema in informacije daje in pripravi Ivan Vidmar, trgovec v Mariboru, Meljska 31. 12215

Hiša v Trbovljah
na najbolj prometnem prostoru, pripravna za trgovino ali obrt, pritična, podkita na in s podstrešnim stanovanjem, se prodajo. Cena in drugo se erte pri zidarstvu mojstru Jurju Perenc v Trbovljah. 12169

Večja usnjarija
s močno vodno napravo v bližini kakšnega mesta in železnice v Sloveniji, se kupi. Vpoved pridejo tudi za to obrt pripravna podjetja. — Ponudbe se posiljati pod „Usnjarija“ na upravo „Jutra“. 12102

Nova vila
v Ljubljani s vsem komfortom, takoj vasa prosta, se prodajo. Več se izve vsak delavnik od 1—2 popoldne na Aškercovi cesti 15, dohod iz podkita Helvelsove ceste. 12133

Posestvo z gostilno
tik kolodvorske, štir ure od večjega trga, napredaj. Obstoječe iz hiše, lepega gospodarskega poslopja, vrta in njive. V hiši se nahaja pet sob, tri kleti in vse pritlikljive kakor tudi dobro obiskane gostilne. — Posestvo je tudi pripravno za vsako obrt. Prevzame se lahko takoj. — Pojasnila daje Jernej Fabjan v Novem mestu. 12106

Hiša
v bližini Kranja, napredaj. Kupec ima takoj stanovanje na razpolago. Natančnejše se pove pri Antonu Bidove v Kranju. 11907

Hiša
v bližini Kranja, napredaj. Kupec ima takoj stanovanje na razpolago. Natančnejše se pove pri Antonu Bidove v Kranju. 11907

Dijak
srednjšolec, dobi stanovanje in vso oskrbo pri učiteljski rodbini. Naslov pove uprava „Jutra“. 12241

Lokali

Skladišče
za približno 10 vagonov moko in detelnih pridelkov, išče paromila. Pogoji: mora biti suho in zravnato ter čim bližje kolodvoru. — Ponudbe pod „Paromila“ na upravo „Jutra“. 12236

Trgovino
iščem v najem in prostim cenj, ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Solincu“. 12274

Iščem prostorni lokal
v okolici Ljubljane. Event. stoji lahko tudi gospodar v družbo k dobro ločeni obrti. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Dobra obrt“. 12181

Skladišče in hlev.
Suho skladišče, primerno za moko in sasebon hlev s podstrešjem, za 2 konja v Ljubljani, v bližini glavni (južnega) kolodvorske se išče en takoj. Ponudbe: Mirko Stefanovič, Gorupova št. 3, II. n. 12147

Prodajalna
nova in prostorna, pripravna za vsako trgovino, se odda v Novem mestu v najem. — Pojasnila daje Jernej Fabjan v Novem mestu. 12130

Trgovino z inventarjem
prodajni radi preselitve takoj v večjem mestu na štajerskem, na glavni prometni cesti. — Naslov: Veber Gregor, tovarna čevljev, Maribor. 12103

Mesečno sobo
išče akadeški proti zmerai najemniku. Daje tudi pouk iz vseh gimn. predmetov in iz italijanske. — Cenj. ponudbe pod „Tih in miren“ na upravo „Jutra“. 12307

Naša se je listnica
s večjo vstopno denarja. Naslov najditelja v upr. „Jutra“. 12305

Miss Farler
English private lessons and classes Pražakova ulica (nova hiša Tönnies, III. nad.). 12301

Na stanovanje in hrano
se sprejme boljši gospod, ev. dva. Naslov v upr. „Jutra“. 12256

Opremljeno sobo
iščeta dve gospodini v središču mesta, evnt. s hrano. Cenj. oglašajo pod „Opremljena soba“ na upravo „Jutra“. 12246

Lokal-stanovanje.
Proti nagradi dam stanovanje, obstoječe iz 3 sob in pritlikljaz za trgovski lokal v središču mesta. Ponudbe pod „Trgovski lokal“ na upravo „Jutra“. 12314

Opremljena soba
čista in snazna, s posebnim vzhodom, se išče. — Ponudbe pod „Uradnica“ na upravo „Jutra“. 12316

Separirano sobo
išče miren gospod. Ponudbe pod „Plača dobro“ na upr. „Jutra“. 12370

Na stanovanje in hrano
se sprejme gospodična. — Naslov pove uprava „Jutra“. 12313

S hrano ali brez nje
išče miren srednje-tehnik malo pripravo toplo sobico. Ponudbe pod „Mimo učenje“ na upravo „Jutra“. 12303

Zakonski par
s 1 triletnim otrokom, išče opremljeno sobo s souporabo kuhinje. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Souporaba 1923“. 12225

Eleg. opremljena soba
s souporabo kuhinje, se išče. Ponudbe se posiljati na upravo „Jutra“ pod „Soba s klavirjem“. 12224

Stanovanje in hrana
s polno oskrbo, se išče za dva dijaka srednjih šol, ki imata svojo posteljo in perilo. Ponudbe pod „Rabim takoj“ na upravo „Jutra“. 12202

Prazna soba
event. s souporabo kuhinje, se odda poleg Zvezde. Plačati se eno leto naprej 24.000 K. Naslov pove uprava „Jutra“. 12190

Katera stranka
bi oddala vsako sredo in ponedeljek gospodu prenočišče v bližini kolodvorske, do 30. marca 1924. — Naslov pove uprava „Jutra“. 12162

Kapital
10.000 Din
s dobro garancijo trgovine in visokimi obrestmi, iščem za takoj. Ponudbe pod šifro „Dobra garancija“ na upravo „Jutra“. 12233

Kdo posodi 10.000 Din
proti vsakim obrestim in garanciji s semljištem. Pod „Garancija“ na upravništvo „Jutra“. 12256

Sobo
prazno ali opremljeno v središču mesta, iščem. Ponudbe pod šifro „Elektrika-posebni vhod“ na upravo „Jutra“. 12323

1000 Din
nujno rabi gospodična in prosti blago osebo, ki bi ji posodila. — Naslov prosil na upravo „Jutra“ pod šifro „Pomoč“. 12326

50.000 Din
hipoteknega posojila na prvem mestu se išče proti dobri obrestim. — Ponudbe na upravništvo „Jutra“ pod značko „Za krajšo dobo“. 12333

Za novozidano hišo
enonadstropno, rabim vključeno na prvo mesto 50.000 Din, event. sprejem tudi družabnika za zelo vpejano trgovino s mešanim blagom in detelnimi pridelki na zelo prometnem kraju na deželi. Dopis na upravo „Jutra“ pod „Dobrikanosno“. 12333

Kot družabnica
šeli pristopiti k trg. podjetju izobražena knjigovodkinja, zmogla tudi samostojno voditi trgovino. Ponudbe pod šifro „Družabnica 12273“ na upravo „Jutra“. 12273

Trgovca išče družabnico
Trgovca-kapitalist, akad. naobrazben, neoženjen, išče družabnico, ki ima vsaj dve trgovine in razpolaga s kapitalom od 200.000—300.000 Din. Poznejša poročitev ni izključena. Cenjene ponudbe pod „Lepa bodočnost 12148“ na upravo „Jutra“. 12148

Gostilničar
se išče, ki prevzame gostilno na račun in je obenem družabnik dobrikanosne trgovine s vino, s nekaj več kapitala. Naslov pove uprava „Jutra“. 12069

Dopisovanje

Pozabljen Dolenc
srednjih let, leslj trgovec s večjim premoženjem, šeli znanja s nekoliko lepe sunajnosti, blagoga srca, ki ima veselje do trgovine. Na premoženje se ne ozira. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Lepa bodočnost 1923“. 12265

Gospodična
srednjih let, šeli znanja s gospodom mirnega značaja od 28 do 40 let. Štajerci imajo prednost. Dopisil pod „Mimo“ na upravo „Jutra“. 12235

Sreča se nudi
dotični dami, ki ji je dana možnost rešiti mladega, intel. simpatičnega gospoda in krempeljev varalce ter mu vrnila preostanek, se polkarski pot k solidnem ter normalnemu življenju. — Dopisje s sliko, ki se vrne, pod šifro „Zrtev varalcev“ na upravo „Jutra“. Tajnost častna zadrževa. 12204

Konverzacija
v italijanski šeli gospodična. Ponudbe pod „Primorka“ na podružnico „Jutra“, Maribor 12140

Ženitve
Osamljena
bogata mladenka, šeli v svrhu ženitve korespondirati s značajnim gospodom, ki ljubi šport. Dopisje s sliko na podružnico „Jutra“ v Mariboru pod „Ada“. 12269

Mladič
24 let star, simpatične zunanjosti, šeli v svr